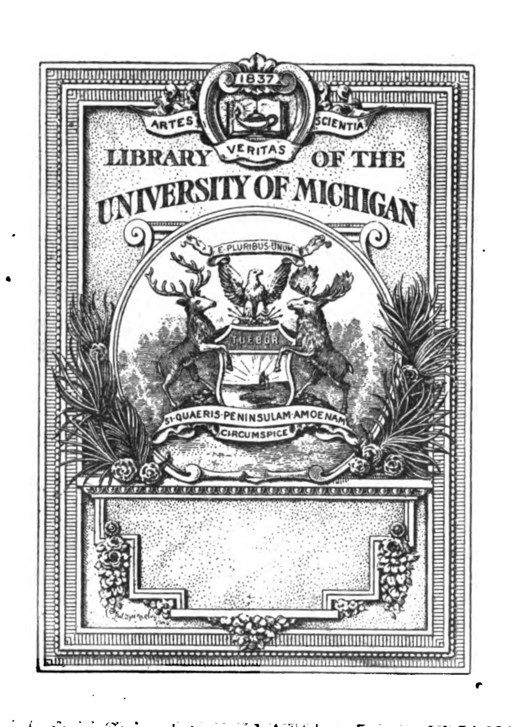
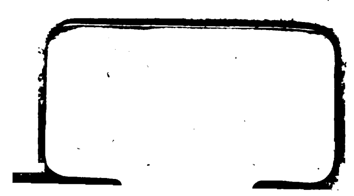

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

QUAESTIONES GRAMMATICAE
DE DIALECTO HERODOTEA.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE LIPSIENSI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

REINHOLDUS MERZDORF

OLDENBURGENSIS.

LIPSIAE

SUMPTIBUS S. HIRZELII.

MDCCCLXXV.

VITA.

Natus sum Reinholdus Merzdorf Oldenburgi a. 1854 a. d. IV Kal. Maj. Pater meus summus bibliothecae Oldenburgensis praefectus est. Gymnasium Oldenburgense, cujus rectorem praestantissimum Henricum Steinium optime de me meritum magno opere revereor, ab anno nono frequentavi. Quod postquam auctumno a. 1871 reliqui et deinde sex menses valetudinis causa domi remansi, a. 1872 Lipsiam me contuli philologiae et linguarum indogermanicarum studio me traditurus. Audivi viros illustrissimos Brockhausium Curtium Drobischium Heinzium (nunc Regiomontanum) Kuhnium Langium Leskienium Ritschelium Zarnckium. Heinzii philosophicae, Ritschelii philologicae societati itemque proseminario philologico per unum annum interfui; seminarii philologici, Curtii societatis grammaticae socius etiamnunc sum. Omnium virorum illorum cum gratam memoriam habeam semperque habiturus sim, gratias ago praeter ceteros cum Brockhausio tum Georgio Curtio, praeceptori unice venerando, qui summa benevolentia studia mea semper prosecutus est et adjuvit.

Rec. von A. Fritsch. Neue Jahrb. 1876 II. Heft p. 105–111

QUAESTIONES GRAMMATICAE

DE

VOCALIUM IN DIALECTO HERODOTEA CONCURSU MODO ADMISSO MODO EVITATO.

SCRIPSIT

REINHOLDUS MERZDORF

OLDENBURGENSIS.

PROOEMIUM.

Qui hodie in dialectum herodoteam inquirit eo consilio, ut si fieri possit, cognoscat, qualis ipsius scriptoris lingua, a librariorum erroribus liberata, fuerit, ei quam maxime verendum est, ne oleum et operam prorsus perdere dicatur. Tanta enim hac in re fluctuatio regnat, tanta est virorum doctorum dissensio, ut non ex certis quibusdam argumentis sed paene ex sua quemque libidine rem dijudicare facile quis existimare possit. Tamen, ut nemo harum quaestionum paullo peritior non intelleget, dialectum herodoteam nunc multo melius cognitam habemus, quam qui olim eam tractarunt. Inspice Maittairii librum de dialecto ionica, compara priores editiones velut Schweighaeuserianam cum eis, quas nunc habemus, jam mecum consenties de Herodoti dialecto nondum esse desperandum. Olim omnia perversa, perturbata erant, omnia fluctuabant; nunc non ita paucae regulae ab omnibus agnoscuntur, ut de multis rebus dubitari nunc vix possit. Accuratiore enim librorum manu scriptorum eorumque inter se conexus pervestigatione, maxime autem meliore linguae graecae ejusque dialectorum cognitione etiam Herodoto lux allata est.

Quae cum ita sint, tamen plurima et gravissima sunt, de quibus alii aliter judicant, et ea quidem, e quibus dialecti herodoteae scientia quam maxime pendeat. Tribus autem, ni fallor, rationibus in constituendo textu herodoteo viri docti utuntur.

Alii velut Bährius, Krüger penitus codicum fidei se tradunt; Herodotum minime sibi constitisse, nequaquam una

eademque dialecto usum esse rati, quam quoque loco codices vel omnes vel plerique vel optimi praebent, eam exhibent. Haec ratio, si ratio dici potest, omnium perversissima mihi videtur esse; nullo modo prosaë orationis scriptoribus idem licuit, quod poetis, et sine dubio talis inconstantia formarumque diversarum permixtio risum movisset quam maximum. Repugnat ea ratio omni analogiae, omni veri similitudini neque multi hoc praesertim tempore erunt, qui eam defendant.

Aliorum ratio prorsus contraria est; reputant Herodotum scriptorem pedestrem esse, cujus usus dicendi semper sibi constiterit; codices temporis decursu tantam labem contraxisse, ut ex eorum auctoritate scriptoris vera scriptura enucleari non debeat. Quocirca quoniam dubium non est, quin Herodotus ionice scripserit, codicum scriptura magis minusve neglecta omnes fere formas ex analogia dialecti ionicae constituunt Herodotumque eum facere conantur, quem fuisse Dion. Halic. VI 775 dicit: *Ἡρόδοτος τῆς Ἰάδος ἄριστος κανών, ὡς Ἀττικῆς Θουκυδίδης.*

Hac ex sententia stant Bredovius, Dindorfius, Steinius (in prioribus editionibus), Dietschius, Abichtius, qui tamen etiam in gravibus rebus saepe dissentiunt, cum alii hanc alii illam formam Ionibus licere, alii hac alii illa forma Herodotum non semper et ubique usum esse contendant, alii magis alii minus codices respiciant. Permultum autem horum virorum labor ad verum cognoscendum profecit; ante omnes Bredovius, quem postea omnes fere secuti sunt, summa diligentia firmum quodammodo dialecti fundamentum substruxit, sed quia neque de linguae graecae indole vel de dialectorum natura recte judicavit neque librorum manuscriptorum rationem satis perspexit, saepius erravit, ut nunc unaquaeque fere res denuo examinetur necesse sit. — Duobus annis ante Bredovii opus prodiit Dindorfii editio, in qua summa pertinacia formas, quas neo-ionicas esse existimabat, Herodoto imputavit. Multa falsa e textu removit, multas formas praeclare scriptori ionico reddidit,

sed nimio analogiae et constantiae studio perductus saepenumero in errorem incidit, quod neglectis codicibus grammaticorum judicio nimis confidebat et quod ejus de dialecto ionica, de dialectorum ratione, de linguae graecae natura sententia falsa erat. — Praeterea, id quod ad totam hanc secundam rationem pertinet, nescimus fere tali in scriptorum et inscriptionum penuria, qualis Ionismus aetatis herodoteae fuerit. Neque id obliviscendum est, Herodotum, ut ita dicam, non suo tantum Marte egisse; fuerunt ante eum scriptores pedestres ionici, quos certam quodammodo normam scribendi constituisse concludere licet, quorum tamen cum pusillae tantum reliquiae nobis servatae sint, haec omnia spissis tenebris sunt obruta (cf. Bred. p. 50); ne hoc quidem constat Herodotum semper puro Ionismo usum esse. Itaque, quamquam mihi quidem haec secunda ratio valde placet eaque esse videtur, qua verum optime investigari possit, tamen summa cautione agendum neque quicquam nimis propere decernendum esse censeo.

Tertia ratio Steinianae editionis criticae est; haec editio mea quidem sententia omnium quaestionum herodotearum, quae in futurum fient, fundamentum firmissimum erit, propterea et quod uno in conspectu omnes codicum varietates, ingenti diligentia collectae, praesto sunt, ut nunc demum, quid codices de singulis locis testentur, sit perspicuum et quod nunc codicum inter se conexus prorsus fere cognitus eorumque familiae probabili ratiocinatione definitae sunt. Neque dubito dicere hoc opere novam curarum herodotearum aetatem inauguratam esse. Tamen viri egregii rationi dialecti herodoteae perquirendae et constituendae assentiri non possum; secundum ejus enim sententiam nullo modo demonstrari potest Herodotum vel analogiae formarumque constantiae studuisse vel genuinum Ionismum suis libris exprimere voluisse. Defendit igitur et epica et dorica (praef. p. 48—53); sed quae epica apud Herodotum exstant, bene ex sermonis conexu excusantur (cf. I 27 *αἲ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσειαν* cum *υ* 236 *αἲ γὰρ τοῦτο ξεῖνε ἔπος* sim.).

alia autem a Steinio ut epica allata, epicis minime propria sunt: μεμονέναι (numquam infinitivum in -εναι apud Homerum reperies) μέμνεο ὀνομανέω χέαντες etc., cetera autem sine dubio rejicienda sunt. Steinius quidem δαιτυμόνεσι VI 57 (certe cum AB δαιτυμόνεσσι propter summam terminationis -εσι ambiguitatem scribere debebat) ἠγορόωντο VI 11 κομόωσι IV 191 retinet, sed νηήσας Ἄρηι ἴδηαι ἐλαύνῃσι ἑστάμεναι quamvis item in archetypo scripta damnat. Qua quaeso ratione? Si Herodotus epica velut κομόωσι sim. libris suis immiscere sibi permisit, cur non ἐλαύνῃσι ἑστάμεναι cet. retinentur? sin ἑστάμεναι ἐλαύνῃσι ut epica et ab Herodoti dialecto abhorrentia ejiciuntur, quidni ἠγορόωντο κομόωσι eodem nomine? — Dorica vero praeter ἀνέωνται II 165, qua de forma infra accuratius dicetur, nomina propria tantum reperiuntur, in quibus aequabilitatem non regnare nemo mirabitur aut indignabitur. — In ceterarum vero formarum fluctuatione Steinius anomaliae fere antesignanus est, ita tamen ut neque diversa anomaliae genera satis distinguat neque ipse sibi constet. Cum enim Herodotum in vocibus duplicis flexionis et positionis, in vocabulis heterocliticis et metaplasticis non eadem semper usum esse forma et reapse consentaneum sit et e codicum conjuncta memoria eluceat (praef. p. 55—64), quamquam in re admodum lubrica nonnulla valde dubia sunt, errarunt sane, qui talia acerrimo studio oppugnarunt; sed Steinius in eo errat, quod hanc anomaliam his in verbis excusatam latissime patere existimat itaque III 38 τελευτέοντας, I 24. 139 al. τελευτῶντας, III 127 δέει, III 9 vero δεῖ exhibet. Neque hac in re sibi constat; quamquam enim dicit solum tum aequabilitatem quandam arripiendam esse, cum ex archetypi ratione ea probabilis sit itaque πιεζεύμενος III 146 VI 108 VIII 142 praeter πιεζόμενος deciens traditum, πιέζεται II 25 ἐπίεζε V 35 scribit, tamen saepe, etiamsi archetypum fluctuasse constat, analogiam quandam sequitur velut in conjugatione verborum in αω. Ut exemplo utar, τελευτέοντας III 38 aeque ac τελευτῶντας Herodoto tribuit;

sed cum VIII 7 ἐμηχανέοντο, II 121, 5 III 15 cet. μηχανώμενος in archetypo fuerit, semper formas per εο scriptas exhibet. Quid? Studuitne hoc in verbo Herodotus analogiae, quam in τελευτάω sprevit? Quis sibi persuadebit ἐμηχανῶντο juxta ἐμηχανέοντο traditum librariis, τελευτέοντας juxta τελευτῶντας ipsi scriptori deberi? Archetypus aut genuinam Herodoti scripturam habuit, ut Steinius haud raro judicare videtur, — hoc si est, ubique enucleata archetypi scriptura exhibenda est, id quod Steinius nequaquam facit, aut archetypi scriptura jam ipsa et mendis et correctionibus posteriorum referta est, quod si est, recte fortasse Steinius semper ἐμηχανέοντο μηχανεόμενος scribit, ζητέεις I 32, ἐνεμέειν II 172, κινέει II 80, πόλι ποιήσι pro ζητεῖς ἐνεμεῖν κινεῖ πόλει ποιήσει in archetypo traditis legit, sed non intellegitur, cur aliis locis tam anxie archetypi pravas haud dubie et sibi non constantes scripturas servet, cum praesertim interdum omnibus ceteris codicibus derelictis unius correctoris sequatur scripturam velut εὐφρανέεαι etc. (cf. praef. p. 33). Vides, quantopere e Steinii ratione omnia fluctuent; si Herodotum ipsum etiam gravibus in rebus modo sic modo ita locutum esse propter archetypi fluctuationem cum Steinio posuerimus et tamen interdum archetypi fluctuationem librariis, non scriptori cum Steinio dederimus, unoquoque fere loco dubium erit, utrum anomalia Herodoto an librariis tribuenda sit, totaque quaestio ex uniuscujusque libidine pendebit. Numquam credo hoc modo eae quaestiones dialecticae ad liquidum perduci poterunt et, si Steinii ratio vera esset, de cognitione dialecti herodoteae penitus esset desperandum.

Quid igitur, cum res ita se habeant, faciendum est? Cum recentiorum, qui vocantur, Ionismorum (nam Ionismi complures species fuisse quis est qui nesciat?) natura e non ita multis inscriptionibus nondum satis eluceat (cf. Erman in Stud. V p. 249—310) et etiam minus e philosophorum („fragmenta philosoph. graec.“ ed. Mullachius), historicorum („fragmenta histor. graec.“ ed. Muelleri, voll. I. II), poëta-

rum (Renner Stud. I 1 133—235 I 2 1—62) fragmentis cognoscatur neque Hippocratis libris (Hippocratis cet. medic. fragm. ed. Ermerins vol. I. 1859) nimia fides tribui debeat neque constet, qualis herodoteae dialecti conexus cum recentiore Iade fuerit, num fortasse quaedam ex dialecto attica Herodotus assumpserit et cum nonnulla alia ejusmodi sint, de quibus certum judicium hodie stare nequeat, universam ejus dialecti indolem et naturam nondum cum satis magno emolumento tractari posse credo. Summa res in minoribus de diversis rebus quaestionibus versatur, quae codicum scriptura accurate sed non serviliter observata itemque ceteris fontibus, quantum potest, exhaustis facilius fortasse expedientur; quamquam unaquaeque fere res, id quod etiam ad hanc quaestionem pertinet, permultis obruta est difficultatibus, ut saepe conjectura potius probabili quam certa argumentatione contenti esse debeamus. A minoribus ad majora ascendi debet et singulis rebus grammaticis tali modo perquisitis et constitutis fieri non potest, quin multo verior herodoteae dialecti imago exprimatur.

Tales commentationes cum multiplices esse possint, magni momenti esse existimavi inquirere, vocalium apud Herodotum concursus quando admittatur, quando et quomodo evitetur.

Ea quaestio et ad sonorum doctrinam et ad vocabulorum flexionem pertinet, ut satis mirari non possim, quod adhuc nemo eam omnia amplexus tractavit. — Veteres grammaticos de tali quaestione in universum nihil tradidisse, sed de singulis tantum formis egisse, non est quod miremur. Sed etiamsi plura hac de re verba fecissent, magnum fructum ex eis non caperemus. Antiquorum quidem velut Apollonii, Herodiani regulas et notas grato animo semper accipere et diligenter perpendere debemus; eorum autem qui de dialectis potissimum scribebant velut Ioannis Grammatici, Gregorii Corinthii ratio diversa est. Hi magistelli veterum scripta tanta neglegentia et ignorantia compilaverunt, ut nisi unaquaque regula acerrime examinata

fontibusque ex quibus hauserunt perquisitis nihil eis credere liceat; et cum in dialectis aeolica et dorica tum in dialecto ionica, ne temere eis confidamus, cavendum est. Praeter ea vitia, quae omnibus grammaticis graecis communia sunt, posteriores suo nomine peccant. Omnes scriptores miscent; praeter Herodotum Hippocratem non solum Homerum et Hesiodum sed etiam Euripidem[1]) dialecti ionicae auctorem esse exhibent, ut nisi exemplo addito, cujus scriptoris usus commemoretur, nesciamus. Nullo enim discrimine multae res vel soli Homero (cf. Greg. Cor. § 20. 22. 32) vel Herodoto vel alii cuidam propriae pro ionicis venduntur; verba quaedam omnibus Graecis communia, quia fortuito apud ionicum scriptorem leguntur, ionica esse dicuntur (cf. Greg. Cor. § 81. 82 et Schäf. adnot.); quin etiam tanta egerunt levitate ut a Gregorio Corinthio § 122 hoc adnotatum sit: *Ὄσιριν δὲ καλοῦσι τὸν Διόνυσον,* quoniam Herodotus Aegyptios Dionysium Osirim appellasse narrat. Haec sufficient ad demonstrandum, quantulum ponderis his posterioribus grammaticis tribuendum sit, quamquam etiam ea in rudi indigestaque mole nonnulla e melioribus libris tradita esse equidem non negaverim.

Nostrates grammatici hanc quaestionem in universum non curaverunt, sed singula tantum suo loco commemoraverunt. Tamen ea sententia pervulgata est, qua Iones contra ceterarum dialectorum rationem vocales non duas tantum sed etiam tres pluresve concurrentes non contraxisse, sed libenter toleravisse existimantur. Paucos locos afferre satis habeo. Dindorfius in praef. p. X expressis verbis dicit: „Dialecti ionicae mollities vocales hiantes minime defugit“[2]); p. XXV „nisi quis propter plurium vocalium con-

---

[1]) Greg. Cor. p. 401: *τὰς εἰς ως ληγούσας γενικὰς τὰς ἀπὸ τῶν εἰς ις εὐθειῶν γινομένας διὰ τοῦ εος προφέρουσιν ὄφεος λέγοντες διὰ τοῦ ο μικροῦ καὶ πρέσβεος καὶ μάντεος καὶ πόλεος ὡς ἐν Ὀρέστῃ Εὐριπίδου*

ὃς ἂν δύνηται πόλεος ἔν τ' ἀρχαῖσιν ᾖ

καὶ ἐν ἄλλῳ δράματι κ. τ. λ.

[2]) Ridiculum est, quod eadem de causa „propter suavem oris ionici

cursum alterum *ε* extritum esse sibi persuadeat, euphoniae causa, cui non multum tribuendum est in hac dialecto", Bredovius p. 190: „Ionicam orationem collocationem earum vocalium vel vocalis et diphthongi, quas alii Graeci in unam contrahebant syllabam, propriam sibi sumpsisse in vulgus est notum." Kühner a. G. I² p. 165 ita eloquitur: „Die Ionische Mundart hat eine grosse Vorliebe für offene Formen und eine grosse Abneigung gegen die zusammengezogenen", p. 167: „Das Streben des neuen Ionismus nach offenen Silben geht so weit, dass er sogar lange Laute, die sich im Altionischen nie aufgelöst finden, in ihre einfachen Bestandtheile auflöst."(!!) Neque Steinius aliter sentire videtur, cum in praef. p. XXXIII dicat ipsa ratione constare „nec contraxisse Herodotum nec imminuisse verborum formas in *εεαι* exeuntes".

Hanc generalem regulam in universum sic stare non posse et Iones nimium vocalium concursum non adamasse facile est ostendere. Quaeritur de concurrentium vocalium inprimis de prioris natura, utrum brevis an longa an diphthongus, utrum *α* an *ε* an *ο* fuerit (nam molles vocales respicere opus non est, ut quae cum ceteris optime congruant), quaeritur etiam de numero vocalium concurrentium.

Antequam autem ipsam de vocalium apud Herodotum concursu commentationem aggrediar, perpauca in universum praemonenda sunt. Linguas indogermanicas si perlustraverimus, vocalium intra unius verbi spatium cumulationem (nam de hac sola agitur) raro tantum admisisse inveniemus. E lingua sanscrita, si dialectum vedicam, cujus innumeris locis pro *j* et *v* *i* et *u* praebentis[3]) ratio alia est, missam facimus, duas tantum voces hic afferre possum, in quibus

mollitiem Iones a talium formarum prolatione ut *ϑηεόμενοι ἀγνοέοντες ἐποιέοντο διανοέομενος* abhorrere" Abichtius (quaest. de dial. herod. p. 24) docet.

[3]) Sic Kuhn, Aufrecht, Roth, Delbrück alii statuunt, quibus tamen Brockhaus aliique, cum hiatum prorsus damnent, quam maxime resistunt.

vocales concurrunt, *pra-uga* i. e. *pra-juga*, „projugum“ et *tita-u* „cribrum“, quod e radice *tams* „quatere, quassare“ ortum ad formam **titasu* redit. Etiam in lingua zendica, etsi talium formarum multo patientiori, multimodis complurium vocalium concursus evitatur (cf. Justi, Handbuch d. Zend-Sprache p. 385). Linguae slavica et magis etiam lituanica vocales in uno verbo concurrentes quam maxime respuunt (Leskien, Handbuch d. altbulgarischen Sprache § 18. 19, Schleicher, Handbuch d. lit. Sprache § 21). Linguae latina autem et gotica, etsi saepius quam ceterae vocalium cumulationem admittunt (cf. ex. gr. Schleicher, Comp. §§ 51. 110), tamen ex omni parte hiatus, ut ita dicam, amore superantur a lingua graeca. Quoniam enim plerumque tum unius vocabuli vocales nullo intervallo relicto conjunguntur, cum consona quaedam, ab initio eas separans, extrita est, talis consonae amissio in ceteris linguis indogermanicis non ita frequentatur; sed in lingua graeca, quippe spirantes aversata, *s j v* explodebantur, ut hac ratione, quae antea separatae erant vocales, concurrerent, id quod, ut per se patet, partim inter vocis stirpem partim inter stirpem et suffixum vel terminationem accidere potuit. Tantum autem abest, ut talis vocalium concursus anxie evitetur, ut dialecti atticae nimium formarum contractarum studium ceterarum dialectorum omnium rationi valde repugnet. Nam, ut confidenter affirmare audeo, dialecti dorica et aeolica multo magis hac in re cum dialecto ionica quam cum attica conspirant, quare ei, qui dialectum ionicam omnium *χασμῳδιακωτάτην* (ut hoc verbo haud prorsus recte utar) fuisse putant, videant, ne nimis a veritate aberrent.

Haec cum paucis adstrinxerim, ipsam rem aggrediar. In praesentia de eis tantum vocalibus concurrentibus agam, quarum prior brevis est; de eis, quae restant i. e. de priore *η* — de quo plane nova proferre posse mihi videor — et de prioribus diphthongis in proximo horum „Studiorum“ fasciculo vernaculo sermone exponam.

De codicibus eorumque inter se ratione Steinianae sententiae totum me addico; significat igitur *A* optimum cod. Med., *B* veterem Romanum illius ut lacte lactis similem, qui codices correcturis et interpretationibus raro tantum inquinati sunt; *C* (Florent.) *P* (Parisin.) *R* (Romanus) *d* (Florent.) certis quibusdam „correctionibus“ vel potius corruptelis ad dialectum pertinentibus referti sunt; nullius fere momenti sunt *q* (Parisin.) *s* (Cantabrig.) 𝔟 (Venet.) *z* (Aldina). Ceterum cf. Steinii praefationem p. V—XLIV.

CAPUT PRIMUM.

DE ε PRIORE VOCALI.

Ab hac vocali, non ab *α* vel *ο* propterea exordior, quod maxime priori *ε* saepissime servato ea sententia deberi videtur, qua Iones vocalium concurrentium amantissimi fuisse perhibentur.

§ 1. εα.

Haec conjunctio vocalicia nunquam fere contrahitur, sed semper intacta remanet.

A. Inter *ε* et *α* spirans quaedam evanuit.

a) *s*.

Huc pertinent, ante omnia commemorandi, accusativi singularis masculini, nominativi pluralis neutrius, accusativi pluralis cujusvis generis stirpium in *s* exeuntium, quae tamen, ut etiam Greg. Cor. p. 392, gramm. Meerm. p. 652 recte docent, non solum his in casibus, sed semper formas solutas servant[4]). Itaque semper εὐτυχέα I 32, Ἱπποκράτεα

[4]) Quae substantiva inter primam, quae nominatur, et tertiam declinationem fluctuent, quippe quae res a meo proposito aliena sit, non curo. cf. Bred. p. 230 squ.

I 59, ἔτεα, ἀληθέα, συγγενέας sim. leguntur, ut omnes eas formas afferre prorsus supervacaneum sit neque quemquam dubitare sperem, quin, si in nonnullis codicibus hic illic formae contractae reperiantur, eae librariis vitio datae, cum Bredovio p. 257 sint corrigendae. Sed eae formae dialecto ionicae adeo non propriae sunt, ut apud Aeoles et Dorienses formae contractae exceptionis loco habendae sint (Ahr. I 116. 205. II 233. Meister, Stud. IV 416 al.).

Item σ evanuit in imperfecto herodoteo radicis εσ: ἔα II 19, ἔας I 187, ἔατε IV 119 V 92, 1 pro *ἐσ-α-μ etc., quod cum homerico ἔα Δ 321 Ε 887 consentit; eadem forma in plusquamperfecto apparet, ubi Attici antiquiores eam in η contrahebant: ἐώθεα IV 127, ᾔδεα II 150, συνηδέατε IX 58 (sic A^2 b, συνηδέαται A^1BCRz, συνηδέατε (ai) P) et semel in imperfecto vocis τιθέναι, quod ex illius analogia eodem modo formatum esse patet, quo in τιθέαται pro τίθενται analogia quaedam perfecti cernitur: ὑπερετίθεα III 155.

ἔαρ (Grdz.[3] p. 361) cum duodeciens legatur I 190 II 75 V 31 VI 43 VII 37. 162 (ter) VIII 109. 113. 130. 131, jure etiam I 77 contra codices ἦρι praebentes etiam a Steinio ἔαρι restitutum est, cum Attici pro inconstantia sua modo ἔαρος modo ἦρος scribere soleant. Formae epicae εἰαρινός Β 471 Theogn. 1276. εἴαρος h. Cer. 174, saepius apud Nicandrum similesque poetas lectae, quae e linguarum cognatarum ratione (skt. *vas-anta-s*, zd. *vaṅhra*, lit. *vas-ara*, slov. *ves-na*) explicari nequeunt, rhapsodis metro laborantibus et ει pro ε Homero semper permissum fuisse ratis deberi videntur. De usu hippocrat. cf. Renner I 1 p. 189.

ἐνθεάζων I 63 huc pertinet, si re vera θεός a radice θες derivari debet cf. Grdz.[3] p. 472.

b) *υ*.

Sine compensatione i. e. productione suppletoria non facta digamma nusquam tam saepe evanuit quam in stirpibus in υ exeuntibus, quarum altera quidem pars praecipue in dialecto ionica terminationes simplicissime cum stirpe

conjungit, ut hoc schema oriatur *ἰσχύ-ος, ἰσχύ-ϊ, ἰσχύ-ν*, altera autem illius *υ* loco *ε* ostendit. Nam etiamsi in formis velut *γλυκέος, γλυκέα υ* stirpis *γλυκυ* augmentatione non facta in *ε* transiisse statui potest (cf. Grdz.[3] p. 531) tamen probabilius mihi videtur sumere ut stirpes in *ι* saepius in *ει ej*, sic stirpes in *υ* in *ευ εϝ* auctas, postea tamen digamma extritum esse vocali antecedenti non aucta **γλυκέϝα γλυκέα*[5]). Dixerit fortasse quispiam e **γλυκέϝα* primum **γλυκῆα*, tum correptione accedente *γλυκέα* factum esse (cf. **πολεj-ες πόληες*) quod minime concedo. Nam si res ita facta esset, sine dubio apud Homerum formae nonnullae illud *η* prae se ferentes velut **γλυκῆες *ἄστηα* occurrerent neque omnes ante terminationem *ε* illud ostenderent[6]); praeterea ne in ceteris quidem dialectis ullae talis *η* reliquiae reperiuntur praeter substantivorum masculini et feminini generis genetivi formas atticas, velut *πήχεως*, quod ad **πήχηος* redire videtur; sed cum ne neutrius quidem genetivus in *-εως* exeat[7]), neque adjectiva cum illo *πήχεως* congruant (cf. tamen Lob. Phryn. p. 247), res aliter se habere videtur. Nisi his in vocibus Ebelii (K. Z. IV 171) sententiam *ϝ* productione progressiva sequens *ο* produxisse, id quod fieri potuit (Brugman, Stud. IV 135) asciscimus, cogitari potest Atticos eis genetivis, quales sunt *πόλεως ὄφεως* et declinationum in *-ις* et in *-υς* inter se similitudine deceptos *πήχεως* ut *πόλεως* formavisse.

---

5) Curtii sententiam (Grdz.[3] p. 532) qua ante digamma *ε* subditicium ortum esse judicat probare nequeo; analogia cognatarum linguarum velut skt. *sunavas* (juxta ved. *sunv-as*), zd. *akav-as* = *acūs*, *parav-as* = **πολέϝ-ες πολέες* (*B* 471 etc.) vend. 18, 1, lat. *fructus* (Walter, K. Z. IX 370), slav. *synove*, got. *handjus* pro **handivs *handivas *handav-as* Curtii sententiae refragatur.

6) Cf. Greg. Cor. p. 439: *ἀπορήσειε δ' ἄν τις πῶς τὰς γενικὰς τὰς ἀπὸ τῶν εἰς υς εὐθειῶν οὐ προφέρουσι διὰ τοῦ ηος οἷον ἡδῆος ὀξῆος ὥσπερ βασιλῆος οἰκῆος*, quae verba satis memorabilia explicatio mira et absurditatis plena sequitur.

7) *ἄστεως* forma quae sine dubio ex analogia orta est excepta. cf. nunc etiam Fleckeis. annal. 1873 p. 157.

Sed quoquo modo res se habet, sine dubio formae ionicae πήχεας II 13 (bis). 68. 111, πρέσβεας III 58, ἡμίσεας I 165 II 10, ἑπταπήχεας IV 152, διπήχεα II 96 (bis), ἡμίσεα VI 23. 86 VII 120, ἄστεα III 39 al. numquam η habuerunt sed simplicissime ex *πήχεϝας etc. ortae sunt.

δένδρεα I 17. 193. 202. 203 II 32. 138. 156. 169 III 106. 107 al.; hoc in vocabulo digamma excidisse e radice δρυ (Grdz.[3] p. 224, Fritzsche in Stud. VI p. 315) apparet, ut prior vocis forma δεν-δρεϝ-ο-ν δενδρεϝα fuerit. δένδρειον, quod ap. Aratum in Phaen. v. 1003, in Nicandri ther. v. 832 legitur, ex horum posteriorum epicorum ignorantia natum est neque umquam in sermone vulgari exstitit. δένδρεα autem, ut infra δενδρέων ad formam antiquam δένδρεον, non ad δένδρος VI 79 (cf. δένδρη Eur. fr. 488 et apud Atticos usitatum δένδρεσι) referri Bredovius p. 251 mihi persuasit.

ἀμφιδέας II 69 acc. plur. vocis ἀμφιδέη, a δέω derivatae, quod *δέϝω fuisse Curtius (Grdz.[3] p. 220) autumat.

ἕαδε pro *ἕσϝαδε a radice σϝαδ (Grdz.[3] 215) saepenumero ab omnibus codicibus praebetur velut I 151 IV 145. 153. 201 VI 106.

ἐάω velut ἔασον III 134 sim., ut in omnibus ceteris dialectis; digamma glossa Hesychiana ἔβασον· ἔασον Συρακούσιοι testatur; etymon saepius tentatum adhuc latet.

Formas aoristi vocis χέω καταχεάμενος I 50, ἐκχέας IV 28, ἐγχέαντες IV 70 cf. not., χέαντες V 8, προχέαντες VII 192, συγχέαντο VII 43 contractas non esse vix est, quod moneam.

c) *j*.

Perpauca hic exponenda sunt, cum ea omnia, quorum *j* vel ι in aliis dialectis, praecipue in dialecto homerica adhuc cernitur, quae numquam contractas vocales ostendunt, huc non pertineant; quorum in numero sunt formae adjectivorum in -εος exeuntium, casus feminini adjectivorum in -υς, adjectiva verbalia, σφέας ἡμέας multa alia.

γενεάς I 7 V 28 saep. acc. plur. vocis *γενεή*, cujus *j* jam antiquissimis temporibus evanuit (cf. Grdz.[3] p. 556); *ὀστέα* I 67. 68 II 41 (bis). 75. 87 III 12 IX 83 (*ὀστᾶ C*) ad *ὀσ-τε-jα* redit (Grdz.[3] p. 198). Quodam modo his vocibus adjungitur *ὄρνεα* II 68, quod verbum ‑*ε* ex *j* natum ostendere videtur cf. *ὀρνι-ς*. Eodem modo *ἰδέας* = *ἰδjας* (cf. skt. *vidjâ*) VI 100. 109 huc traxerim, ubi iterum *ε* ex *j* natum est (cf. Fick, vgl. Wörterb.[2] p. 190).

B. Inter *ε* et *α* spirans vel omnino non fuit, vel quae fuerit, incertum est.

Jam e prooemio elucet, paucissima huc revocari posse; sunt autem haec: tert. pers. plur. praes. impf. med. verbi *τιθέναι*· *προτιθέαται* I 133 (bis) contra *προτίθενται* II 40 IV 26, *τιθέαται* VII 119, ubi alterum codicum genus *PR* fortasse melius *τίθεται* exhibet (cf. Bred. p. 334), *παρετιθέατο* I 119, *δελεάζω* II 70 cum *δέλεαρ* (Grdz.[3] 223) cohaerens; quomodo Aeoles id verbum pronuntiarint non traditur, id tamen ex Et. M. 200, 27 *βλῆρ*· *Αἰολικῶς τὸ δέλεαρ κ. τ. λ.* et ex glossa Hesychiana constat *δέλεαρ* in dialectis variasse et apud Aeoles contractum fuisse cf. Ahr. I 41 II 193.

ὑπέατι IV 70 (*υπέατι AB*, *ὑπέατι PRzd*, *ἐπέατι C*) quae vox Aeolico colore induta attico *ὀπέατι* „subulae“ respondet; Lobeckius paral. p. 34. 35, path. prol. 218. 32, quem Steinius in editione sequitur, *ὐπέατι* scribi vult, sed vereor ne erraverit, quia Iones vel Herodotum etiam spiritum lenem assumpsisse parum veri simile est; extra Aeolensium enim fines numquam *υ* spiritu leni instructum invenies[8]) praeter locrense *ὐδρία* (in tit. hyp. v. 45) et antiquissimum illud Argivorum *Ὑνασία* (C. I. 2), quibus in vocibus *υ* fortasse antiquiorem sonum *u* significat. Nomina propria *Ὀνεᾶται Χοιρεᾶται* V 69, *Θυρέας* I 82, *Χοιρέας* VI 101 commemorare sufficit.

---

[8]) Hoc etiam cum physiologiae, quae vocatur, legibus bene consentire in colloquio Brugmanus me monuit.

Quid autem fit, cum non duae sed tres vocales concurrunt i. e. cum εα aliam quandam vocalem sequitur? Quaeritur, qualis ea vocalis sit; nam post ι et υ εα offensioni non est, quippe cum vocalium ιεα et υεα color satis inter se diversus sit. Itaque habes ὑγιέα I 8 III 130 (bis). 133. 134, διφυέα IV 9, ἀνθρωποφυέας I 131, ὑπερφυέας II 175, μουνοφυέας IX 83. Contra vocalium εεα conjunctio propter duplex ε non admittitur, sed in εα deminuitur. Bredovius quidem p. 257 ἐνδεέα II 108, καταδεέα II 121, 2, ἀκλεέα I 1 scribi voluit, quod ο et ω tantum, non α vel αι post εε evitari errore haud mediocri censuit, multo melius autem, quamvis non recte, Steinius codicum lectiones ἐνδεᾶ καταδεᾶ ἀκλεᾶ retinet. Verum vidit Fritschius, qui in Stud. vol. VI p. 93—96 uberrime de his formis exposuit et aliarum formarum analogia fretus hyphaeresim hic statuendam esse itaque scribendum esse ἐνδέα καταδέα ἀκλέα existimavit. Quod si rectum est, pro περιδεέας V 44, quam vocem et Steinius et Fritschius omisisse videntur, περιδέας scribi debet. Formae autem Μανδροκλέα IV 88. 89, Μεγακλέα I 61 sim. non ex Μανδροκλέεα sed ex Μανδροκλῆα, id quod fieri posse etiam Fritschius p. 95 concedit, correptae esse mihi quidem videntur.

Cum adhuc invenerimus dialectum herodoteam semper fere εα solutum servasse, una exstat forma, quam codices neque minus plerique editores per ᾶ pro εα scribunt, tres sunt, ubi vulgo η loco εα leguntur. — Illud α legitur in μυγαλᾶς II 67 fere omnium codicum consensu, sed μυγάλας C, μυγαλάς d et Aldina exhibent. Forma contracta Atticorum est et jam hac de causa tantam suspicionem movet, ut et Dindorfius et Bredovius p. 220 μυγαλέας contra codices scribi jusserint. Steinius antea eos secutus nunc μυγαλᾶς retinet; sed quo jure id fecerit, equidem non assequor, ratio enim hujus vocis consimilis est talium, quales sunt παρδαλέας, λεοντέας VII 69, ἀλωπεκέας VII 75 a nominativis παρδαλέη, λεοντέη, ἀλωπεκέη derivandae, illius λεοντέας autem accusativum singularis e

codicum memoria λεοντῆν traditum Steinius λεοντέην fuisse suo jure existimat. Sed cur non item contra codices μυγαλέας? — Itaque sine dubio aut μυγαλέας reponendum est aut ne toti a codicibus recedamus, μυγαλάς e *C d* recipere possumus, id quod non prorsus abnegaverim, ut hyphaeresim hic factam esse statuamus. Nam dialectum ionicam hanc non respuere Fritschius in Stud. vol. VI ostendit, neque in eo offendere debemus, quod in μυγαλέας vocalis accentu instructa eliditur (cf. Curt. Stud. VI 226). Sed quidquid hac de re statuerimus, μυγαλᾶς nullo modo stare potest.

Tribus autem in verbis pro εα η usu venit, ac primum quidem affero aoristum et perfectum vocis ἁλίσκομαι, quae deciens septiens ab η ter ab εα incipiunt: ἥλω I 78 III 15 VII 119 (bis) VIII 92. 93. 138 IX 37, ἥλωσαν I 83 V 65 VII 137. 175, ἡλώκοι I 83, ἡλωκέναι I 70, ἡλωκότι I 78, ἡλώκεσαν I 84 VIII 61, contra ἑάλωκε I 209, ἑαλωκότων I 191, ἑαλωκότας ibid. Quae cum ita sint Bredovius, cui equidem assentior, p. 312 semper η scribi vult. Nam cum jam apud Homerum ἥλω occurrat (χ 230) neque ante scriptores atticos ἑάλων reperiatur (Curt. Verb. p. 115) Herodotum sic scripsisse non credo, sed illis tribus locis librarios ad formam Atticis usitatam delapsos esse existimo, quamquam prorsus certum judicium, quod nulli obnoxium sit dubio, ut saepius ne hac quidem in re fieri posse haud ignoro.

Alia ratio vocis ἥνδανε (sic semper fere Homerus dixit) est, quae sic scribitur VII 172 VIII 29, contra ἑάνδανε IX 5 (ἅνδανε 𝔟). 19. Dindorfius analogia aoristi ἕαδε fretus semper εα, Buttmannus gr. gr. II p. 114 eumque secutus Bredovius p. 314 semper η volunt. Sed ἕαδε, quod aliter formari vix potuit, huc non pertinet, neque tamen cum Bredovio prorsus consentire possum; quamquam enim quodam jure analogia poscitur, tamen neque video quomodo librarii ἑάνδανον Atticis inusitatum scriptori imputare potuerint (nam ne nimio quidem Ionismi studio hoc fecisse verisimile est) neque adeo mirer, quod, ut nostrates scriptores

et forma „ich frug“ et forma „ich fragte“ etiam in eodem opere utuntur, sic Herodotus ἑάνδανε praeter ἥνδανε usurparit. Tamen certi quid constituere non ausim.

Tertio loco ἤν commemorandum est, quod apud Herodotum quamvis ἐπεάν forma semper utentem (cf. Bredov. p. 38, qui e Steiniana editione nunc corrigendus est) summa constantia reperitur; ut e primo libro exempla omnia afferam, ἐπεάν usu venit I 9. 21. 74. 132. 182. 183. 194 (ter). 199 (bis). 209. 211, ἤν I 207. 208 II 13. 29. 38 (bis). 47. 65 (quater). 82. 95. 96. 113, res non difficilis est explicatu; ἤν enim propterea ex ἐάν contrahebatur, quod saepissime usu veniebat et tam parva, saepe usitata verba etiam ea πάθεα patiuntur, quae in aliis lingua aversatur.

§ 2. εαι.

Ante omnia huc pertinet terminatio verbalis secundae personae praesentis vel futuri eorum verborum, quae in ω exeunt. Homerus plerumque -εαι usurpat cf. Ψ 484. 620 μ 101, quamquam Ψ 620 μ 101 alibi quaeri poterit, utrum synizesis an contractio statuenda sit, neque ceterorum poetarum ratio alia est (cf. Renner Stud. I 2. 30 squ.), quin etiam interdum attici poetae forma soluta utuntur velut Eur. Andr. 1225, ubi tamen Hermann, Dindorf ὄψει malunt. Sed plerumque in dialecto attica -εαι in -ῃ contrahitur, id quod ne a Doriensibus quidem, si e poetarum fragmentis judicare licet, alienum fuisse videtur, ut ap. Sophr. fr. 23 οἴῃ, 91 καταδύῃ legitur (cf. Ahr. II 305), contra Lesbii -εαι ostendunt velut Sappho 68 B.[3] κείσεαι (Ahr. I 133). Apud Herodotum autem forma contracta numquam usu venit, ut ex hoc formarum catalogo jam apparebit, quem, quamquam apud Bredovium (alio quidem ordine) exstat, notata codicum varietate ne quid hac in re desideretur, iterum exhibebo: θεήσεαι I 8, βούλεαι I 11. 90. (βουλέαι C^1, βούλεέ *R*) 108. 124. 206, (βούλεε *R*) 210 III 53. 119 V 111 VI 69, (ἐβούλεο *R*) VII 10, 8, (βούλεται *C*) 159, φαίνεαι I 27. 32 VII 14,

παρασκευάζεαι I 71, ἀπαιρήσεαι I 71 (-σει AC^1, -σε B^1, -σεις *R*), ἀπεχθήσεαι I 89, τεύξεαι I 90, ἁλώσεαι I 112, ὄψεαι I 155 IX 16, λάμψεαι I 199 VII 39, ἔσεαι II 5. 78 VII 14. 236 VIII 62, ἀπίξεαι II 29 (ἀπῖξαι *B*), ποιήσεαι II 29, πλεύσεαι II 29, οἴχεαι II 115, συγγινώσκεαι IV 126, προσκτήσεαι V 31 (-σεται *A* pr. *d*, -σαιε *r*), ἐπιθήσεαι V 31, γίνεαι V 31 VII 52, παραμείψεαι V 52, μετέρχεαι VI 69, καταπροΐξεαι VII 17, ἐπαγγέλλεαι VII 29, καυχήσεαι VII 39 (-σεται *d*), περιέχεαι VII 39, ζημιώσεαι VII 39, κομίζεαι VII 49 (-εται *Cd*, -σαι *R*, κομίεαι Stob. ed.), σφάλλεαι VII 52, πυνθάνεαι VII 157, γλίχεαι VII 161, καταστρέψεαι VII 209 (-ψαι *C*) IX 2 (-ψαι *CR*), προςφέρεαι VII 209, ἀποπλεύσεαι IX 91; accedit τετιμωρήσεαι IX 78, quod e Süverni conjectura pro codicum τετιμώρησαι nunc ab omnibus acceptum est. Post vocales -εαι reperitur in διακελεύεαι I 42 VII 80 μεταβουλεύεαι VII 12 (-εται *C*), συμβουλεύεαι VII 235 (-σεαι A^1). Quibus in formis etsi post diphthongum ευ εαι molestum non est, in praesentibus verborum contractorum itemque in futuris liquidis, in quibus terminationem εαι litera ε antecedit, εεαι nequaquam tolerari potest, propterea quod, ut jam in prima paragrapho vidimus, Ionum aures et instrumenta loquelae quam maxime eis conjunctionibus vocaliciis adversantur, in quibus vocalis quaedam, quaecunque est, duplex ε sequitur. Eae vocalium cumulationes semper hyphaeresi i. e. elisione alterius ε deminuuntur, qua de re propterea brevius agere possum, quod Fritschius in Stud. vol. VI omnia huc pertinentia diligenter tractavit. Codicum autem in hac de -εεαι quaestione ratio ea est, quod cum tales formae deciens legantur, numquam libri in -εεαι, semel in -εαι consentiunt, ter plerique optimique -εεαι, sexiens omnes praeter *P* vel *Pz* -εαι tradunt. Quae cum ita sint, quid planius est, quam quod breviores formae genuinae sunt, corrector Parisinus autem longiores ut magis ionicas in textum inculcavit? Quod Steinium non vidisse (Dindorfium Bredoviumque suo more formas maxime „distractas“ praetulisse per se patet) vix

est, quod satis mirer. Ceterum ad Fritschium ablego. Formarum catalogus hic est: In omnibus libris legitur *ἀπολαμπρύνεαι* I 41, quod cum futuri notio requiratur, *ἀπολαμπρυνέαι* scribendum est; longior forma praevalet in *φοβέεαι* I 39 (sic *AC²P*, *-εαι* cet.), *διαιρέεαι* VII 50 (*διαιρέαι R*), *δέεαι* VII 161 (*δέῃ R*) quod utrum mutari debeat, dubitari potest. Cum enim *δέω* verbum derivativum non sit, sed hujus vocis stirps in *ϝ* exeat et digamma multo diutius quam *j* in verbis derivativis obvium servatum sit, esse potest, ut digammi vocis **δέϝεαι* paullatim evanescentis vis effecerit, ut vocalium *εεαι* cumulatio alibi inusitata sit servata. — Sexiens ut jam dixi *P* vel *Pz* longiores, ceteri breviores formas ostendunt: I 206 *προθυμέαι*, III 34 *ἐπαινέαι*, IV 9 *εὐφρανέαι*, IV 163 *ἀποθανέαι* (*ἀποθάνεαι d*), VII 47 *διαιρέαι* (*διαίρεαι B*), VII 52 *φοβέαι*. Multo etiam minus quam *εεαι* *ιεεαι*, quod Dindorfius in *χαριέεαι* I 90, *κομιέεαι* II 121, 3 (VII 49) restitui vult, ferri potest. Illic codices *ABC* *χαριεῖ*, *Pz* *χαριῆι*, *R* *χαριῇ*, *d* *χαρίῃ*, hic *ABCP* *κομιεῖ*, *Ppr. Rd* *κομίσῃ* praebent. Cum Dindorfii scriptura et codicibus et omni rationi repugnet, Bredovius p. 378 et Steinius *χαριεῖ* *κομιεῖ* scribi jubent. Sed ne hae quidem formae genuinae sunt, quia *-ει* in secunda persona, ex *-ῃ* natum, apud solos Atticos usu venit (cf. Kühner gr. gr.² I p. 536 not.); itaque cum *χαριέαι* ex **χαριέεαι* hyphaeresi ortum neque traditum sit et propter inopportunum vocalium concursum (nam etsi *ιεα* (*υεα*) admittuntur, *ιεαι* quartam continet vocalem) vix stare possit, equidem *κομιῇ* *χαριῇ* scribi velim. De *κομίζεαι* *κομίεαι*, quod apud Stobaeum nunc legitur, VII 49 cf. Steinii not. crit.

Praeter has verbales formas commemoro *συγχέαι* VII 136, *διαχέαι* VIII 57 sim., quae formae contrahi omnino nequibant. Contractio facta esse videtur in vocabulo *γαλαῖ* IV 192, quod ut illud *μυγαλᾶς* codices omnes praebent, nisi quod rursus *d* mutato accentu *γαλαί* exhibet. Dind. p. XIII Bredovius p. 220, item in prioribus editionibus Steinius *γαλέαι* scribunt, quorum sententiam nostro jure nostram facere

possumus; sed fortasse etiam hic *γαλαί* ut codicis *d* scriptura vera sit, hyphaeresi admissa legendum est, quamquam si justam causam poscas, cur hic non ut solet *γαλέαι* Herodotus, sed per hyphaeresim *γαλαί* dixerit, equidem vix habeo quid respondeam.

§ 3. *εε.*

Ex universa fere dialecti neoionicae indole nihil magis notum esse videtur, quam quod Iones in conjugatione verborum in *-εω* exeuntium omnium fere ceterarum dialectorum formis contractis solutas opponere soleant[9]), quod cum ad omnes vocalium conjunctiones tum ad *εε εει εη* pertinere putant. Eam rem autem non solum veterum testimonia testantur cf. Eust. p. 1892, 38 *τὸ παρ᾽ ἡμῖν ἔπλει καὶ ἔρρει παρὰ τοῖς Ἴωσιν ἔπλεεν ἔρρεεν ὡς τῆς ει διφθόγγου τεινομένης παρ᾽ αὐτοῖς εἰς ἄμφω ταῦτα,* Greg. Cor. p. 395 squ. *τοῖς παρατατικοῖς καὶ τοῖς ἐνεστῶσιν ὁμοίως καὶ ταῖς μετοχαῖς τῶν περισπωμένων καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πάσαις ἐγκλίνεσιν ἐντελῶς κέχρηνται ὡς ἐν τοῖς Ἀνακρεοντείοις καὶ ἐν τῷ χρησμῷ καὶ Ἡρόδοτος*, sed etiam et apud poetas, qui contractas voces cum solutis miscent, et apud Hippocratem et apud ceteros scriptores ionicos, quotquot fragmenta adhuc praesto sunt, tam multae formae solutae testatae sunt, ut hac de re ne minima quidem dubitatio relinqui videatur. Eo magis mirari debemus, quod titulorum ionicorum memoria prorsus diversa est. Nam, ut Erman in Stud. V p. 288 explicavit, eae formas in *εε εει εη* non solum post vocales sed etiam post consonas contractas ostentant velut *ἐποίειν* in tit. miles. (Kirchhoff „Stud." p. 24) *ἐπικαλεῖν ἐπικαλῇ* in tit. halic. *ἐπεστάτει,* ut videtur, in tit. pario. Quibus inscriptionibus fretus Ermanus vulga-

---

[9]) Ea res Ionibus tam propria esse eorumque linguam prae ceteris ita significare videbatur, ut ex ea potissimum vulgarem illam de ionico concurrentium vocalium amore prolatam sententiam derivandam esse putem.

rem illam sententiam falsam esse et ne ad scriptores quidem quadrare existimat, tamen, quid in hac scriptorum et titulorum inter se dissensione statuendum sit, non dicit. Ex ejus verbis id tantum elucere videtur majore jure scriptorum lectionem e titulis corrigi quam horum scripturas pro scriptorum ratione non vere ionicas existimari posse. Sed quae haec esset audacia, ut de poetis taceam, innumeros Hippocratis Herodoti aliorum locos propterea mutare, quod non plures quam quattuor vel quinque formae contractae in titulis leguntur! Nemo credo eam viam ingredietur, quae fortasse vera esse posset, si non quattuor sed quattuor millia formarum contractarum e titulis hauriremus. Quomodo autem eam difficultatem solvemus? Hoc credo, dum plures tituli e diversis Ioniae regionibus itemque diverso tempore conscripti plus lucis afferent, statuendum erit: Tituli eis exceptis, qui — sit venia verbo — stilum curialem prae se ferunt, linguam vulgarem quantum potest, exprimunt, εε εει εη in ore vulgi, in foro, in colloquio praesertim cum rapidius homines loquebantur, contrahebantur in aliis oppidis paullo priore in aliis paullo posteriore tempore, itaque in titulis a lapicidis ineruditis ει η scribebantur. Contra scriptorum lingua paullo elegantior formas solutas retinebat, ut etiam nostrates, quod nescio an comparari possit, „wir gehen" „was thut es" sim. scribunt, quamquam „wir gehn" „was thuts" vulgo pronuntiatur. Sic quodammodo mira illa dissensio mihi solvi videtur. — Nihilo minus accurate apud Herodotum codicum varietates examinavi, ne levior esse viderer, sed, ut exspectabam, inveni dubitationi, utrum Herodotus διετέλεε an διετέλει, ποιέεις an ποιεῖς et alia id genus scripserit, locum datum non esse.

Sed ad specialia transgrediar; primo de εε in verborum flexione obvia sive post consonam sive post vocalem ponitur, exponam, dein εε, quod extra verborum flexionem occurrit, tractabo et postquam nonnulla ει pro εε occurrentia commemoraro, ad εει et εη transibo.

In his verbis inter ε et terminationem ϳ explosum esse

monere satis habeo, nemo autem, ut confidere licet, me vituperabit, quod haec omnia non sub *ει* vel sub *η*, quod utrumque hoc *ε* antiquius est (cf. praeter alios Curtii Verb. p. 342 squ. 352 squ.), tractavi.

Imp. act. pers. sec. sing. apud Atticos in -*ει* exit, apud Herodotum *εε* in hisce ostendit: *στρατηλάτεε* I 124 V 31 VII 5. 10, 8, *λιπάρεε* V 19, *παραίνεε* VIII 143, *συνοίκεε* IX 111 (bis). Sed cum in ceteris verborum in *εω* formis raro tantum pro ingenti numero in libris *ει* loco *εε εει* exstet, in imperativo librarii tam saepe formas non solutas tradunt, ut valde dubitem, num jure omnes ab editoribus mutatae sint: *θάρσει* ter I 9. 120 IX 76 in omnibus, semel III 85 in optimis *AB* et in *R*, *ὤθει* III 78 e codicum consensu legitur itemque *χώρει* V 72, *βοήθει* VII 157. 159 (*βοηθέειν R*), *δυσθύμει* VIII 100. Fluctuatur in *ποίεε ποίει; ποίει* est in libris I 8, in *ABP* I 206, in *AB* I 140, 1; *ποίεε* scribitur I 124 (bis). 209 V 40 VII 18 VIII 10 (*ποιέειν R*) IX 91. Praevalent quidem formae solutae, sed etiam formae contractae optime explicantur. In lingua enim vulgari Herodoti temporibus sine dubio *εε* jam in *ει* transierat, quod maxime in imperativo ex universa ejus natura factum esse videtur; nam qui vocat et imperat, naturali quadam lege etiam invitus voces corripit neque absurdum est sumere tale quid Herodotum vulgari sese accomodantem sermoni exprimere voluisse, ut praecipue ex III 78 concludere licet. Accedit, quod praeter *δυςθύμει* breviora tantum vocabula contractam prae se ferunt formam *θάρσει ὤθει* et quod non negligendum *βοήθει*, cum in longioribus *στρατηλάτεε* etc. quae ipsa natura ad vocandum et ad celerius pronuntiandum minus apta sunt itaque in lentiore quoque oratione assumi possunt, semper *εε* appareat. Quamquam quae proposui, non omni ex parte certa esse, non is sum qui ignorem.

In omnibus autem aliis formis contractionem, si quando in libris reperitur, cum plerisque editoribus, in quibus etiam Steinius est, damno. Sic *αὐχεῖτε* sec. pers. plur. praes.

VII 103 exstat, ceteris omnibus locis *θαρσέετε* IX 18, *ἀπιστέετε, ἀποπλέετε* etc.[10]).

Haud minus *ἠπόρει* III 78, *ὠφέλει* III 126, *ἐξήρκει* VII 161 corrigenda sunt, cum innumeris locis *ἐδόκεε ἐχώρεε ἐκάλεε* sim. scribantur. Disceptari potest, utrum *ἔδεε* an *ἔδει* scribi debeat (de *δέεσθαι, ἐδέετο, δέεται* constat cf. I 32. 171 IV 176 VI 100 VIII 144 I 35. 59 II 30 III 135. 157 (bis) IV 162 V 33. 34. 51 IX 110 I. 8. 81 II 126 III 4. 46 IV 145 V 79 (ter). 80; sed IX 8 libri praeter *R δεῖσθαι*) *ἔδεε* e codicum consensu quindeciens exstat: I 12. 31 II 161. 179 IV 43 V 33. 38 VI 64 VII 9, 2. 144 VIII 53. 80 IX 58. 98. 109. Fluctuatur IV 79, ubi *ABd ἔδει*, reliqui *ἔδεε* habent. *ἔδει* omnes msscr. praebent septiens: II 15 III 45 (*ἔδε C*) 80 V 92, 4 VII 23. 168 VIII 6[11]). Cum Dindorfio et Bredovio *ἔδεε* praeferre malim propter codicum testimonium, quamquam ne *ἔδει* quidem, si quis huic formae patrocinari velit, e sermone vulgari defensione caret; certe Steinius aut II 15 III 45. 80 VII 23 *ἔδει* retinere aut etiam V 92, 4 VII 168 VIII 6 mutare debuit, sed cum illic *ἔδεε*, hic *ἔδει* scribat, eum certam rationem non secutum esse apparet. — Huc etiam verbi *τιθέναι* formae *προετίθεε* I 206 VIII 49 VI 69 pertinent (VI 69 cod. *περιετίθει*, Bred. Stein. suo jure *περιετίθεε*), nam ut in praesenti *τιθεῖ* I 113. 133 cet. ex analogia verborum in *εω* formatur, sic in imperfecto *ἐτίθεε*, quamquam propter *ἐτίθεα* etiam plusquamperfecti analogia sumi possit.

Quarto loco infinitivi medii commemorentur, qui perpaucis locis velut VIII 101 *ἀποκρινεῖσθαι* per *ει*, tam saepe per *εε* scribuntur, ut, quemadmodum in universa verborum in *εω* flexione, catalogum formarum exhibere supersedeam,

[10]) Verba *πλέειν ῥέειν χέειν δέειν πνέειν θέειν νέειν* quamquam neque denominativa sunt neque *j* amiserunt, tamen propter formarum cum denominativis similitudinem huc revoco.

[11]) Valde igitur Kühner errat, qui in gr. gr. I² p. 605, 2 dicit: „*ἔδεε* fast immer, *ἔδει* nur selten ohne Varianten".

cf. tamen ἀπολέεσθαι I 38. 112, φανέεσθαι I 60, ὑποκρινέεσθαι I 164 al.

Ut per se patet, eadem lex etiam ad tert. pers. praes. imperfecti, fut. liquid. pertinet: καλέεται, ἀπικνέεται, ἐπορθέετο, φοβέεται, ut, si quae ει ostendunt, velut I 109 μανεῖται ex omnibus libris, ea haud cunctanter mutanda sint.

Num fortasse post consonas quidem forma soluta servatur, sed post vocales contrahitur? Lexne fortasse detegi potest, qua Iones duarum vocalium concursum admiserint, complurium evitarint? Respicienda est vocalis antecedentis natura; post οι enim nihilo minus solutae formae remanent, ut ex hoc catalogo apparebit: ποιέετε sexiens III 37 IV 98. 115. 136 VI 86, 1 VIII 22, ποιέεσθε IX 7, ποιέεσθαι c. viciens, in solo *R* ποιεῖσθαι II 1, ἐποίεε c. quadragiens usque ad librum sextum (e postremis libris de hac voce nihil notavi, ea quae volui adeptus) ποιέεται duodeciens, ἐποιέετο c. triciens, ut ει propter antecedens οι non progigni in aperto sit. ο ante εε septiens reperitur; quinque locis omnes codices in εε consentiunt, duobus locis altera codicum familia (cf. Steinii praef. p. XXI) ει praebet. Sunt enim διανοέεσθαι II 121, 4, ἐνόεε I 155 VIII 102, ἐπενόεε I 27 III 31 e codicum conjuncta memoria testata, sed ex *ABCd* habes διανοεῖσθαι VI 86, 4, ἐπενόει II 152, quae, quamvis multi ea librariis vitio dent, genuina esse, ut Herodotum post ο et εε et εει contraxisse concludi possit, in paragr. quarta ostendam.

Quae adhuc disputavi, confirmant potius quam imminuunt eorum opinionem, qui Ionibus summam vocalium solutarum cupidinem ascribunt. Qua a cupidine, quam permulti sibi fingunt, mire dissentit, quod neque post ι neque η εε toleratur. Si hae vocales antecedunt, codices ea constantia, quae dubitationem oriri vetet, formam contractam tradunt. Huc pertinet futurum atticum, quod vocatur, verborum in -ιζω exeuntium; legitur ergo: ἀνδραποδιεῖται VI 17, χαριεῖσθαι I 158 III 39, χαριεῖσθε IV 98, ἀνασκολοπιεῖσθαι III 32 IV 43, ἐπισιτιεῖσθαι VII 176, quae

omnia Bredovius (p. 377) sano judicio usus Herodoto concedit, contra nimia libidine Dindorfius (p. XXV) ut qui Iones, quo plures cumularentur vocales, eo majore laetitia affectos esse sibi imaginatus sit, in *ἀνδραποδιέεται χαριέεσθαι* dissolvi jubet. Sed quo jure sic egerit, mihi non perspicuum est; nihil enim est planius, quam quod Ionibus, etsi post consonas item post diphthongum *οι εε* haud aegre ferebant, duplex *εε* post mollem vocalem *ι* adeo inopportunum eorumque ori adeo incommodum erat, ut hujus conjunctionis vocaliciae molestiam contractione vocalium *εε* in *ει* facta evitarent. Quapropter *ἀνίει* IV 152, *ἀπίει* IV 157 V 107 vera sunt, et jure Bredovius Steinius IV 125 cum cod. *R* *ἀνίει* pro *ἀνίεε* scribunt; nam si has formas cum *ἐτίθεε* comparaverimus, *ει* ex *εε* per contractionem, non autem ex *η* ortum esse judicabimus (Curt. Verb. p. 154). Hujus contractionis causam praeterquam in duplici *ε* in mollis vocalis *ι* natura consistere manifestum est, quare non dubito, quin, cum etiam *υ*, illi *ι* artissime cognatum, mollis vocalis sit, VIII 65 codicum scriptura *μυεῖται,* cujus loco omnes dialectologi et editores *μυέεται* ponunt, retineri debeat. Quae enim dissolutionis causa est, nisi dogma illud, ubique creditum, nusquam demonstratum? Quid, quod non solum post *ι* et *υ*, sed etiam post *η* dialectus herodotea contractionem admittit? Sine ulla enim fluctuatione, cui quidem fides debeatur, legimus *ἐθηεῖτο* I 10, (*ἐθηῆτο*[12]) *Rbdz*) 68 IV 85, (*ἐθηῆτο dz*) VII 44. 56. 100. 208, ut praeter Dindorfium (p. XXXVII) nemo id sollicitet. Et profecto! quid mirum, quod Iones *ĕĕĕ* pronuntiare nequibant, sed *ĕeⁱ* praeferebant?

Postquam de flexione verborum in *εω* dictum est, iterativa ab eis derivata sequentur. Haec iterativa, Ionibus fere propria, (cf. Ahr. II 290, Kühner a. G. I² p. 551 not. 3) apud Homerum aut in *-εεσκον* aut hyphaeresi facta in *-εσκον*

---

[12]) *ἐθηῆτο* si omnino stare posset, a **θηάομαι* = *θεάομαι* derivandum et cum hippocrateo *ἐθεῆτο* comparandum esset.

exeunt. Quod idem Herodoto non licuisse jam ex eo colligitur, quod is, orationis pedestris scriptor, paene nullam causam hyphaeresis admittendae habebat, quoniam Ionibus *εε* minimam movebat molestiam. Itaque Steinio (praef. LXIX) Bredovio (p. 196. 285 squ. 347) Fritschio (Stud. VI p. 131) plane assentior, qui ab Herodoto formas *ποίεσκον* sim. alienas fuisse censent. Semper igitur *ποιέεσκον* I 36, *ποιέεσκε* IV 78 (*ἐποίεσκε R*), *πωλέεσκε* I 196 scribemus neque cunctabimur VII 5. 119 *ποιεέσκετο* (illic *ποιέσκετο ABCd*, *ἐποιέετο PRz*, hic *ἐποιέετο R*, *ποιέσκετο* cet.), I 186 *ἀπαιρέεσκον* (cum *Rdz*, *ἀπαίρεσκον* cet.), IV 200 *ἠχέεσκε* (contra omnes codices) exhibere.

Non *j*, sed *s* evanuit

1) in nom. plur. stirpium in -*ες* exeuntium velut *εὐτυχέες* I 32, *προςφιλέες* I 163 (bis), *ἀτελέες* I 192, *σχοινοτενέες* I 199 etc. (cf. etiam Greg. Cor. p. 438, gramm. Meerm. p. 652 § 12). — Etiam tum, cum ante *εε* *α* positum erat, *εε* remansit velut *ἀδαέες* V 90 IX 46, ut vocalium *αεε* concursum Ionibus haud displicuisse jure concludas. Contra *ἐπιδεέες*, quod nunc IV 130 et VII 29 legitur, vix genuinum est, cum triplex *ε* Ionibus, quibus jam alia quaedam vocalis post *εε* posita displicebat, probatum esse mihi non persuadere possim. Praeterea IV 130 in cod. *ABCd* *ἐπιδευέες*, VII 29 in anecd. Bekk. I p. 416, 17 *ἐπιδέες*, apud Suidam *ἐπιδευεῖς* scribitur. Quapropter aut *ἐπιδευέες* aut, id quod praefero, *ἐπιδέες* legendum est.

2) in tert. pers. plusquamp., cf. quae in paragr. prim. dixi. Exempla affero *ἐγεγόνεε* I 11. 74 al., *ἐληλύθεε* I 79 V 48 al.; ceterum ad Bredovium (p. 320) ablego, qui omnia, quamquam nova Steinii editione nonnulla mutata sunt, magna diligentia collegit. Nihil referre videtur, utrum consona an vocalis *εε* antecedat; legitur sane *ἀκηκόεε* VII 208 (cod. *ἠκηκόεε*, s. *ἠκήκοε*, Suid. *ἀκήκοε*) ut etiam VIII 79, cum plusquamperfecti notio requiratur, *προακήκοε* jure ab omnibus sit mutatum; de hac perf. et plusquamperf. in codicibus inter se mutatione vide Bredovium l. l.

ϝ explosum est

1) in nom. plur. stirpium in υ exeuntium (cf. Greg. Cor. l. l.). hae formae in censum veniunt: πήχεες II 175 IV 192, δυωδεκαπήχεες II 153, τριπήχεες IV 192, παχέες V 77 VI 91, ὀξέες II 29, ἡμίσεες VII 40, ὑπερημίσεες VII 202, ἡδέες IX 46, ceterum vide § 1. A. a.

2) Θεμιστόκλεες VIII 59 ex *Θεμιστόκλεϝες; codicis *R* ad atticam consuetudinem Θεμιστόκλεις delapsi scripturam nemo, quod sciam, accepit.

3) ῥέεθρον ex *ῥεϝεθρον a radice ῥυ σρυ (Grdz.[3] p. 329); sic enim praeter I 75, ubi *AP* atticum et ab Herodoto alienum ῥεῖθρον exhibent, viciens semel scribitur I 75. 179. 186 (ter). 191 (ter) II 11. 19. 29. 97. 99 VII 43. 58. 109. 127. 130. 187. 196 IX 51.

4) ἐνδεές I 32, ἐνδεέστερα VII 48, ὑποδεέστερος I 91. 134 II 25. 75. 86 IV 14 VI 51 (bis), ne apud Atticos quidem contracta; radix est δεϝ cf. δεύω, ἐπιδευής.

Paucissimis postremo commemorandum est in nonnullis formis etiam apud Herodotum ει pro εε poni; nequaquam autem apud Herodotum vel in recentiore Ionismo contractionis initium fit, sed has formas jam antiquis temporibus contractas recepit, quarum pars ne apud Homerum quidem soluta, pars apud eum modo soluta modo contracta usu venit. Primo huc pertinent ἡμεῖς ὑμεῖς σφεῖς, quorum loco interdum librarii quidam, nequaquam omnes, nimio solutarum syllabarum studio perducti (cf. Bred. p. 282) ἡμέες ὑμέες σφέες tradunt. Has formas falsas esse praeter homerica ἡμεῖς ὑμεῖς (sed ὑμέες Parthen. ap. Ap. 118, b) gravissimum Apollonii testimonium a Dindorfio p. XX allatum arguit; dicit enim περὶ ἀντωνυμίας p. 378 αἱ πληθυντικαὶ καὶ κοινολεκτοῦνται κατ' εὐθεῖαν πρός τε Ἰώνων καὶ Ἀττικῶν ἡμεῖς ὑμεῖς σφεῖς, ἔστι πιστώσασθαι καὶ τὸ ἀδιαίρετον τῆς εὐθείας παρ' Ἴωσιν ἐκ τῶν περὶ Δημόκριτον Φερεκύδην Ἑκαταῖον. Contra hunc optimae notae grammaticum eo minus boni Gregorii verba valent p. 478 τὸ σφεῖς καὶ σφᾶς καὶ σφῶν διαιροῦσι καὶ οὕτω προ-

φέρουσι· σφέες σφέας σφέων Ὅμηρος, quod, cum de herodoteo quodam *σφέες* cogitari non possit, *σφεῖς* (vel *σφέες*) apud Homerum nondum apparere Herodianus *π. ἰλ. προσ.* (*X* 410) docet: *οὐκ οἶδε δὲ ὁ ποιητὴς οὔτε τὴν ἵ οὔτε τὴν σφεῖς.*

Alterae formae aoristi secundi, qui dicitur, infinitivi sunt. Praeter solitam illam et apud Atticos et apud mitiores Dorienses usitatam terminationem in *-εῖν* haud raro in codicibus modo nonnullis modo omnibus ea forma, quam *ε πλεοναστικῶς* auctam esse credebant, *-έειν* praesto est, quam quippe hiantes vocales continentem suo more accuratius codicum ratione non habita Dindorfius p. XXV ubique reponi jussit. Contra Bredovius p. 324—327 jam e codicum ratione *-εῖν*, multo saepius quam *έειν* traditum, omnibus locis restituendum esse ostendit, quare omnia exempla hic afferre longum est. Ea tantum, quae ab omnibus codicibus traduntur, exhibebo, quippe in quorum catalogo libr. mss. denuo collatis Bredovius corrigendus sit: *ἀποφυγέειν* I 91 IV 46, *διαφυγέειν* I 10. 204 VIII 88, *ἑλέειν* I 36, *ἀποθανέειν* I 85 VII 229, *βαλέειν* II 111 III 12. 35, *παθέειν* II 141 VII 11, *συμβαλέειν* II 10 III 32. 160, *ἀποβαλέειν* III 41, *φαγέειν* II 141, *πεσέειν* II 141 III 53 V 86, *ὑπερβαλέειν* VII 168, *συμπεσέειν* III 120, *μεταπεσέειν* VI 61, *ἰδέειν* V 24. Haec viginti quinque omnia erunt exempla (Bredovius duodequadraginta enumeraverat). Parvum profecto numerum, si ingentem formarum in *-εῖν* copiam respicis! Itaque cum Dindorfii sententia jam e codicum ratione stare non possit, de re ipsa cum Bredovio consentio, sed ne origo quidem formarum illis formis in *-έειν* favet. Quamvis enim in Et. M. 465, 49 legatur: *ἰδέειν· ἀόριστος δεύτερος. ὁ κανών· οἱ Ἴωνες ἐπὶ τῶν εἰς ειν ἀπαρεμφάτων πλεονάζοντες τὸ ε διὰ τοῦ εειν προφέρουσι θανεῖν θανέειν* (cf. etiam Et. M. 224, 51), et Bredovius, qui contractionem hic factam esse summa injuria (cf. dor. sev. *λιπῆν ἐλθῆν*) negat, poetice et pleonastice tale *ε* addi posse sibi persuaserit, nullo modo hoc concedi potest, quod is

pleonasmus, quem olim ubique statuerunt, omnibus linguae legibus repugnat. Nam ne homericae quidem formae in -*εειν* verae sunt, sed, priore tempore *EEN* scriptae, postea in -*εειν* transscriptae sunt, qua de re totus consentio cum Rennero, qui luculentissime de ea exposuit in Stud. I 1 p. 32—36.

Itaque *ει* in eis pronominibus *ἡμεῖς ὑμεῖς σφεῖς* et in his infinitivis, etiam in dialecto neo-ionica et herodotea ex *εε* contractum esse negari omnino nequit. Sed cavendum est, ne haec contractio cum ea, qua Attici potissimum utebantur, confundatur; in his enim formis *εε* jam homericis fortasse etiam antiquioribus temporibus vulgo contrahebatur, itaque Herodotus id ne novit quidem incontractum; si incontractum novisset, sane, ut semper, solutum reliquisset, id quod contra eos valet, qui etiam his temporibus distractionis vel dissolutionis vocibus utuntur.

§ 4. *εει.*

Haec vocalium conjunctio cum in sola verborum contractorum flexione inveniatur, brevior ero, ut qui de universa horum verborum ratione jam dixerim.

Post consonas omnes huc pertinentes formae solutae servantur. 1) Sec. ps. sg. praes. fut. liqu. act. velut *δοκέεις* I 27. 207 III 34 IV 126, *κερδανέεις* I 35, *ἀποβαλέεις* I 7; vitiosa sunt in omnibus libris *ζητεῖς* I 32, *ἐρεῖς* VIII 100, interdum in hunc vel illum forma contracta irrepsit velut *φλυηρεῖς* VII 103 in *R*.

2) Tert. ps. sg. *ῥέει* I 51. 72. 180. 185 al., *χωρέει* I 192 sim. Contra librariis debentur et corrigenda sunt haec: *κινεῖ* III 80, *ἀποστερεῖ* VI 65, *μαρτυρεῖ* VIII 94 in omnibus codicibus, *κινεῖ* II 68 *PRdz*, *περιθεῖ* I 181 *ABCPz*, *ἀπωθεῖ* II 25 *CRd*, *ἀδικεῖ* VII 10, 7 *PR*, *μαρτυρεῖ* II 18 *d*, *χωρεῖ* II 96 *C*, *δοκεῖ* III 5 *AB*. — Huc pertinent nonnullae formae verbi *τίθημι*, quod apud Iones analogiam verborum in *εω* sequitur. Sicut ab *ἵστημι* apud Herodotum usurpatur

ἱστᾷς ἱστᾷ a *δίδωμι διδοῖς διδοῖ* sic a *τίθημι τιθεῖ*; habes *τιθεῖ* I 113, *ἐπιτιθεῖ* V 95 VII 35, *προτιθεῖ* I 133, quare Steinius, qui VI 62 cum *ABCd ἀπίει* pro *ἀπίησι* scribit, non recte fecit, quod *παρατίθησι* a Bredovii et Dindorfii sententia recedens retinet; accedit *ἐμπιπλεῖ* VII 39 (*ἐμπιπλέει R* verius) a *πίμπλημι*, quasi radix *πλε* esset. De his formis adeo mirari non debemus. Nam ut in omnibus cognatis linguis antiquissima verborum formatio sine vocali thematica facta magis magisque recessit, ut in nonnullis velut in lingua gotica, lituanica, slovenica, latina perpauca ejus vestigia remanserint, sic etiam apud Graecos, qui post Indos et Persas talia plurima retinuerunt, illa in *-μι* formatio temporum decursu obsolevit. Exempla velut *ὀμνύω δεικνύω* pro *ὄμνυμι δείκνυμι* lesb. *ἀδικήω* pro **ἀδίκημι* omnibus in promptu sunt, quorum ad analogiam ionicum *τιθεῖ* pertinet. Fortasse autem, ut VII 39 cod. *R ἐμπιπλέει* scribit, sic semper *τιθέει* scribendum erit, quoniam analogia verborum in *εω* solutas formas exhiberi vetat.

3) Infin. act. velut *αἰτέειν* I 2. 3, *ἀπαιτέειν* I 2. 3 al. Falsa sunt *εὐφημεῖν* III 38, *ἐνεμεῖν* II 172, *θεῖν* III 105, *πολεμεῖν* V 120, *τηρεῖν* IX 104, *μενεῖν* IV 147, *ἐμμενεῖν* IX 106 in omnibus, *πολεμεῖν* VII 9, 2 (*ABRd*) *νεῖν* VI 44 (*AB*¹*Cd*) in compluribus, *πολυπραγμονεῖν* (*dz*) III 15, *βοηθεῖν* III 46 (*Rd*), *νοσεῖν* I 105 (*Pz*), *συγχεῖν* IV 127 (*R*), *προσχωρεῖν* V 46 (*AB*), *πολεμεῖν* VI 48 (*AB*), *περινεῖν* VI 80 (*R*), *κρατεῖν* IX 16 (*C*) al. in singulis codicibus. — Quae omnia cum recte ab omnibus (etiam a Steinio) corrigantur, quaeritur utrum etiam *δέει δέειν* scribendum sit, ut Bredovius p. 373 analogiae causa jussit, an *δεῖ δεῖν*. Vereor, ut quisquam ei assentiatur, cum ne Dindorfius quidem ad tantum audaciae sit progressus. *δεῖ* enim vel codicibus traditum vel levi mutatione ex *δὴ* et *δὲ* factum, c. quinquagiens exstat, contra *δέει* ter: III 127 VIII 68, 1. 143; item *δεῖν* quater I 129 (*δέον ABC*) II 133 VI 135 IX 33, *δέειν* semel VIII 62 (*δεῖ R*, *δέον* bz), ut facilius sit *δέει* in *δεῖ* quam *δεῖ* in *δέει* mutare — sed *ἐνδεῖν* „vincire“

I 11, cujus ratio alia est, jure ab omnibus in ἐνδέειν corrigitur. δεῖ autem et δεῖν eam habent explicationem, quod verbum tam frequentatum facillime contractionem patitur, quare equidem formam contractam non sollicito.

Quomodo autem res se habet, cum vocalis quaedam εει antecedit? Ut εε, sic etiam εει post οι solutum manet. Est enim ποιέεις I 39 II 173, ποιέει usque ad librum quintum deciens quater I 142. 198 II 25 (bis) III 47. 80. 81 (bis). 85. 118. 128. 142 IV 26. 201, ποιέειν usque VIII 34 nonagiens sexiens sine varia lectione; ter in singulis codicibus ποιεῖν traditur II 35 in *R* VI 85. 125 in *d*. Quare etiamsi in antiquo tit. miles. ἐποίειν reperitur, hanc contractionem vocalium εε εει post οι ab Herodoto itemque ab Hippocrate alienam esse censeo cf. Hippocr. *C* 568 ποιέει, *AAL* 1 ποιέειν, *VA* 14. 37 ποιέει, *CV* 12. 17 ποιέεσθαι, 14 ποιέει, Anaxagor. fr. 7 ἐποίεε, fr. 11 ποιέει Democr. mor. 24 ποιέει.

Sed non idem de οει statuendum est, qua in quaestione unum verbum νοεῖν in censum venit. νοέεις VII 38 quidem legitur, sed pro εὐνοέει VII 237 *ABCd* εὐνοεῖ, *R* εὖ νοεῖ, pro κατανοέειν II 28 *d*, II 93 *PRdz* κατανοεῖν, pro ἀγνοέειν II 162 omnes libri ἀγνοεῖν, pro εὐνοέειν IX 79 *PRz* εὐνοεῖν exhibent. Hoc forte fortuna factum esse non credo. Adde quod quinquiens quidem εε post ο, sed bis ει legitur et, id quod summi momenti est, apud Hippocratem[13]) saepissime post ο ει reperitur *E* I 186. 187. 188. 192. 194. 197, *E* III 202. 204. 205. 206. 211. 212. 224. 225. 229. 235 κατενόει, 204 διενόει, 234 παρενόει (qua ex analogia ἐννοέεσθαι in Diog. fr. 4, μετανοέειν in Democr. mor. 227 mutanda sunt), jam perspicuum erit Iones non solum post ι υ η, sed etiam, ne vocales nimium cumularentur, post ο εε εει in ει contraxisse. Nam post ι εει non minus quam

[13]) Haec ceterorum Ioniae scriptorum praecipue Hippocratis exempla e praeclara Renneri dissertatione petita sunt Stud. I 2 p. 39, quocum etsi attingente potius hanc rem quam pertractante, consentio.

εε contractum esse haec exempla demonstrant: *καταγιεῖν* I 86, *καταπλουτιεῖν* VI 132, *ἀτρεμιεῖν* VIII 68, 2 (*ἀτρεμιέειν PRdz*), *θεσπιεῖν* VIII 135 (*θεσπιέειν R* et id quod vix credes, Steinius), *μακαριεῖν* IX 93, *κατακοντιεῖν* IX 17. Fortasse huc etiam tert. pers. sing. praes. verbi *ἵημι* revocanda erit, quam contra codices ex *ἵει* in *ἱεῖ* (cf. *τιθεῖ ἱστᾷ διδοῖ*) mutare non ita audax videtur. Analogia harum formarum itemque formae *ἵει* in impf. quamvis Bredovio dissuadente (p. 392) perispomena videtur poscere, etsi *ἵει* ex *ἵη* ex *ἵησι* quodammodo explicari potest; legitur autem *ἐξίει* I 6. 180. 191 II 17. 70 VI 20 VII 124 (*ἐξίη d*), *ἀπίει* II 96 V 42, *ἀνίει* II 113 III 109 IV 28, *μετίει* VI 37. 59 (*ἀπίει* VI 62 *ABCd*, *ἀπίησι* cet.), codicibus de accentu non nimis confidam.

§ 5. εη.

Hic quoque (cf. § 1. A. c.) praemonendum est me de illo *εη* cujus *ε* reliquiae antiquioris *ει* in aliis dialectis adhuc apparentis sint, itaque de fem. adj. in -*εη* -*ειη*, de vocabulis *συκέη ἀδελφεή κυνέη Ἑρμέης, λεήνας* al. hic acturum non esse. Id tamen in universum dicere licet *εη* ex *ειη*, quod in lingua graeca adhuc exstet, natum non contrahi.

j autem ita, ut conjectura tantum, quamvis certa, assequi possumus, explosum est in *γενεῇ* I 3. 35, *γενεῇσι* I 184 II 44 etc., *γενεηλογέειν* II 91. 143 al., *δωρεήν* II 140 III 84. 97, *δωρεῇ* III 130 al. (cf. Grdz.[3] p. 556 *δωρεά* pro *δωρε-ιά*).

ε antiquioris *j* vices gerit hisce in vocibus: *Βορέης* (Grdz.[3] p. 325. 555) cujus *εη* etiam invitis codicibus et Bredovius p. 220 et Steinius solutum servant. Codicum autem hac in voce triciens septiens tradita ratio haec est; *εη* in *η* contractum legitur in omnibus: I 6. 174 III 97 IV 31 VI 44 VII 189 (quinquiens) 201; in plerisque et optimis: IV 22 (*βορέην P*) 116 (*βορέην Rdz*) VII 189

(*Βορέης R*). Forma soluta in omnibus exstat: I 72 II 25 (bis). 28. 99. 101 IV 37 V 33 VI 139, in omnibus praeter *R*, qui contrahit: II 149 III 115 IV 7. 17. 18. 20. (*βορέειν B*, quod sensu caret) 21. 25. 38; *η* in *AB* habes IV 45, in *ABR* IV 49 (ter) in *ABd* IV 179 (*βορᾶν C*). Vides quam recte ei fecerint, qui librariorum ad contractionem aberrantium errorem correxerunt; tamen *εη* non adeo Ionibus placuisse, ut infra amplius demonstrabo, jam eo apparet, quod, quamquam *βορέης βορέην* pronuntiabant, tamen adjectivum non **βορεήιος*, sed propter vocalium cumulationem *βορήιος* formabant II 11. 32. 158. 159; *στερεήν* I 52 (Grdz.[3] p. 201. 555) = **στερjήν* ut e *στερρός, στεῖρα* elucet; *ἰτέης* I 194, si re vera cum vetere septentrionali *vidja* artius cohaeret (Grdz.[3] p. 362. 557) *ἰτείης* apud Ap. Rh. IV 1428 posteriori poetae epico culpae tribui debet. *ἰδέην* I 80. 203 II 71. 76 IV 109 (= *vidjâm* in ling. sanscr.). Neque dubitaverim *θέητρον* VI 21. 67 huc referre. Quamquam enim Schleicher in Comp.[3] p. 68 graecam hujus vocis radicem *θυ*, Curtius (Grdz.[3] p. 238) *θαϝ* esse judicat, et propter lituslovenicas voces i vocalem prae se ferentes et propter nonnulla verba graeca, quae Curtii et Schleicheri sententiam si sequimur, vix explicari possunt velut *θεαρός*, magis mihi Brugmani explicatio in Stud. IV p. 150 prolata placet; statuit ibi v. d. principalem radicem *dhiv* in linguis lituslovenicis *div* factum, apud Graecos in *dhju dhjav* (cf. *div dju djav Διϝός, Ζεύς*) mutatam esse, *dhjav* autem aut *j* ut in *θαῦμα θωϋτά θατύς θάα θαέομαι* (*θηέομαι*) amisisse aut *j* radicis in *ε* transiisse velut in *θεάομαι θέατρον*, ion. *θεήομαι θεητρον*. Quae omnia tam firmis fulciuntur argumentis et tantam veri similitudinem ostendunt, ut facere non possim quin hanc sententiam amplectar.

υ extritum est in formis verbi *δέομαι* : *δεησομένους* I 69. 141 II 141, *δεηθείς* I 141. 213 III 7, *δεηθῆναι* II 132 etc., quibuscum compares *περιδεής* VII 14, *ἐνδεής* V 106, qua in re Atthis cum Ionismo omnino consentit. Neque minus *νέης* I 60 al., *νεηνίεω* III 53 et quae alia

hujus modi sunt, εη servant, νεήλυδα I 118 ne ab Atticorum quidem consuetudine alienum est. κατεηγότα i. e. *κατεϝηγότα VII 224 a radice ϝαγ (Grdz.³ p. 493). κλεηδών V 72, quod etiam IX 91. 101 contra Dindorfium (p. XXXVIII) et Bredovium (p. 176) pro tradito κληδών scribere velim, sicuti Renner (Stud. I 1 p. 190) Hipponacti κλεηδών restituit, ex κλεϝηδών ortum, non ex κληηδών correptum est. Cum enim ut Mangold in Stud. VI p. 204 bene exposuit, a κλεϝος *κλεϝέω formatum et per suffixum -δον substantivum *κλεϝηδον- ortum esset, digammo evanescente aut ε producebatur (δ 317) aut intactum relinquebatur (σ 117 υ 120); alteram autem formam homericam κλεηδών, quae eadem herodotea est, ex altera natam esse nemo demonstrare poterit. Quid autem hoc in verbo Homero tam proprium sit, ut Herodotus eo uti non potuerit, ut Dindorfius, Bredovius volunt, equidem non video, nisi forte quis perversam illam de pleonasmo sententiam probat; quem jam Eustathius ad σ 114[14]), quamvis errans, docere potest. Bredovii (p. 176) conjectura κληδών origini hujus vocis omnino non respondet et codicum fide caret.

Nominativi singularis verborum in *-κλεϝες apud Herodotum semper in -κλεης exeunt, quod, etiamsi codices interdum ad contractam formam aberrarunt, ne Steinius quidem scribere cunctatus est. Sic leguntur: *Μεγακλέης* I 66 VI 127. 131, *Ἀγασικλέης* I 144, *Ἡρακλέης* II 43, sed II 145 *Ἡρακλῆς* omnes libri, II 146 *Rz* *Ἡρακλέης*, cet. *Ἡρακλῆς* praebent. *Σωκλέης* vel *Σωσικλέης* est V 92, contra V 93 *ABCd* *Σωκλῆς* exhibent, et III 50. 51 omnes in *Προκλῆς* consentiunt, nisi quod scribae codicis *d* *Πατροκλῆς* magis placuit. *Μανδροκλέης* IV 87 (*ABCd*, *Μανδροκλῆς PR*) 88. Sed nomen Themistoclis viciens ter (VII 143. 144. 173 VIII 5 (ter). 22 (bis). 23. 59. 61. 75 (bis). 83. 108. 109. 110 (ter). 112 (bis). 123. 124) omnes per -κλεης terminant, semel VIII 19 *d* bis VIII 79. 110 *d* *-κλης praeferebat. Ab hac ratione

---

[14]) κλεηδὼν ἀπὸ τοῦ κλέω, κληδὼν ἀπὸ τοῦ κλήζω.

tituli ionici aliquantum dissentiunt, qui miro modo, ut saepius, sic etiam in his nominibus formis contractis magis favent. Ut titulos thasios quarto demum saeculo conscriptos omittam, Ἡρακλῆς est in tit. antiquo chalcidensi, Τερψικλῆς Πασικλῆς reperitur in titulis milesiis paullo post medium seculum sextum exaratis (cf. Erman Stud. V 290). Sed has contractas formas, quamvis eas vere ionicas esse concedas, non solas vere ionicas fuisse arguunt et euboica nomina Ἐρικλέης Θεοκλέης Νικοκλέης ex ineunte saeculo quinto tradita et Atticorum veterum ratio, qui saepius nomina in -κλεης exhibent C. I. 647 Φιλοκλέης, 158 Ὑψοκλέης, Ἀγασικλέης, Πατροκλέης, Ἀγακλέης (cf. Renner, Stud. I 1 p. 194, Wecklein cur. epigr. p. 22).

Incertae originis sunt, quae attingere sufficit, Τεγέη I 66. 68, Τεγέης VI 205, Θυρέης I 82 al., Ἀλέη cognomen Minervae I 66 IX 70, quod G. Hermannus op. VII p. 270 cum ἀλέη „effugium“ comparat.

Restat, ut de verborum formis dicam. Cum in concursu vocalium εε εει plerumque praeterquam si ο η ι υ antecedebant, vocales solutae remanserint neque saepe in codicibus vitiosa contractio reperiatur, simile quid in ε et η concurrenti exspectatur. Sed cave, ne erres. Nam quamquam in aoristis passivis εω in primis et tert. pers. obvia numquam contrahitur velut φανέωσι I 41, ὁρμηθέωσι I 47, ἀπαιρεθέω III 65 al., sec. et tert. pers. sing. numquam in -εης -εη, sed semper in -ης -η exeunt: ἀναγκασθῇ I 29, νικηθῇς I 71, ἑλκυσθῇ I 140, δηλωθῇ I 159 (cetera habes ap. Dind. XXVIII, Bred. p. 324; de ceterorum Ionum usu cum herodoteo consentienti cf. Renner, Stud. I 2. 26); eodem modo etsi de θέωμαι θέωσι dubitatio omnino oriri nequit, summa constantia scribitur: θῆται I 29, προσθῇ VI 109, ὑποθῆται VI 134 VIII 97 et quae semel afferre licet ἀναβῇ II 13, ἐκβῇ II 68 VII 209, ἀποστῇ VIII 130, ἀναπτῆσθε IV 132. E titulis confer προςθῆται in v. 33 tit. halic. Quid inde sequitur? Num haec omnia librariis debentur? Nemo hoc

contendit vel contendet; sed luce clarius est in his formis etiam herodoteo Ionismo vocales εη i. e. *ĕê,* quas titulorum dialecto ne in nominibus quidem placuisse supra ostendi, valde incommodas fuisse. Apparet igitur, quam falsa eorum opinio sit, qui Herodoto vel Ionismo quam maximas vocalium cumulationes vindicare student. Quod si memoria tenetur, verendum non est, ne temere de conjunctivis verborum in εω judicium fiat. Tituli, ut solent, contrahunt ἐπικαλῇ in tit. halic. v. 23, δοκῇ in inscriptione ap. Erm. 26, sed ibidem δέηται. Apud Herodotum autem triciens semel tales conjunctivi usu veniunt (nam ῥέῃ II 99 conjectura Steinii est). Quattuordeciens (si monosyllaborum rationem non habes, noviens) codices in -εη consentiunt: δέῃ I 90, δέηται III 96, ἀποῤῥέῃ I 193, ἐκρέῃ II 149, πλέῃ III 138, ποιέῃ I 206, ἐξηγέηται V 23, διατελέῃ I 32, δοκέῃ I 122 IV 120, συνοικέῃ II 120, ἀπαιτέῃ VI 86, 1, στρατηλατέῃς VII 14, οἰκέῃ VIII 106. Contra deciens e codicum fere consensu -ῇ evadit: οἰκοδομῇ I 21, ποιῇ III 69 (ποιήσῃ *P*), ποιῇς VII 235, ἐπιζητῇ III 36 (-τοῖ -τεῖ sim. nonnulli), ποθῇ III 36 (ποτε *R*), αἱρῇ IV 127, δηλῆται IV 187 (δήλεται *R*), ἐξηγῆται VI 74 IX 66 (ἐξηγέηται *Rz*), ποιῆται IX 45. Alterum codicum genus *ABCd* VI 57 ποιῆται, VII 10, 4 δοκῆι δοκῇ scribit, *ABC* IX 48 δοκῆι habent, itemque nobilis illa trias *ABR* -η- habet: III 8 IV 65 ποιῆται, III 36 ποιῇς, VII 36 φοβῆται. — Haud ita facilis igitur haec quaestio est dijudicatu; nam neque post consonas constanter -εη- neque post vocales -η- scribitur, quamquam semel tantum in ποιέω voce forma soluta ab omnibus codicibus traditur; nisi ratio illorum aoristorum paullo diversa esset, sine dubio ubique η restituendum esse censerem; id quod mihi multo minus audax videtur esse, quam cum omnibus editoribus et grammaticis contractas formas solvere, quoniam εη Ionibus non adeo acceptum fuisse pro certo affirmare licet. Sed cum neque εη praeter η pariter usurpatum esse veri simile sit neque hac in quaestione, ut unusquisque intelleget, a codicibus pendere possimus, post

consonas quidem -εη, post vocales η pronuntiatum esse mihi quidem certum videtur esse.[15])

§ 6. εο εου ευ.

Nulla dialecti herodoteae quaestio tam lubrica et, praecipue propter incredibilem codicum fluctuationem, tam multis dubitationibus obnoxia putatur esse, quam quae in εο εου aut soluto aut in ευ mutato versatur. Nam ut de prioribus editoribus, quos hac de re certi quid non statuisse nemo mirabitur, taceam, Dindorfius, ceteroquin analogiae certaeque normae acerrimus investigator, in praef. p. XXIX se hac de re desperare confitetur; se id tantum existimare dicit, „Iones ut ferret vivae vocis natura ad contrahendas syllabas quam ad distinguendas proclivioris, in communi sermone formas illas contractas potius quam solutas pronuntiasse, scribentes vero alios fortasse solutas alios contractas praetulisse alios denique utrisque promiscue usos esse itaque hanc rem numquam ad liquidum perductum iri.“ Bredovius, qui accuratius de ea contractione non exposuit, idem judicasse videtur cf. p. 256. 281. 322. 323. 382. 391.

Unus Abichtius, cui „illa sententia Herodoto prorsus indigna esse“ videbatur, se regulam investigasse putat (quaestionum de dialecto herodotea spec. prim. 1859), quod e codicum ratione eluceat in verbis contractis post vocales ευ (quinque verba sunt ἀγνοέω διανοέομαι ϑηέομαι νοέω ποιέω), post consonas εο pronuntiatum esse omniaque, quae huic normae obstarent, mutanda esse. Steinius eum canonem nullis tamen additis causis sprevit. Et profecto! quamvis primo potissimum aspectu haud paucis norma illa placere possit, valde vereor, ne Abichtius nubem pro Iunone amplexus sit. Primo enim, id quod levius est,

[15]) Eandem fere sententiam fert, qui postremus his de rebus egit, Aemilius Leopoldus Spreer in programmate gymnasii Stettinensis 1874 (Mich.); is scripsit de verbis contractis apud Herodotum brevem commentationem, quae, cum mea dissertatio jam typis mandabatur, egregia Steinii carissimi praeceptoris comitate mihi in manus venit.

ratio codicum obstat, qui persaepe et post consonas *ευ* et post vocales *εο* praebent[16]), quamquam negari non poterit *ποιεῦντας ποιεῦσι* sim. multo saepius quam *ποιέοντας ποιέουσι* reperiri. Multo autem plus valet, quod Abichtius ceterarum formarum, in quibus *εο* et *ευ* inter se variant, rationem non habuit. Quod si fecisset, statim, quam infirmis regula illa nixa sit fundamentis, intellegere debebat. An ex hac lege explicari potest, quod praeter *εἴρεο* I 32, *ἐγένεο* I 35 V 24 VII 14, *ἐνετέλλεο* I 117, *προςδέκεο* III 62 VII 235, *ἕπεο* V 18, *ἀναπαύεο* V 19, *ἔξεο* V 39 (e Schaeferi conjectura pro *ἐκσέο*), *ἀπαλλάσσεο* V 50, *δέκεο* VI 69, *κομίζεο* VIII 110, *πορεύεο* I 209 (*πορεύου d*), *ἐπίκεο* VII 9, *βουλεύεο* VII 10, 4, *ἐπηγγέλλεο* VII 39, *ἐπιλέγεο* VII 50, *πείθεο* VIII 62. 100, *φείδεο* VIII 68, 1, *ἐπιφαίνεο* VIII 143, *ἡγάγεο* IX 111 haec ponuntur: *ἀπίκευ* I 124, *ἄγευ* VII 38, *ἀνέχευ* I 206 V 19, *τέρπευ* II 78, *εἵλευ* III 52. 119, *πύθευ* III 68, *ἕθευ* III 155 VII 209

16) Inspicias velim in Abichtii libello catalogum locorum emendatorum, quem e novissimis codicum collationibus saepius mutari oportet; omnia tamen denuo tractare cum longum sit, sufficiant haec exempla ex omnibus codicibus petita (si singulos vel complurium consensum respicias, multo plures invenias) *ποιεόμενος* I 37. 68. 73, *ποιέονται* IV 180, *ποιέοντες* I 140. 158. 159. 216 VII 8, 4. 86, *ἐποίεον* VII 36 VIII 145 IX 6. 8. 11. 104, *ἐπενόεον* V 64; contra *ὠνεύμενος* I 165, *ἱστορεῦντα* II 34, *καλεύμενος* II 56. 72. 79. 97. 124 III 106 IV 85. 93. 175 VII 77, *εἱλεύμενος* II 76, *ἡγεύμενος* II 93, *καταφορεύμενος* III 106 al. Egit autem Abichtius ea qua solet levitate, cum aut formas omiserit velut II 174 *ἀρνεύμενος*, II 79. 113 *καλεύμενος* aut codicum lectionem falso exhibuerit velut non *ἀνθεούσης*, sed *ἀνθεύσης* in Mediceo est. Confer praeterea ionicorum poetarum fragmenta Renner I 1 p. 182.

Nuperrime de his formis Spreerius, cujus commentationem supra commemoravi, egit, diligentissime sane; qui quod censet, valde est memorabile; existimat enim post vocales semper contrahi, sed ne post consonas quidem — id quod Abichtius voluit — contractionem vitari; contra eum igitur, quod contra Abichtium de *εἴρεο εἴρευ*, *ἐμέο ἐμεῦ* disputavi, non valet. Tamen si Spreerii formarum catalogum consideraris, ne eam quidem laxiorem, ut ita dicam, normam facilem inventu satisque probabilem esse unusquisque dicet; itaque quod de vocalium *εο* et *ευ* sono et colore disserui, omnino teneo.

(de *βάλευ* VII 51 VIII 68, 3 cf. Stein. adnot. crit.; *πείθεο* VII 10, 4 *PRz*, *ἐτράπεο* VII 39 *Pz* (*ἐτράπετο R*) contra ceterorum *ευ* exhibent). An in his terminationem *ευ* vocalis antecedit? Eodem modo juxta *ἐμέο* I 126 (ter). 141 III 155 IV 148 V 33. 106 VI 86, 1. 119 al., *σέο* I 8. 9. 40. 120 (ter). 124 (bis). 210 V 106 VI 109 VII 11. 18. 39. 103 al. habes *ἐμεῦ*, idque multo saepius, velut I 5. 12. 90. 109. 187. 209 II 30. 46. 113. 132. 154. 182 III 10. 40. 65. 71. 83. 97. 127. 142 IV 97 V 106. 115 al., *μευ* I 212 II 53. 54. 91. 118 III 119 IV 80 VI 68 al., *σεῦ* I 9. 36. 45. 90. 124. 159 III 36. 42. 85. 134. 155 (bis) IV 9 V 19 (bis). 24. 40 (bis) VI 69 al., *ὅτευ* I 7. 119 II 46. 82 III 62. 84. 85. 115. 121. 156 IV 45 (bis) VII 38. 85 al.

Quid quod *πλεῦνες πλεῦνας πλεῦνος* etiam saepius quam *πλέονες* etc. usu veniunt, ut primorum trium librorum formae satis superque demonstrant; *ευ*: I 1. 82. 97. 106. 135. 193. 194. 199. 202. 211 (145 *-εο Pz*) II 63. 86. 89. 106 III 40. 71 (bis). 120, 52 *πλεῦν*. *εο*: I 89. 105. 155. 204 II 7. 32 (ter). 84. 90. 100. 147. 171 III 34 (II 18 *πλέον ABC*, cet. *πλεῦν*; 24 *πλείονα Rd*, cet. *πλεῦνα*; 53 *πλέουσι A*, cet. *πλέοσι*; 145 *πλείονα ABCd*, cet. *πλέονα*).

His similibusque exemplis Abichtii fictiticiam regulam omnino tolli unusquisque jam intelleget. Sed num hac in re norma quadam nobis opus est? Mea quidem sententia in hac quaestione regula propterea non adest, quia adesse non potest. Omnes enim, qui adhuc rem tractarunt, ita egerunt, ut magnam vel haud ita exiguam differentiam inter *εο* et *ευ* statuerent et *εο* vocales solutas, *ευ* contractas fuisse contenderent. Contra equidem contendo in dialecto ionica differentiam inter *εο* et *ευ* aut omnino non exstitisse aut tantulam fuisse, ut auribus vix percipi potuerit. Hoc ad statuendum praecipue me movet, quod *o* apud Iones paene sonum brevis *u* habuisse constat; nam quod productione suppletoria ex **λεγοντjα* apud Dorienses *λέγωσα* apud Iones *λέγουσα* oritur, tantum sic explicari potest, ut Dorienses veterem sonum *ŏ* retinuisse, Iones autem ejus

loco fuscum sonum, cum *ŭ* paene congruentem pronuntiasse sumamus (cf. Brugman, Stud. IV p. 83); dein quod *εο οε οο* apud Dorienses in *ω*, apud Iones in *ου* i. e. *ū* (cf. Dietrich in Kuhn. ann. XIV p. 48 squ.) contrahebantur, eandem admittit vel potius postulat explicationem.

Breve autem *u* in lingua graeca plerumque in *υ* abiit, sed ut Dietrich l. l. ostendit, in diphthongis antiquior sonus diutius remansit, ut *αυ* non *α* + *υ*, sed *α* + *ŭ* significaret; eodem modo *ευ*, ut de barbara *οι*- pronuntiatione taceam, non ut *ε* + *υ*, sed ut *ε* + *ŭ* pronuntiabatur. *eŭ* autem, si diphthongi in morem pronuntiatur, eundem fere sonum, ut unusquisque ipse experiri potest, habet atque *eo*, si modo *o* fusce ut apud Iones pronuntiatur. Tali modo *ευ* (*eŭ*) et *εο* apud Iones eundem sonum habuisse jam duabus rebus etiam lucidius demonstratur et poetica synizesi et titulorum ionicorum scriptura. Si enim *εο* in arsi, ut thesim, de qua certum judicium non est, omittam, ponitur velut *σ* 247 *πλέονές κε μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισι*, Theogn. v. 22. *Θεόγνιδός ἐστιν ἔπη* (B^3 *Θεύγνιδος*), v. 56 *τῆς δ' ἐνέμοντο πόλεος*, epigr. ap. Herod. IV 88 *Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν*, quis dubitat, quin, quamquam scriptura *πόλευς βασιλεῦς* nusquam reperitur, *εο* i. e. *eŭ* (quoniam ionicum *o* paene *ŭ* est) diphthongi in morem pronuntiatum sit? nemo credo hac in re finem quendam inter synizesim et contractionem constituere poterit.

Accedit autem, quod in titulis ionicis genuinas diphthongos *ευ αυ*, quae antiquo *au* respondent, quaeque ex *ε* + *ο*, *α* + *ο* omnino oriri nequibant, non per *ευ αυ*, sed per *εο αο* scriptas invenimus, qua ex re *o* et *ŭ*, *εο αο* et *ευ αυ* concinisse apparet.[17]) Cum antea haec tantum exempla

[17]) Ermanus Stud. V p. 294 putat eo tempore, quo *εο* per *ευ* scribebatur, Iones, ut genuinam diphthongum *ευ* a subnata *ευ* discernerent, hanc signis *ευ* illam signis *εο* expressisse. Sed quae ratio esse potuit, qua duo soni, antea duobus expressi signis, primo uno eodemque signo exprimerentur, tum rursus distinguerentur ita tamen ut, cujus signum antea *εο* fuisset, is per *ευ*, cujus signum antea *ευ*, is per *εο* scriberetur?

nota essent: *Εὀπάμονος* in tit. phanagoriensi (C. I. 2221), *φεόγειν* bis in tit. amphipolit. circa annum trecentesimum quinquagesimum exarato (C. I. 2008), *ἐμ φάρεσι λεοκοῖς* in tit. metrico prienio (Keil in Mus. Rhen. vol. XIX 258) itemque *Εὀέλθων Εὀεργέτης* (Dietrich l. l.), *αὀτοί* in tit. mycal. (C. I. 2909), nunc novissimo tempore ex ampliore tit. samio[18]) haec accedunt: *εὄνοιαν* v. 8, *ταὄτα* v. 14, *αὀτόν* v. 14, *ἑαοτῶν* v. 20, *αὀτοῖς* v. 21. 27. 28, *αὀτούς* v. 29. Itaque, quamquam ea sententia, ex qua *εο* et *ευ* ita fere inter se differunt ut *εϊ* et *ει*, *οϊ* et *οι*, vera esse potest — quod si est, his vocalibus fere promiscue Herodotum usum esse statuendum est — mihi quidem adhuc non probatum est *εο* in dialecto ionica numquam diphthongi munere fungi, quapropter differentiam inter *εο* et *ευ* non tam phoneticam quam orthographicam fuisse contendo, qua ex re elucet numquam de vera Herodoti scriptura, si omnino certam regulam orthographicam sibi proposuit, constare posse. De verbis quidem prorsus despero, cum etiam illud *εο*, cujus *ε* ex *α* natum est velut *εἰρώτεον* interdum per *ευ* scribatur *εἰρώτευν* I 158.[19]) Sed in ceteris formis nonnulla certius definiri possunt, in quibus si minus Herodoti, tamen codicum certam quandam regulam orthographicam fortasse quis perspiciat. In textu herodoteo numquam *ευ* pro *εο* scribitur

1) in genetivo singularis stirpium in *σ* exeuntium velut *εἴδεος* I 8. 196. 199, *ἔπεος* I 13 III 51 et cet.; raro tantum codices aberrant, ut *AB¹Cd* V 92, 2 *Ἐχεκράτευς* scribunt.

2) in gen. sing. stirpium in *υ* exeuntium *ἄστεος* I 62 (bis).

---

[18]) edito a C. Curtio „Urkunden zur Geschichte von Samos" Wesel 1873. Editor hoc *εο αο* Samiis proprium fuisse existimat, quod equidem non concesserim, cum ea scriptura in samiis titulis neque solis (cf. exempla allata) neque omnibus (cf. secundum tit. sam. a Curtio editum p. 8) exstet.

[19]) Monosyllaborum verborum, quae dicuntur, formas per *ευ* scriptas non novi in Herodoti libris, sed *νεῦνται* legitur in fr. phys. 8 (ap. Mullach.).

63. 80. 178. 187 II 181 III 58 V 92, 6 al., *πήχεος* I 178 II 149 al.

3) in *νεο-*, *θεο-*, *Κλεο-*, praeterquam si per se ponuntur, in prioribus compositorum partibus *νεόγαμος* I 36. 37, *νεόπλυτος* II 37, *νεόκτιστον* V 24, *θεοσεβής* I 86 II 37, *θεοφιλής* I 87, *Κλεομένης* III 148 al.[20])

4) in *Ἐτεοκλέος* V 6, *στερεός* I 181. 183, *ἀδελφίδεος* cf. Grdz.[3] p. 579, ubi *ε* ex *j* natum.

5) in adj. in *εος εον* exeuntibus, quae terminationes ex antiquiore *ειος ειον* correptae sunt; sed *πλέονες πλεῦνες* promiscue usu veniunt.

6) ubi *ε* ex *η* correptum est velut *Ἡρακλέος* al.

7) in nonnullis aliis vocibus: *δένδρεον* IV 23, *ἔοργε* III 127, *ἐόργεε* I 127; in quibus ut in *νεο- Κλεο-* digamma evanuit.

Haec sufficiant; omnium formarum, in quibus *ε* et *ο* concurrunt, catalogum proponere cum a meo proposito alienum tum prorsus inutile est. Cum de *εο* ex *εεο* hyphaeresi orto Fritschius Stud. VI p. 128 dilucide exposuerit, neque ulla fere hac de re dissensio inter viros doctos oriri possit, formarum catalogus sequatur: *αἰτέο* I 90 (*αἴτεο C*), *ἀκέο* III 40 (*ἄκεο ABd*), *ἐξηγέο* III 72 (*ἐξηγέω sz*) IV 9 VII 234, *ἀπικνέο* V 24 (*ἀπίκεο ABC*), *ἀναιρέο* VII 16, 1 (*ἀναίρεο Rdz*), *φοβέο* VII 50 (*φοβέω R*). 52 IX 120 (*φοβέετο R*), *ποιέο* VIII 68, 1 (*ποίεε R*, *ποιέεο z*), *λυπέο* VIII 100,

---

[20]) Persaepe *νευ-*, *θευ-*, *Κλευ-* in recentioribus nonnullarum regionum doriensium titulis reperiuntur, a quibus *εο* saepe in *ευ* contrahitur; contractionem autem eam dicere propterea non dubito, quod *ο* apud Dorienses non fusce ut apud Iones, sed clare pronuntiabatur itaque *εο* obscurato *ο* posteriore demum tempore in *ευ* mutabatur. Ahrensius II 214 contendit Dorienses hanc mutationem ab Ionibus mutuatos esse; quae sententia etsi pervulgata tamen falsa est, quoniam non solum insularum in mari aegaeo sitarum et Siciliae tituli, sed etiam tituli delphici quarti et tertii saeculi, a quibus contagium Ionismi prorsus abest, innumera hujus *ευ* exempla proferunt cf. *Κλευδάμου* anecd. delph. 3. *Θευδωρίδης* ib. 56, *Θευφράστου* ib. 4, *Θεύξενος* ib. 5, *Εὐτέλευς* Wesch. Fouc. 2, 3, *Καλλικλεῦς*, *Ἀχαιμένευς* 7, 3. 4, *Εὐρυμήδευς* 8, 5 etc. etc.

quibus ut jam Bredovius et Fritschius viderunt, asserendum est *ἐδέο* VII 161, quod in codicibus et apud Steinium *ἐδέου* scribitur. Accedunt *φοβεῦ* I 9, *ποιεῦ* IV 9 (*ποίευ C, πόειν d*) VIII 100. — *χρέο* autem (I 155) quod Fritschius affert, etiamsi genuinum esset, non ex **χρέεο* esset correptum; sed ne est quidem genuinum; vera forma, quam praeter *AB* *χρέο* habentes omnes praebent est *χρέω*, quod ex **χρῆο* (i. e. **χρήεο *χρᾶεο *χρᾰjεο*) metathesi quantitativa ortum est.

Attica autem contractio vocalium *εο* i. e. *εῠ* in *ου* i. e. *ū* apud Herodotum omnino non admittenda est[21]), ut jam e codicum ratione, qui perraro atticum *ου* praebent, intellegitur. Exempli gratia VII 16, 3 *ἐπιτελούμενος* in *P*, VII 161 *ἀπολογούμενος* in *B*, IX 11 *ἐκάλουν* in *R*, I 26 *πολιορκούμενος* in *A*, I 81 idem in *d*, III 13 idem in *AB*, I 175 *οἰκούντων*, III 91 *ἐπιμετρούμενος*, III 155 *ἀμυνούντων* in omnibus leguntur, quae omnia nunc correcta sunt. Quocirca etiam *ἐξανδραποδιούμενοι* I 66, *νομιοῦμεν* II 17, *ἀπολούμενοι* VII 146, quae a Steinio ceteroquin codices corrigente retinentur et ex quibus *νομιοῦμεν* Bredovius p. 378 frustra defendit, mutanda sunt cf. *ἐξανδραποδιεῦνται* VI 9, *ἐναγωνιεῦμαι* III 83, *κομιεύμεθα* VIII 62, *ὀπωριεῦντες* IV 172. 182 neque minus *ὅτου* II 173 a Steinio mire servatum in *ὅτευ* corrigi debet.[22])

Consimilis ratio vocalium *εου* est, de quibus haud multa proferam. *ου* enim cum sine dubio herodoteis temporibus

---

[21]) Ne *δέους* quidem I 85 recte legitur quamvis et Steinio et Kühnero (gr. gr. I² § 123, 4) suadentibus; cum attica contractio ab Herodoto aliena sit, hyphaeresis autem in *δέεος* propter nominativi similitudinem admitti non possit, aut *δέεος*, etsi vocales *εεο* plerumque non conjunguntur, aut *δέευς*, quae differentia non tam soni quam scripturae est, legi debet.

[22]) De *νενοσσευμένα* forma rejicienda, quae et cum *νεοσσός* II 68, *νεοσσιάς* (bis) *νεοσσιέων* III 111 et cum herodotea ratione pugnat, ad Dind. praef. p. XLI, Bred. p. 215, Lob. Phryn. p. 206, de vocis *ὁρτή* hyphaeresi ad Fritsch. Stud. VI p. 113 ablegare sufficit.

non *ο + υ* sed *ū* significaret, *εο* (*ευ*) et *εου* in dialecto ionica eo tantum inter se differebant, quod illic secunda diphthongi pars brevis, hic longa erat; quae tamen differentia num in sermone observari et percipi possit, valde dubito. Quocirca saepissime pro *εου* i. e. *εū* scribebatur, ut tum pronuntiabant, *εŭ*; nam ne hic quidem Abichtii canonem verum esse, haec exempla docebunt. 1) *ευ* post consonas traditum: *καλεῦσι* II 94 (*καλέουσι C*), *βοηθεῦσαν* II 118, *ἀνθεύσης* IV 1, *λυπεῦσα* VII 190, *ληλατεῦσι* II 152, *ἡνιοχεῦσι* IV 193, *πωλεῦσι* V 6, *ἐπιτελεῦσι* V 49, *κεντεύσας* V 87 (*κεντεούσας B*[2]), *ἀμυνεῦσι* IX 6, *διατελεῦσι* VII 11 (*διατελέουσι ABd*).

2) *εου* post vocales exstans: *ποιέουσι* I 71 II 121 IV 146 (*ποιεῦσι R*), *ποιέουσαι* I 93, *νοέουσι* III 81, *κνέουσαν* VI 68, *νοέουσα* VIII 101. Cum his comparare licet varias lectiones, quae ibi, ubi Steinius nunc *ποιεῦσι* scribit, hisce locis in tribus primis libris adnotatae sunt: I 140 III 99 I 198 II 61. 63. 89. 93. 49. 60. Contra *ποιεῦσι* in omnibus est: I 98. 199. 200 II 42. 60 (ter). 78. 91. 93. 94. 171 III 65. 82. Vides, quam incerta omnia sint.

At *ου* pro *εου* prorsus damnari debet: *ποιοῦσα* III 119 *ABd*, *φιλοῦσα* VIII 68, 3 *ABC*, *ὠφελοῦσι* II 95 *R*, *καλοῦσι* II 42 *C*, *καταφρονοῦσι* IV 134 *d*, *ὑπομενοῦσι* IV 3 *Cd* — haec si collectaneis meis confidere licet, omnia exempla sunt.

Extra conjugationis fines, cum *ἀργυρέους χαλκέους* al. alio loco tractaturus sim., commemorare possum *νέους* I 128, *δενδρέου* IV 22, ubi *ϝ*, *κολεοῦ* III 64 ubi mea quidem sententia *ϳ* excidit et *κενεούς* VIII 28, ubi *ε* ex *ϳ* natum esse dudum intellectum est.

§ 7. *εω*.

Vocalium *εω* concursus Ionum auribus tam commodus videbatur et adeo non evitabatur, ut ~~et *ηω ᾱο ηο ᾱω*,~~ de quibus alio loco exponendum erit, in *εω* mutarentur et *εω*,

si alibi exstabat, semper solutum remaneret; quin etiam nihil interest, utrum εω post consonas an post vocales (solo ε excepto) reperiatur. Itaque fere omnia tam simpliciter se habent, ut singula enumerare satis habere possim.

E verborum flexione huc revocantur

1) prim. pers. ind. verborum in εω et fut. liqu. δοκέω I 8. 51. 97. 119, σημανέω I 75. 209, ἐρέω II 38 IV 128 VI 43 al., ποιέω I 38. 117, νοέω VII 8, 1, ἐπινοέω III 134 V 24. 30.

2) formae nonnullae conjunctivi: ἐξηγέωνται I 151 IX 11, δέωνται II 173 IV 94, καταπλέωμεν VIII 109, καταπλέωσι IX 98, ποιέω IX 79, ποιέωμεν I 159 III 71, ποιέωσι IV 111. 156 IX 98, ποιέωνται IV 69 V 82; solum VIII 76 codices περιποιῶσι exhibent, quod in περιποιέωσι non minus ab omnibus mutatum est quam εἰδῶ II 114 in εἰδέω, ut III 40 legitur (cf. εἰδέωσι in tit. halic. v. 21). Adjungi possunt περιθέωμεν III 81, θέωσι IV 71, ὑπερθέωμαι V 24 VII 8, 1, διαθέωνται I 194, προςθέω I 108, ἐπιθέωνται VII 191, ὑπεκθέωνται VIII 4, quae quominus ex περιθήομεν θήομαι quantitativa metathesi orta esse putem, gravissima me impediunt argumenta; ἀπιέωσι VII 226, analogiam formarum τιθεῖ, ἱεῖ sequitur, cum conjunctivus singularis aliter flectatur cf. ἀπίῃ IV 190, παρίῃ III 72 (*παρίῃ R, παρείῃι ABCP, παρείῃ dz*), ἐπίῃ VII 161, quare fortasse aut cum Dindorfio ἀπίωσι aut, id quod magis placet, cum Bredovio (p. 394) παριῇ ἐπιῇ ἀπιῇ scribendum est (προτιθώμεθα V 18 ut δύνωνται δυνώμεθα diversam normam sequitur cf. Bredov. l. l.). Ne quis in vocalium ιεω (ἀπιέωσι) cumulatione offendat, animadvertendum est ιεω propter satis diversum inter se colorem haud magis Ionibus displicere quam ιεα, quae et ipsa libenter tolerantur. Eadem ratio vocalium υεω (προςφυέως I 27) est. Quodsi tenemus, certius jam judicium de nonnullis rebus, de quibus adhuc dubitatur, ferre poterimus. Quaeritur enim de primae declinationis genetivis pluralibus in dialecto ionica in -εων exeuntibus hujusque terminationis

post vocales ratione. Post ε quidem e vocalibus εεω alterum ε elisum esse nemo adhuc non contendet (cf. Bredov. p. 219, Fritsch. l. l. 127); itaque scribendum est et scribitur: *Μαλέων* I 82 (cod. *Μαλεῶν*) cf. etiam Steinii praef. LV, *Ἡρακλέων* II 33 (sic *Rd*, *-ειων AB*, *-ηίων CPz*) IV 8. 42. 185. 196, *χρυσέων* III 130, *μνέων* III 131, *γέων* IV 198 (sic *ABR*, *γέῶν P*, *γεῶν C*, *γαιῶν dz*), *θηλέων* II 18 (*-εῶν P*), 46 (*εῶν ABPz*), 66 (*εῶν ABPz*), 93 (*εῶν APz*), III 85 (*εῶν P*), 105 (sic *Cdz*, cet. *εῶν*), IV 2 (sic *Cdz*, cet. *εῶν*), 186 (*εῶν PR*) (bis, semel sine var. lect.), *συκέων* I 193 (*συκῶν Rd*), *αἰγέων* IV 189. Si vox oxytona est, genetivus perispomenus fit: *ἀδελφεῶν* III 31 V 80, ut etiam *γενεῶν* II 142 VI 98 contra Steinium ex *γενεέων* restituendum sit. Quod enim nuperrime v. d. contra Fritschium disputavit („Bursians Jahresberichte 1874 p. 296") *γενεέων* hyphaeresim vel contractionem pati non posse et propter accentum et ne confusio fiat inter genetiv. plur. voc. *γενεή* et *γένος*, refutatur et vocis *ἀδελφεῶν* analogia et eo, quod *γενεῶν* et *γενέων* confundi omnino nequeunt. Accedunt subst. masc. genet. sing.: *βορέω* I 110 II 26. 121. 148 III 102 (*βορέου Cz*) IV 37 (*βορέην* Stein.). 40. 51 (*-εου R*). 53 (*εου P*). 54. 121. 125. 197 V 9 VII 113. 129. 189 (*-εου d*), *Ἑρμέω* II 51 (bis). 67. 138. 145 V 7, *Ἀριστέω* IV 15 (quater, semel *εου ABCd* bis *Ἀρίστεω d*), *Ἀνδρέω* VI 126 (*-έα AB*), *Πυθέω* VII 181. 137 (cf. notas) IX 78, *Κυνέω* (?) VI 101 (cod. *Κυνέου*), *Αἰσχρέω* (??) VIII 11 (cf. not. Stein.).

Quaeritur autem, utrum post ι et υ εω an ω scribi debeat. Cum apud Homerum ω legatur (*E* 534 *B* 461 *Δ* 47. 165 *Z* 449) itemque in titulis ionicis *Παναμύω*, *Πακτύω*, *Πακτίω* reperiatur, Ermanus in Stud. vol. V 294 squ., cui Fritschius Stud. VI p. 126 (cf. etiam Renner Stud. I 1 p. 203) assensus est, contendit semper post vocales ω, non εω exhibendum esse. Sed nullo modo hoc demonstrari potest, cum saepius titulorum dialectus ibi contractas formas praebeat, ubi Herodotus solutis utitur, et cum codices tanta constantia pleniores formas habeant, ut corrigentibus non tam

audacia quam levitas et vasta corrigendi libido ascribi debeat. Quare Steinius suo jure formas in *εω* retinuit, quas omnes afferre longum est. Sufficiant haec: *χιλιέων* VII 184, *παιγνιέων* I 94 (bis), *ἱστιέων* I 76, *οἰκιέων* I 180 (*οἰκιῶν* *R*), *ἐπωνυμιέων* II 17, *ὀργυιέων* II 28. 138. 149. 155 III 60 IV 41. 86 (ter), *θυσιέων* II 124, *Μιλυέων* III 90, *Μινυέων* IV 145. 146. 150, *ποιέων* IV 58, *ῥοιέων* IV 143 (*ῶν* *ABd*), *Πλαταιέων* IX 39. 51. 52 (bis). 89, *ἐλαιέων* IV 195 (*ῶν* *R*), V 82 (*ῶν* *r*); *Γορδίεω* I 14. 35. 45 VIII 138, *Ἱππίεω* I 61 V 55. 62, *Πακτύεω* I 158, *Γοβρύεω* III 78 VI 43 VII 2. 5. 10, 7. 82. 97 IX 41 etc. etc. Nonnumquam codices sibi non constare, velut I 32 *διηκοσίων* in omnibus est, vix est quod moneam.

3) part. praes. fut. *ῥέων* I 6. 72 (bis). 80. 185. 189, *δοκέων* I 11. 31. 81, *ἐρέων* I 5 II 40. 99 III 80 VII 49, *ἀγγελέων* I 43, *ἀποκτενέων* I 85, *ποιέων* I 18. 47. 50. 96 II 103 III 8. 14. 16 IV 13. 201 V 39. 40. 45. 96 VIII 201 IX 78, *νοέων* I 88 VIII 22. 68, 2. 102 IX 116, *ἐμποιέων* VII 6, *ὑπονοέων* IX 88. *-ῶν* perraro hic illic reperitur *ζητῶν* VI 62 *R*, *οἰκοδομῶν* II 121, 1 *ABC*, *σκοπῶν* I 117 in omnibus.

4) conj. aor. pass. (cf. § 5): *φανέωσι* I 41, *ὁρμηθέωσι* I 47, *συλλεχθέωσι* VI 58 II 62 (*συλλεχθῶσι* *PRd*), *ἀπαιρεθέω* III 65, *ἐσσηθέωμεν* IV 97, *ἐπιφανέωσι* V 30, *ἑσσωθέωσι* V 118, *αἱρεθέωσι* VI 77 (*αἱρεθῶσι* *R*), *συμμιχθέωσι* VII 129 (*συμμιχθῶσι* *R*), *ἀνδρωθέωσι* VII 149, *νικηθέωσι* VIII 49, quare quae his exemplis obstant, corrigenda sunt; neque quisquam recentiorum retinuit *ἀποδεχθῶ* I 121, *ἐπιμνησθῶ* II 3, *εὑρεθῶσι* II 67 (*εὑρεθέωσι* *P*).

Statim ea adjiciam, in quibus *ε* ex *j* ortum est: *ὀστέων* III 12 IV 61, *θεωρέειν* III 32, *θεωρίδα* VI 87, sim. (cf. § 5) *τέῳ* (Grdz.[3] p. 555) I 11. 110. 117. 129 (bis). 181 II 48. 57. 67. 124 III 65. 72 IV 42. 47. 86. 155 VI 75. 125 al., *ὅτεῳ* I 86. 95. 108. 122. 125. 196 II 121, 3. 123 III 42. 68 (bis) al., *ὅτεων* V 102 al.

E declinatione afferenda sunt primo gen. plur. et ad-

verbia stirpium in *s* exeuntium, ubi *s* explosum est: *ἐθνέων* I 6. 53. 58 al. innum.: *ἀληθέως* I 11. 137 (*ἀληθῶς P*). 158. II 56. 156 etc.; post vocales *προςφυέως* I 27 servatis vocalibus *νεω*; contra *εεω* in *εῶ* contrahuntur *ἀδεῶς* I 216 III 65. 68 IX 109, *ἀκλεῶς* V 77 (quamquam Dindorfius ut semper suo more *ἀδεέως, ἀκλεέως* scribi jubet); -*ῶς* nusquam fere legitur *παντελῶς* IV 43. 95. 109, *ἀληθῶς* IV 187 in hoc vel illo.

Dein eaedem formae stirpium in *υ* terminatarum huc trahendae sunt: *πηχέων* I 60. 178 (bis). 193 II 110 (bis). 111 (bis). 121. 155. 168. 175 (bis) III 113, *βραχέων* II 102. 125 IV 179, *τρηχέως* I 73. 114 II 63 V 1. 80 VI 44 VII 211 VIII 18. 27, *ταχέως* I 155 II 96. 133 IX 41, *βαρέως* III 155 V 19. 42, *ἰθέως* II 121, 2 (bis) III 73. 155 (*ἰθείως d*) IV 68 V 41 (bis). 92, 2, 7 VI 11. 17. 49 VIII 108.

Digamma porro evanuit in *δενδρέων* I 202 II 32. 138 III 107 IV 23, *δενδρέῳ* IV 23 (bis), neque minus in eis substantivis, quorum nominativus in -*εών*, apud Atticos et posteriores in -*ών*, exit velut *προμαχεών*. Brugmanus (Stud. IV 171) bene exposuit suffixum harum stirpium non ut Boppius III[3] 395 putaverat *ân* fuisse, sed *-van, -vân* itaque ex **οἰνε-ϝόν-ος* productione suppletoria progressiva, quae in *ϝο* saepius fit, *οἰνεῶνος* factum esse, cujus loco posteriores *οἰνῶνος* dicebant. Apud Herodotum, ut ex Ionismi natura patet, semper -*εών* -*εῶνος* servatur: *ποδεῶνας* II 121, 4, *ποδεών* VIII 31, *ἀνδρεῶνα* III 77. 78. 121. 123 IV 95, *φαρετρεῶνας* II 141 VII 161.

Utrum spirans extrita sit an non et quae fuerit, in hisce vocabulis certum non est: *Τέῳ Τέων* I 170 II 178 cet., *ῥωμαλεώτεραι* III 22, *κερδαλεώτερον* IX 7 (estne fortasse -*αλεος* ex *-*αλειος* correptum?) *ἀλεωρήν* IX 6, *κανέῳ* I 119, *Φενεῷ* VI 74; *Κλεωναί* VII 22 digamma amisisse videtur. Restat forma *ἀνέωνται* II 165 mirae speciei, saepius addubitata. *ἕωκα* enim ex sola dialecto dorica traditum esse putabatur cf. *ἀνἑῶσθαι* tab. heracl. I 105, *ἕωκα ἕωμαι ἀφέωμαι* in Et. M. 176, 45, ubi etiam Atticos id

usurpasse haud recte dicitur (*ἀφέωνται* in novo test. usitatum — ev. Matth. 12, 31. 32 al. — sine dubio e lingua vulgari dorica petitum est cf. Bredov. p. 396). Quare Bredovius, qui *ἀνέωνται* in solo codice *C* exstare existimavit, hanc formam ut librarii cujusdam novi testamenti recordatione permoti correcturam damnavit. Quamquam codices huic sententiae non favent; legitur *ἀνέωνται* in *ABC* (i. e. in altera familia) itemque in margine Parisini, *ἀνέονται* in solo Parisino, *ἀλλὰ νέονται* pro *ἀλλ' ἀνέονται* in *Rd*; praeterea *ἀνεῖνται* in Mediceo (*A*) ab altera additum est manu et in margine Passionei (*B*) legitur *ἀνίενται γρ' ἐκ τοῦ ἀνίημι ἢ ἐκ τοῦ ἐῶ.* Quae si reputamus, dubium esse non potest, quin *ἀνέωνται* vera alterius familiae *X* scriptura, *αλλανεονται* (accentus omitto) in *Ψ* fuerit, *ἀνεῖνται* autem explicatio librarii cujusdam habenda sit. Potestne autem forma *ἀνέωνται* ab ipsius Herodoti manu scripta esse? Si quid video, potest. Errant, qui hanc formam solis Doriensibus tribuunt, cum in titulo arcadico teg. v. 14 *ἀφεώσθω* legatur et *ἕωκα, ἕωμαι* a communi analogia linguae graecae vix recedit; recte in Et. M. (cf. Herodian. II 236) *πέπτωκα* comparatur, ut non mirer, si apud Iones, novi tituli si inveniantur, etiam *ἀνέωκα ἀνέωνται* vel simile quid reperiatur. Quod autem II 65 *ἀνεῖται,* II 167 VII 103 *ἀνειμένους,* IV 98 *μετείσθω* omnium librorum consensu traditur, recte Steinius p. LI monet juxta *μετείσθω* etiam *μεμετιμένος* V 108 VI 1 VII 229 occurrere. Quare quamquam Bredovii sententia vera esse potest, mihi quidem *ἀνέωνται* magnae offensioni non est.

§ 8. *εοι.*

Iam ex eis, quae adhuc disserui, unicuique patefieri debet vocales *εοι* Ionum instrumentis loquelae haud molestas esse potuisse. Et re vera, ut ex *ειοι, εοι* fit, sic *εοι,* sive *ε* in prioris *j* locum successit, sive inter *ε* et *οι* olim spirans quaedam fuit, solutum manet; illuc referendae sunt

formae τέοισι I 37 VIII 13 IX 27, ὁτέοισι II 66 (bis). 82. 102 IV 180[23]), huc optativi verborum in εω; ea tantum quaestio oritur, num etiam post vocales εοι servatum sit. Nam cum in tit. tej. v. 51 ἀνωθεοίη, sed ibidem v. 43 ποιοῖ reperiatur, Ermanus p. 296 adhibito etiam illo, quod commemoravi, εἰδέωσι existimat eam regulam quam saepius in dialecto ionica valuisse invenimus, etiam in hac quaestione statuendam esse; contendit igitur εοι post vocales contractum fuisse. Perpauca certe ad hanc sententiam stabiliendam e titulis peti posse fatendum est; sed quoniam illa regula magnam veri similitudinis speciem prae se fert, locos herodoteos examinemus. Et εοι post consonas quidem semper exstat: καλέοι I 11, καλέοιτο V 76, δοκέοι I 24. 99 al., ἀπικνέοιτο I 29, φρονέοιεν I 46 VIII 34, λυπεοίατο I 99 (adjungere licet προςθέοιτο I 53 (bis), ὑποθέοιτο VII 237), raro codices in scriptura variant: ἐπιχειροῖεν IX 54 *AB*, δωροῖτο II 126 *Rd*, φοβοῖτο VII 87 *R*, ἀδικοῖεν I 196 (in loco suspecto) V 84 omnes libri, θεωροῖεν VIII 26 omnes praeter *R*.

Quadraginta duobus locis εοι nulla varietate lectionum adnotata[24]) reperitur; contra duobus omnes, quattuor locis complures vel singuli codices contractam formam exhibent,

---

[23]) τουτέοισι III 104 (τούτοισι *PRz*) si in genuino textu herodoteo esset, sine dubio esset corrigendum; sed ut jam Valckenarius indicavit, locus spurius est, ut formam illam nostro jure interpolatori tribuamus, qui ε quasi pleonastice adjecto orationem magis ionicam efficere studuerit, qua cum re posteriorum scriptorum ionicorum usus comparandus est cf. Luc. d. dea Syria αὐτέοισι 35. 42. 54 (bis). 58, τουτέοισι 28. 53, τουτέῳ 28, αὐτέῳ 45, τουτέου 48, τουτέων 53 (gen. plur. masc.), αὐτέων 45. 53 (id.); de astrologia: αὐτέοισι 3 (2). 19. 23. 24. 27, αὐτέοις 7, αὐτέου 12 (2), τουτέου 8, τουτέους 9, αὐτέῳ 15. 19 (2). 22, αὐτέῃ 25, τουτέων 3. 6. 9. 10, αὐτέων 4. 17 (2). 20. 27, ἑωυτέων 1.

[24]) quae quidem οι testetur; loci sunt hi: I 11 V 76 I 24. 99. II 139 III 34 VI 1 VIII 19. 49 IX 48 I 29. 46 VIII 34 V 3 I 46. 86. 90. 94. 99. 171 III 44 VII 38 I 210 II 22 II 109. 115 (bis) VIII 93 VII 147 IV 127 III 156 IV 161. 201 V 73. 92, 4 VI 98 VII 41. 49. 104. 160 VIII 112 IX 57.

qua ex proportione ut ex tota Ionismi ratione apparet formas solutas unice veras esse. Contra haec considerari oportet: *ποιοῖ* II 169 *ABPR* (*ποιεῖ Cdz*), *ποιοῖμι* V 106 *AB*[1]*Cd* (*ποιέοιμι PR*), *ποιοῖεν* V 75, *ποιοῖτο* VII 48, *ποιοίη* sive *ποιοῖ* VI 35 omnes libri, *ποιοῖτο* VIII 67 *ABb*, sed *ποιέοιεν* VII 103. 208 VIII 26 IX 104 in omnibus; illic formarum contractarum proportio 6 : 42 i. e. 1 : 7, hic 6 : 4 i. e. 3 : 2 est. Sine dubio ex his vestigiis verum enucleari potest, quod cum illis, quae adhuc invenimus, bene congruit: Iones propter nimiam vocalium cumulationem, cum *εοι* vocalem sequitur, *εοι* in *οι* contrahebant. (Eadem Spreerii (p. 3) sententia est.) — De *οἶκα οἰκώς*, quibus semper pro *ἔοικα ἐοικώς* Herodotus utitur, ad Bredovium p. 144 et Fritschium Stud. VI p. 113 ablego.

§ 9. *εϊ*.

Vocales *ε* et *ι* cum perraro ita congruant, ut quid ex eis fiat, dubitari possit, in dialecto herodotea, ut ratio fert, non contrahuntur; consulto dialectum herodoteam dixi, quoniam e titulis ionicis, etiamsi conjunctio vocalium in eis cernitur, cum diaeresis signum non noverint, nihil, certi constare potest itemque poetarum ionicorum lingua diversa regitur lege. Eorum enim dialectus multo minus genuini Ionismi, quam linguae homericae analogiam sequitur, ut juxta *ἔγχεϊ μακρῷ* Tyrt. 11, 29, *τροχοειδεϊ λίμνῃ* Theogn. 7, *φιλοκέρδεϊ θυμῷ* 199, *νηλέϊ θυμῷ* 1125 pari jure *ζητῶμεν δ' ἕλκει* Th. 1134, *πλήθει* 699 in prima thesi scribi possit (cf. Renner Stud. I 1 p. 227). Apud Herodotum autem, ut qui scriptor pedestris fuerit, semper forma soluta legi debet, quae et universae dialecti rationi consentanea et a grammaticis testata et a plerisque codicibus plerumque tradita sit. Grammatici autem, quibus cur hac in re fidem abrogemus, nulla reperiri potest causa, talia habent qualia Greg. Cor. p. 392: *καὶ τὰς ἄλλας πτώσεις οὐ συνῃρημένας ἀλλὰ ἐντελεῖς ἐκφέρουσιν: εὐτυχέϊ Πολυκράτεϊ Δημοσθένεϊ*, quae regula, ut exempla docent, non solum ad poetas, sed maxime ad Herodotum

spectat[25]), cf. gramm. Meerm. p. 655 § 31. Codices vero ita instituti sunt, ut plerumque *AB* (de quibus v. Stein. praef. p. XXII squ.) formam contractam, omnes ceteri solutam exhibeant, ut de vera forma dubitari nequeat; interdum ut facile fit, codicum ratio paullo diversa est, quod vel *AB* formam solutam vel hic illic alius codex contractam exhibet. Eodem modo *εϊ* servatur, si *α* antecedit: *εὐαέϊ* II 117 (cf. *ἀδαέες* § 3).[26])

Etiam in derivationibus *εϊ* non contrahi uno verbo moneo *Βορυσθενεῖται* IV 17. 18. 78 (bis). 79 (ter) ubi *ABR* vel *ει* vel *ι* habent, ut IV 53 *Βορυσθενεῖται R*, *Βορυσθενῖται* ceteri habent. *κρανέϊνα* VII 92 (*κρανέϊα C*), *ἰτεΐνῃσι* (*ἰτεΐῃσι d*) IV 67 cum his conjungantur.

§ 10.

His rebus pertractatis non incommodum est ea colligere, quae adhuc invenimus. In universum jam nemo dubitabit, quin eae vocales concurrentes, quarum prior *ε* est, ab Ionibus non evitatae sint. Sed quaero num hac in re mirum quoddam Ionum studium vocalium concurrentium conspicitur? Conferamus brevissime dialectos doricas et aeolicas, nam atticam contractionis amantissimam fuisse jam a veteribus intellectum est cf. Greg. Cor. p. 168. 645 *ταῖς συναλοιφαῖς κατακόρως χρῆται*, p. 679 (e cod. Paris.) § 13. *συναίρεσις δὲ ὅταν δύο φωνήεντα συνάπτηται εἰς δίφθογγον καὶ ἀμφότερα φυλάττηται, ὃ γίνεται ἐν τῷ ἔγχει καὶ βέλει καὶ τοῖς τοιούτοις. ἔστι δὲ ἀττική.*

---

[25]) Contra quod p. 426 dicitur: *αἱ διαιρέσεις τῶν εἰς ει ληγόντων ἐνικῶν δοτικῶν Ἰώνων εἰσὶ βέλεϊ ἀντὶ τοῦ βέλει, ἔγχεϊ ἀντὶ τοῦ ἔγχει. Ὅμηρος: ἔνθ' αὖ Τυδείδῃ Διομήδεϊ κ. τ. λ.* homerico exemplo allato ad Herodotum nihil valere potest.

[26]) Pauca exempla sequantur: *Ἄργεϊ* VI 76 IX 34 *AB*, *ἔπεϊ* III 82. 130 *ABPd*, *ἔτεϊ* I 19. 74. 108 III 47. 59. 131 IV 14. 42. 95. 158 *AB*, II 111 *ABd*; *ὀξέϊ* II 86 in omnibus, *ὀξεῖ* III 8 in *ABd*, *ἐπταπήχεϊ* I 68 in omnibus, *ἐπταπήχεϊ* VI 44. 111 in *AB*, *παχεῖ* II 132 in *ABd*, *βραχεῖ* V 24 *ABr*, VII 46 *AB*, *πελέκεϊ* VI 39. 114 *AB*.

Si rebus minoribus neglectis graviora respicimus, duobus potissimum locis ε cum sequenti vocali congruit: in declinatione stirpium in ς et υ exeuntium et in verborum contractorum flexione (de terminatione -εαι in ceteris dialectis obvia jam dictum est). In illa autem declinatione antiqui certe Dorienses non contrahebant (Ahr. II 233) praeter dativum, ut est in C. I. 16 *Δεινομένεος*[27]), ap. Sophr. 79 *σκότεος*, apud Cretes *τέλεα* C. I. 2556; adde e tabulis heracl. *ϝέτεος* 109. 110. 121, *χαράδεος* 61. 73, *ϝετέων* 103. 104. 117. 178, contra *ϝέτη* 111, e dialecto locrica *ψευδέα ϝέτεα* (Allen Stud. III 237), et cum in aliis regionibus recentiore tempore terminationes contractae proferrentur, e septentrionali Dorismo, potissimum e dialecto delphica, in promptu sunt: *Δαμοχάρεος, Λεοντομένεος, Καλλικράτεος* W. F. 18, *Δεξικράτεος* 12, 2, *Ἀριστοκράτεος* 12, 4. 13 etc. (contra *ἔτη* 31, 8). — Apud Lesbios rarissime contrahitur: *πλάθεος, παντέλεα* in tit. cumano, *Ἀγησιμένεος* ap. Conz. XII *A* 38, *στήθεος ξίφεος λαθικάδεα ἀολλέος* ap. Alc. *εὐάνθεα* ap. Sapph. (Ahr. I p. 116) *ἐμμελέως* S. 54 B.³, e dialecto arcadica *Ξενοφάνεος, ἀφανέος* in tit. teg. v. 38, nota sunt; dialecti boeotica et thessalica aliam ingressae sunt viam (Ahr. I p. 205). — Neque aliter stirpes in υ se habent *τραχέες* Epich. 110; *μελιάδεος* Alc., *ὤκεες* Sapph. 1, 10, *βροδοπάχεες* 65 B.³ — Verborum autem ratio in aliis dialectis alia est, quippe cum Aeolum consuetudo in tota hac flexione a ceteris aliena sit, cf. tamen theocritea *φορέοισι, φιλέει, φιλέειν, φιλέοντα, δοκέεις* (Ahr. I 133), *συντελέη* in tit. cuman. legitur, *γίγνεο ἦρε᾽ φαίνεο, θέω* in Sapphus poematis, contra *ἀναγραφῇ ἀνατεθῇ* in tit. lamps. 35, 30 ut apud Herodotum. — Dorienses vero εε plerumque vel in η vel in ει[28]) contrahunt (Ahr. II 201—3. 307) ut *ἀνχωρεῖν κρατεῖν παματοφαγεῖσται* in tit. hypocnem. locr., *ἐγδικαξήται* 129 in tab. heracl., *ἐσσῆται* 138. 151. 160. 163. 177,

[27]) De εο dorico ab εο ionico diverso cf. not. 20.

[28]) Tale ει ex η sicut ου ex ω ortum esse pro certo affirmare licet.

καρπευσήται 159. 161. 166, οἰκοδομησήται 138. Ahrensii autem opinio, qua a Doriensibus εει semper in ει, εη semper in η contractum esse contendit, refutatur dialecto locrica, quoniam ἀνχωρέει λιποτελέη δοκέη in tit. hyp. v. 27. 14. 39 legatur. εο εω εοι cum apud alios alio modo mutata sint (Ahr. II 207—219) maxime in Doride septentrionali soluta manent (cf. Ahr. II 219, Allen Stud. III p. 238); praecipue dignae, quae commemorentur, formae sunt quales νοέοντες in tit. phoc. (ap. Ross. 81), ποιέω ap. Sophr. 74, ποιέοντες in tit. delph. W. F. 24, 6, ποιέοντα 306, ποιέωντι an. delph. 30, ποιέουσα W. F. 20, 4 al., e quibus etiam Doridem vocales hiantes minime evitasse luce clarius fit. Quare quam maxime sperandum est fore, ut falsissima illa de dialecto ionica opinio a viris doctis tandem derelinquatur. Invenimus enim tres concurrentes vocales Ionibus raro tantum acceptas fuisse. Nam si duplex ε alii cuidam vocali praecedit, semper aut alterum ε hyphaeresi eliditur aut posterius ε cum sequenti vocali contrahitur. Sin vocalium concurrentium prior ι altera ε est, ιεα ιεω quidem manent, sine dubio propterea, quod omnes hi soni satis diverso, ut ita dicam, colore induti, itaque e lege quadam linguae longius patente inter se haud δύσφωνοι erant, ιεε ιεει autem in ιει contrahuntur. Eadem vocalium υ et ο ratio est. αεϊ αεε omnino servantur, contra ηεε in ηει transit. Antecedens diphthongus nullam vim habet ad sequentes vocales contrahendas praeterquam quod, sine dubio propter nimiam vocalium similitudinem, οιεοι in οιοι contrahitur et cum ne simplex quidem εη ab Ionibus adametur, ex οιεη οιη evadit. De εο εου ευ v. § 6. Si posteriores vocales spectas, εα εω εϊ post vocales numquam, εη εοι εει semper, εε item semper, praeterquam post α, contrahuntur. Omnem rationem ex hoc schemate cognosces:

Manet:				
αεϊ	ex εεε	fit εε
αεε	- ιεε	- ιει
οιεε	- υεε	- υει

Manet:					
		ex	ηεε	fit	ηει
		-	οεε	-	οει
	οιεει	-	οεει	-	οει
		-	ιεει	-	ιει
	ιεα	-	εεα	-	εα
	υεα	-	εεαι	-	εαι
		(-	ιεεαι	-	ιη)
		-	εεο	-	εο
	ιεω	-	εεω	-	εω
	υεω				
	οεω				
		-	οιεη	-	οιη
		-	οιεοι	-	οιοι

CAPUT SECUNDUM.

DE ᾰ PRIORE VOCALI.

§ 1.

Iones si omnium ceterorum Graecorum consuetudine amantiores conjunctionum vocaliciarum fuissent, sine dubio in eis vocalium cumulationibus, in quibus *ᾰ* priore loco est, non offendissent neque dubitassent *ᾰε ᾰει ᾰα ᾰαι ᾰο ᾰοι ᾰω ᾰου* pronuntiare. Cujus rei contrarium factum esse videmus, ut propter clarum sonum, qui inter vocales maximam pronuntiandi operam requirit, *α* cum sequenti vocali conjunctum Ionibus molestissimum fuisse concludere liceat. Duobus enim modis tales vocalium concursus omnes nonnullis vocabulis exceptis, in quibus tamen cur Iones ita egerint, adhuc demonstrari potest, evitantur aut contractione facta aut *α* vocali in *ε* mutato. Itaque cum apud Homerum vel Hesiodum *γήραος* *X* 60, *δέπαϊ* *Ψ* 196, *γεράων* theog. 393, *κρεάων* h. Merc. 130 non ita raro reperiantur neque minus

νάουσι Φ 196, *ναιετάουσι* Δ 45, *ναιετάων* ζ 245, ο 255, *ἀοιδιάει* κ 227 exstent, tales formae in dialecto neoionica et herodotea non habentur, sed earum in locum *γέρεα κρεῶν νικᾷς τολμᾷ προτιμῶν ὁρῶσι* sim. successerunt; cujus rei, ut omnibus notum est, ne homerica quidem desunt exempla.

Pauca autem de α illo in ε attenuato praemonenda sunt. Plerique populi indogermanici *a* difficilius pronuntiatu in *e* commodo suo mutarunt, ut mirari non possimus etiam in lingua graeca *e* magis magisque regnare coepisse et in singulis dialectis, in quibus etiam dialectus ionica numerari debet, priores fines longe excessisse. Quaeri tamen potest, quomodo ε in *κέρεος κέρεϊ κέρεα* et in *ὁρέω ὁρμέω ἀρτέω* sim. explicandum sit, utrum *κέρεος* ex *κέραος κέρεα* ex *κέραα ἀρτέω* ex *ἀρτάω ὁρέω* ex *ὁράω* propter sonorum molestiam orta sint an *κέρεος* analogiam vocum *γένεος ἔπεος* al. sit secutum, *ὁρέω ἀρτέω* autem omnino non verbis in *αω*, sed in *εω* exeuntibus sint attribuenda. Res non ita facilis est, quae ad liquidum perducatur, neque ad unam omnia dijudicari posse regulam credendum est.

De stirpibus in *-ας -ες* attica dialectus multa nos docet, in qua contractione facta *κρέως γήρως κέρως*, sed *βρέτους βρέτει βρέτη* (apud Aeschylum) usu veniebat. Quid? cur non *βρέτως βρέτᾳ βρέτα*? Num haec dialectus contractionis amantissima in eis vocibus *αο αα* modo contrahebat, modo, id quod ab ejus more alienum est, α in ε mutabat et tum demum contrahebat? Vix credam, sed existimo jam ab initio stirpes in *-s* exeuntes artissimo cognationis vinculo inter se conjunctas in retinendo et derelinquendo pristino *a* variasse, et ita quidem, ut jam antiquo tempore **κέρεσος* praeter **κέρασος*, **γέρεσα* juxta **γέρασα* stare potuerint. Plerumque res ita se habebat, ut nominativi quidem locum antiquius *-as* obtineret, ceterorum autem casuum ratio eadem esset atque vocabulorum in *-ος*; quamquam igitur nominativi *βρέτας οὖδας* usu veniunt, tamen *βρέτεος οὔδεος*, formae unice usurpatae, ex *βρέταος οὔδαος* prodiisse

non credendae sunt, ut quarum stirps jam antiquissimo tempore in *βρετες *οὐδες transierit (cf. *vak-as* ἐπ-ες, *sad-as* οὐδ-ες et οὐδ-ας). Cur autem nominativus antiquum α retinuerit, explicare difficillimum sit; sed nemo adhuc aperuit, quae fuerit causa, cur κρέας γένος σαφές juxta exstent. — In nonnullis vocibus stirpes in -ες et in -ας prorsus aequo jure fuisse videntur; nam κνέφους, quod apud Aristophanem (Eccles. 291) legitur, cum in Odyssea σ 370 κνέφαος habeatur, non hoc posterius est, sed antiquum **sknapas* (Grdz.[3] 657) et in κνεφας et in κνεφες transiit, qua ex divisione posteriores formae explicandae sunt. Eodem modo ex **karas* et κερας et κερες factum est, ab illo formae homericae, ab hoc neoionicae (cf. etiam κερεαλκής Ap. Rh. 4, 468, Callim. Dian. 179) ortae sunt. Minime igitur nego his in stirpibus α in ε attenuatum esse, sed id nego hanc extenuationem propter sequentem vocalem esse factam.[29])

Facilius altera quaestio de verbis contractis, quae vulgo dicuntur, absolvitur. Haec derivativa omnia antiquissimo tempore in *-ajâmi* exiisse hoc tempore vix erit qui infitietur. In lingua graeca *a* aut servato aut in *ĕ* aut in *ŏ* mutato et *â* in *ê* variato *-ajêmi -ejêmi -ojêmi* orta sunt, e quibus verba in αω εω οω derivantur (cf. praecipue Curtii Stud.

---

[29]) Formae herodoteae huc revocandae hae sunt: γέρεα II 168 III 42 IV 162. 165. VI 56. 57 VII 29. 104 VIII 125 IX 26, κέρεα II 38. 74 IV 29 (ter). 183. 191. 192 (bis) VI 50. 113 VII 76. 126, κέρεϊ IX 102 (κέραϊ *Rz*), κέρεος VI 111 (κέρεως *C*, κέρως *z*) IX 26 (bis), κερέων II 132 IV 183, τέρεος VIII 37, qua forma fretus Bredovius p. 259 τέρατος II 82 in τέρεος mutari vult; viro docto assentiri nequeo; probarem sane ejus sententiam, si τέραος τέρεος ex τέρατος factum esset, quoniam his in vocibus multo antiquiorem praeter recentiorem formam simul usurpasse Herodotum vix credi posset. Sed formae inter se omnino diversae sunt, cum τέρεος ad stirpem τερες, τέρατος ad τερατ redeat; cur autem Iones his stirpibus non simul uti potuerint, cum etiam πλέους πλέω i. e. *πλέοσες *πλέοσα juxta πλέονες πλέονα apud eos usu venerint, non intellegitur; cur cum neque Dorienses neque Attici heteroclisi abstinuerint, Iones tam severis astrictos fuisse legibus credi debeat?

III 279 squ., Verb. 352—357). Sed fluctuabat in his mutationibus cum universa lingua graeca, tum singulae dialecti; idem verbum in ipso communi sermone (cf. Lobeck. rhem. 163—172) modo in *αω* modo in *εω*, rarius modo in *εω* modo in *οω* exit, et etiam magis dialecti inter se variant. Sic in dialecto lesbiaca est *ὄρημι, ποϑόρημι* Theocr. VI 22. 25, *ὀρεῦσα* III 18 V 86 VI 31, *ὀρέοντι* Alcm. 87 B.[3], *ὁρμιόμενοι* in tit. cret. 3049. 3058, *τιμοῦντες* in tit. rhod. 2525 b. 10, *ἐπιτειμέοντες* in phoc. (apud Ross. 81) (cf. Ahr. II 310). Accedunt e titulis delphicis *συλέω* W. F. 24, 13. 25, 5, *συλήοντες* 435, 10. 442, 12 (sed *συλάσαι* in tit. locr., *συλάσῃ* W. F. 7), *ἐπιτιμέω* an. delph. 4, 15. 49, 9, W. F. 38, 7. 303, 8, *ἐμιτιμῆν* quoque W. F. 304, 12. 427, 12 fortasse huc trahi potest. Tales fluctuationes et e diversis stirpibus substantivorum, a quibus haec verba derivata sunt, et ex analogia quadam aliorum verborum explicari possunt (cf. Curt. Verb. 350 squ.); nam ne credamus Doridem verba in *-αω* aversari, multa nos prohibent. Sed aliter in dialecto ionica quippe *εο εω* vocalibus *αο αω* longe praeferenti res se habet, in qua haud raro propter ipsam vocalium *αο αω* molestiam ea verba in analogiam vocum in *εω* transiisse videntur. Quod in omnibus illis verbis factum esse prorsus planum est, quae *αε αει* in *α ᾳ* contrahunt, sed *αο αω αου* loco vocales *εο εω εου* substituunt. Tamen ne nimium huic rei spatium tribuatur, cavendum est. Quare Curtio assentiri non possum, qui l. l. tale quid in hippocrateo *οἰδεόντων* (cf. *οἰδεόντων* Her. III 76. 127) factum esse statuit; legitur enim *ᾤδεε* ε 455, *ἀνοιδέει* Her. VII 39, *οἰδέει* ap. Hipp. (cf. *οἰδίσκεται* Bred. p. 381) quae ex ionico more, si ab *οἰδάω* derivanda essent, in *ᾤδα ἀνοιδᾷ* contraherentur. Numquam enim propter faciliorem pronuntiationem *α* ante *ε* vel *ει* in *ε* mutatur; fuit igitur verbum *οἰδέω* non *οἰδάω*. Idem non dubitaverim *ἐμπιπλεῖ* VII 39 (*ἐμπιπλέει* melius *R*) non ex **ἐμπιπλάει* quasi radix *πλα* esset, sed a radice *πλε* derivare, quam juxta *πλα* usitatam esse e doricis *πίμπλη* Sophr. 49, *ἐνέπλησαν* id. 30, *πλῆϑος* in tit. rhod. 2525 b.

2905, corcyr. 1839, e boeotico πλεῖθος C. I. 1569 a III (Ahr. II 131) concludere possumus. καταμαργέω III 125 vocis μαργός denominativum non e καταμαργάων natum est, sed μαργέω μαργέεις μαργέει formatur; in ἀρτέεσθαι autem ne lenissimum quidem vestigium antiquioris cujusdam ἀρτάεσθαι reliquum est cf. VII 142 VIII 81 IX 42 IV 68 al. Haec igitur cum herodot. ἀντιόω = ἀντιάω, μαστιγέω = μαστιγόω comparari possunt. Sed in universum dici potest verba in αω exeuntia, quando apud Iones in εω exierint, propter vocalium αο αω αου molestiam mutata esse.

§ 2. De ᾰ ante vocales servato.

In § 1 dixi non saepe α ante vocales servari et quando servetur, certam fere causam enucleari posse. Et primum quidem eae voces huc pertinent, in quibus digammi apud Homerum adhuc exstantis vis tanta erat, ut tempore herodoteo nondum α cum ε vel ει conjungeretur. Et consuetudine epica, qua talia soluta manebant, et lenissimo in pronuntiando digammi vestigio hoc effectum esse videtur; quamquam in aliis vocibus apud Homerum item digammo instructis contractio facta est. Prorsus certam igitur regulam neque hic neque in ο cum sequenti vocali conjuncto invenire poterimus, cum hac potissimum in re singulorum scriptorum consuetudini neque minus variabili linguae usui aliquantum tribuendum sit.

In commissura verborum α et ε concurrunt in πενταέτης I 136 (bis), εἰκοσαέτης I 136, τετραέτεα IV 187 (quamquam mutato accentu πεντετηρίς III 97 IV 94 VI 111, cujus loco πενταετηρίς, etiam posterioribus usitatum, facile reponere potes) cf. homerica πενταϝέτηρας B 403, ὀϝέτεας B 765. — Plerumque autem αε αει in initio vocabulorum concurrunt, ita quidem, ut α aut privativum aut protheticum, quod vocatur, sit. ἀέκων (Grdz.[3] p. 130), quod apud Homerum semper usu venit[30]) et ne ab atticis quidem scriptoribus alienum est

[30]) Olim legebatur τῷ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην, (cf. Spitzner E 366),

(cf. Soph. Tr. 1263, Aesch. Suppl. 40), Herodoto a Dindorfio et Bredovio p. 192 semper et ubique restitutum est, quae correctio etiam a Steinio est recepta. Tam saepe enim forma soluta traditur (I 35. 45 II 65 (bis). 131. 162 III 88 V 30 VII 222 VIII 10. 80 IX 111) ut II 120 IV 120. 164 *ἄκων* mutari debeat. Neque minus saepe *ἄεθλον ἀεθλέω* etc. (Grdz.[3] p. 234) servatur, quamquam jam apud Homerum hic illic forma contracta reperitur (*Θ* 610 *H* 153 *O* 30 I 124 *Λ* 699). Sunt autem haec exempla herodotea: I 31. 42. 67. 126 II 91 IV 10. 43 (bis) V 8 (*ἆθλα ABd*) 22 VI 92 (*πένταθλον R*) VII 197. 212 VIII 26 (bis). 93 IX 33 (*πένταθλον R*) 75. 101, *ἀέξειν* III 80 (Grdz.[3] 375).

Quae cum ita sint, mirandum est *ἀρθείς ἀρθέντες* multo saepius codicibus testata esse quam *ἀερθείς ἀερθέντες*. In omnibus enim libris formae contractae leguntur: I 90. 212 V 81. 91 VI 132 VII 9, 4. 38. 181 IX 49, contra *ἀερθείς* I 165. 170 (in q; cet. *αἱρεθέντες*) IX 52, ut in hac forma per se spectata omne digammi vestigium evanuisse videatur eodem modo ut in *ἀργός* III 78 V 6 (cf. *ταλαϝεργός* *Ψ* 654, *ἀϝεργός* Hes. op. 305. 312. 418, Theogn. v. 1177, sed 584 *ἀργά*; *ἀργός* Hippon. fr. 28: *χρόνος δὲ φευγέτω σε μηδὲ εἷς ἀργός*). Sed huic formae constituendae praesens aliaque vocis *ἀείρειν* tempora adhibenda sunt, e quibus, ut ratio quoque fert, Herodotum plenioribus usum esse formis perspicuum fit. Omnes libri *ἀείρω* vel similia terdeciens praebent: I 204 II 125 III 144 IV 150 VII 143. 156. 212 VIII 94 VI 44 VII 101. 209 VIII 140, 1 VIII 56; *αἴρω*, quod praeter *P* 724 apud Homerum non habetur, testantur ter VIII 57. 60 IX 107, vel *αἰ-* vel *ᾀ-* vel *ἀ-* quater I 87. 90 II 162 IX 107; semel VII 132 *CPdqz ἀειράμενος, AB αἰρ-, R ἀρ-* exhibent; semel IX 79 ex solorum *AB*, semel VI 14 ex solius *R* scriptura *αἰρ-* exhibetur. Quapropter Bredovius Dindorfius Steinius pleniorem formam solam hero-

---

nunc autem aut cum Heynio *ἀέκοντε* aut cum Bekkero *ἀϝέκοντε* scribitur; *ἄκων* primum exstat in h. Cer. 413: *ἄκουσαν δὲ βίῃ*.

doteam esse statuerunt, quod, quamquam in tit. ephes. C. I. 2953, a Kirchhoffio (Studien z. G. d. gr. A. p. 11) medio saeculo quinto attributo, ἐπάρας ἐπάρῃ reperitur, itemque in mitiore Hippocratis Ionismo formae contractae praevalent: ἐπαίρει Co. 165, ἐπῆρται 294, ἐπαίρηται 413, ἐπαιρόμενα *EI* 178, ἐπήρθη 194, ἀρθῆναι *AAL* 6 (Renner I 1. 189), jure fecerunt, cum analogia vocabulorum ἀείδω ἄεισμα deciens[31]) exstantium (Grdz.³ p. 232) et verborum ἀεικείη (Grdz.³ p. 609) I 73. 115 III 160, ἀεικές III 24. 33 VI 98 VII 13 etiam ἀείρω solutum poscat.

Ut apud Homerum Δ 142 Κάειρα sic apud Herodotum usu venit Καείρης I 92, Καείρας I 146 V 88 cf. Eust. Il. p. 456, 10.

In nonnullis vocibus usus loquendi fluctuabat, cum ἀοιδοῦ I 24, ἀοιδήν I 202, ἐπαοιδή I 132, ἀοίδιμος II 99. 135, sed quae omnes intacta reliquerunt χρησμῳδέων VII 6, κιθαρῳδός I 23, συνῳδός V 92, 3 traditum sit. ἀοίκητος quod in *ᾤκητος omnino contrahi non poterat, II 34 V 10 legitur.

Minoris momenti est, quod verbo tantum commemoro, αϊ solutum velut in προεξαΐσσοντες IX 62, ἀπεματάϊσε II 162 et αη quod in hisce verbis contractioni ipsa natura resistit: δεδάηκε II 165, ἀδαήμονα VIII 65, κατεκάη II 180 IV 79, ἀηδέστερον VII 101. Praeter haec solum αο, cum nonnulla nomina propria et homericum γήραος III 14 omittantur haud inepte, in terminatione secundae pers. aor. prim., quem dicunt, medii solutum manet velut ἐξεργάσαο I 45, κατεχρήσαο I 117, ἐργάσαο II 115 V 106 VII 46 deciens sexiens.[32]) Ea terminatio propterea in ω non coiisse videtur, quod et analogia imperfecti velut ἐγένεο ἐργάζεο et pleniorum terminationum verbalium velut εαι in καυχήσεαι al. usus -αο requirebat et quod α signum aoristi tam proprium esse vide-

---

[31]) I 24 (bis). 132 II 48. 60. 79 (ter) IV 35 VII 191.

[32]) Praeter allata III 32. 62. 120 V 18. 106 VII 103 VI 129 VII 12. 15. 29. 52.

batur (*ἐργασάμην*, *ἐργάσατο*, *ἐργασάμεθα*), ut etiam in secunda persona retineretur. Adde quod in nonnullis verbis *-σο* integrum remansit *ἐπίστασο* VII 29. 209, ut Iones semper aoristicum *ο* cum hoc *-σο* cohaerere sentire potuerint.

Levius est *ἀείναος* I 92. 145 (Grdz.[3] 297), quod in *ἀείνως* apud solos Atticos (Arist. ran. 146 *καὶ σκῶρ ἀείνων*) contrahitur et in *ἀείνεος* propterea attenuari non poterat, ne cum *ἀεὶ νέος* (*ἀεινέος*) satis diversae notionis vocabulis confunderetur.

§ 3. De *α* ante vocales in *ε* attenuato.

Cum *κέρεος* et quae sunt similia huc revocari non posse supra exposuerim et pauca alia, quae fortasse quispiam hic a me allatum iri exspectet velut *μνέαι μνέας* sim. alio loco tractaturus sim, praeter verba contracta relinquuntur formae nonnullae verborum in *-μι* exeuntium, quorum in radice breve *α* apparet. Cum in verbis qualia sunt *ἐπίστασθαι δύνασθαι*, cum *α* vocali stirpis terminatio quaedam a vocali incipiens (praeter *-ᾱσι*) conjungitur, *α* in *ε* mutatur, quod euphoniae causa factum esse nemo negabit. Ante omnia tert. pers. plur. praes. imperf. commemorandae sunt, in quibus *-αται -ατο* (pro **-ανται *-αντο*) cum stirpe conectitur. *ὑπανιστέαται* II 80, *ἀπιστέαται* II 113, *ἐπανιστέαται* III 61, *ἀπιστέατο* II 162, *ἐπανιστέατο* IV 80, *ἐξανιστέατο* V 61, *κατιστέατο* VIII 12, *ἐξεπιστέατο* II 43, *ἠπιστέατο* II 53. 173 III 66 (bis) V 73 VI 44 VIII 5. 25. 88. 97. 132, *ἐπιστέαται* III 2. 103 IV 174, *δυνέαται* II 142 IV 30, *ἐδυνέατο* IV 110. 114. 185 VII 211 IX 70. 103, *ἐπιμπλέατο* III 80, *ἀναπεπτέαται* IX 9 (i. e. *ἀναπέπτανται*).[33]) Eodem referendum est *ἐπιστέωνται* III 134 ab

---

[33]) Terminationum *-αται -ατο* locum in verbis thematicis non esse, itaque formas velut *κηδέαται* I 209 II 67. 47, *ἐγενέατο* II 166, *περιεγενέατο* I 124 etc. prorsus damnandas esse praeter Dindorfium p. XXVII

omnibus libris traditum, itemque eo pertinerent *δυνεώμεθα* IV 97 in *ABC*, *δυνέωνται* VII 163 in *R* exstans, si vere herodotea essent; sed cum *δύναιντο* VI 44, *δύνηται* VI 125, *δυνώμεθα* VIII 143, *δύνωνται* IX 11 sim. demonstrent conjunctivum et optativum hujus verbi contractas formas non habuisse, Steinius recte fecit, quod contra Bredovium p. 400 *ἐπιστέωνται* (cf. *ἐπιστέαται*) retinuit, *δυνεώμεθα δυνέωνται* rejecit.

Iones autem ut in medio *-αται* ita in activo *-αντι*, *-ᾱσι* usurpasse omnino negandum est; contrarium Atticis faciunt, qui in activo *τιθέασι διδόασι* pleniore, in medio *τίθενται δίδονται* breviore terminatione usurpata proferunt. *τιθεῖσι* enim et *διδοῦσι*, quae non, ut olim opinio ferebat, ex *τιθέασι διδόασι* contracta, sed ex *τίθεντι δίδοντι* nata sunt, sola apud Herodotum genuina sunt (cf. Bred. 393. 401), quare, cum apud Atticos *ἱστᾶσι* ex **ἱστάασι* ortum esse veri simile sit, apud Iones *ἱστᾶσι* (melius *ἵστασι*) ex *ἵσταντι* derivari debet. Fallitur igitur, si quid video, Curtius, quod (Verb. p. 70) *ἱστέασι* formam ionicam esse existimat; nam *ἱστᾶσι* et semper praeter V 71 (*ἀνιστέασι*) traditum est et analogia verborum *τιθεῖσι διδοῦσι* commendatur.

In his formis spirans extrita non est, cum jam ab initio *α*, quod in stirpe et *α* quod in terminatione habetur, concurrerint. Sed in *ἐξεπίστεαι* VII 104. 135 primum *σ* evanuit, tum *α*, quod neque juxta *α* neque juxta *αι* stare potuit, attenuatum est *ἐξεπίστασαι *ἐξεπίστααι ἐξεπίστεαι*. Praeter *ἐπίστεαι ἐπίστασο* VII 29 usu venire is non mirabitur, qui quomodo universa lingua graeca hac in re fluctuaverit, secum reputabit (cf. Curt. Verb. 84—86), quare cum L. Dindorfio (in thes. III p. 1793 A) et W. Dindorfio (praef. XXVIII) *ἐπίσταο* scribere cum supervacaneum tum falsum est, quoniam, ut Bredovius p. 321 bene monet, **ἐπίσταο* apud Herodotum stare non potuit, sed in **ἐπίστεο* mutandum erat.

---

luculenter Abichtius in Phil. XI 275 demonstravit cf. etiam Stein. praef. LI.

In his igitur formis *ᾰᾰ ᾰαι* in *εα εαι* mutantur. *ᾰο ᾰω ᾰου* autem in compluribus verbis contractis in *εο εω εου* transiisse putantur, plerumque vero in *ω* contrahuntur. Ea quaestio de verborum in *αω* formis instituenda tam intricata tamque difficilis expeditu est, ut nemo adhuc rem prorsus absolverit.[34]) Incredibili codicum fluctuatione, cum praesertim alia adjumenta, quibus nixi rem ad liquidum perducere possimus, omnino fere desint, numquam credo quam ipse Herodotus secutus sit rationem, in aperto erit. Priusquam autem, quid hac in re veri simile sit, quid non, ipse, multum a ceteris, qui eam quaestionem tractarunt, recedens, exponam, codices quid re vera[35]) tradant, narrabo, quamquam quod Dindorfius de universa codicum ratione dixit, ad hanc potissimum pertinuisse quaestionem videtur: „qui sola auctoritate codicum regi judicium suum patiuntur, perinde faciunt, ac si quis tesserarum jactu decernendum esse contendat, quibus quoque in loco vocabulorum formis usus esse putandus sit Herodotus."

Primo tredecim verba sequantur, in quibus codices fluctuant, ita tamen ut formae contractae longe praevaleant:

1. *καταρέονται* II 39 *Pz*, *καταρέωνται C*, *καταρῶνται* ceteri. *ἀρέομαι* III 65 *Pz*, *ἀρέωμαι C*, *ἀρῶμαι* cet. (*ABRd*), sed *ἀρώμενοι* I 27, *ἠρῶντο* VIII 94 omnes.

2. *κοιμέονται* II 95 *Pz*, *κοιμέωνται C*, *κοιμῶνται* cet. *ἐπικοιμέονται*[36]) IV 172 *Pd*, *ἐπικοιμέωνται Cz*, *ἐπικοιμῶνται* cet.; sed *κοιμώμεθα* I 9, *συγκοιμώμενος* III 69, *κοιμῷτο* III 68 omnes.

3. *τιμέωσι* II 50 *CPz*, *τιμῶσι* cet., *τιμεόμενος*

---

[34]) Plurima profecit Lhardyus, quamquam haud sufficienti apparatu critico usus, in praeclara dissertatione „de conjugatione verborum in *αω*, quaestionum de dialecto Herodoti caput alterum 1846".

[35]) Bredovii commentatione (p. 382—391) nemo jam uti poterit, cum et codicum scripturae falso sint exhibitae et perversae de formarum origine opiniones ibi proferantur (cf. p. 383. 384. 385).

[36]) Qui codices *ἐπικοιμῶνται* qui *ἐπικατακοιμῶνται* scribant, hac in quaestione nihil interest.

V 20 *P*, τιμεώμεος *Cdz*, τιμώμενος cet. προτιμέωντες II 37 *C*, προτιμῶντες cet. ἐπιτιμέων VI 39 omnes. τιμέοντες V 67 *Pd*, τιμέωντες *Cz*, τιμῶντες cet.; sed τιμῶσι I 134 II 29, ἐτίμων V 67 IX 25, τιμῶνται III 154, τιμώμενος VI 52, προτιμῶν III 21, τιμῶσαν VI 52, ἐπιτιμῶν IV 43, τιμῷτο III 154 omnes.

4. δαπανέωνται II 37 *CPz*, δαπανῶνται cet. (*ABRd*).

5. πλανέονται II 41 *Pz*, πλανέωνται *C*, πλανῶνται cet.; sed πλανώμενος IV 9 II 115. 133. 180 VI 37 omnes.

6. ἁμιλλεώμενος IV 71 *R*, ἁμιλλώμενος cet. (*ABCPd*).

7. φυσεόντων[37]) IV 2 *Pdz*, συφεόντων *C*, φυσώντων *ABR*, φυσεύμενος IV 2 *P*, φυσεώμενος *Cdz*, φυσώμενος *ABR*.

8. μνεώμενος I 96 *CPz*, μνώμενος cet. (*ABRd*); sed μνώμενος I 205.

9. κτέονται III 107 *P*, κτέωνται *Cdz*, κτῶνται *ABR*, ἐπικτέονται II 79 *P*, ἐπικτέωνται *Cz*, ἐπικτῶνται *ABRd*, προσεκτέωντο III 74 *Cz*, προσεκτέοντο *Pd*, προσεκτῶντο *ABR*; sed κτῶνται I 135 III 98. 105. 110, προσεπικτώμενος I 29, προσκτώμενος III 134, παρακτώμενος IV 80 omnes, nisi quod III 98 Aldina κτέωνται.

10. διασμέοντες II 37 *P*, διασμέωντες *C*¹*z*, διασμῶντες cet.; sed ἐξέσμων III 148 (ἐξέσμον *R*).

11. τελευτέοντας III 38 *CPz* Cels., τελευτῶντας *ABRd*; sed τελευτῶντος I 24. 139 II 148, τελευτῶσι I 139. 148 IV 117 IX 102 (bis), τελευτῶν III 65. 73. 75 V 67, ἐτελεύτων VII 123.

12. πειρεόμενος I 46b, πειρεώμενος *Pdz*, πειρώμενος *AC* (om. *R*); III 73 IV 3 -εό- *P*, -εώ- *Cdz*, -ώ- *ABR*; VII 211 -εό- *P*, -εώ- *z*, -ώ- cet., ἀποπειρεόμενος III 128 *CP*, -εώ- *dz*, -ω- *ABR*; sed πειρώμενος I 9. 86 V 62 (bis) VII 176 VIII 89. 107 IX 40, ἀποπειρώμενος VII 196 VIII 67, ἐπειρῶντο IV 203 V 20. 85 VII 139 IX 26. 33. 53, πειρώμεθα (conj.) VIII 100, πειρῶνται II 95,

[37]) Differentiam inter φυσεόντων et φυσσεόντων non curo.

πειρῶ VIII 57. 143, *ἐκπειρῷτο* III 135, *πειρῷτο* VIII 108, *πειρῴατο* IV 139 VI 138 I 68 (e conj. Schweigh.).

13. *προσδοκέοντας* VII 156 *CPdz*, *προσδοκῶντας* *ABR*; sed *προσδοκῶν* VII 235, *προσδοκώμενοι* IX 48 *C*, ubi ceteri *προσδεκόμενοι*.

Vide jam horum tredecim verborum rationem; plerumque forma contracta exhibetur, sed hic illic vel forma in -*εο*- vel in -*εω*- irrepsit, ita tamen ut *ABR* formas contractas, *PC* alias formas, et *P* quidem formas in -*εο*- *C* in -*εω*- exhibeant. Eximendum est *ἐπιτιμέων* VI 39, qua in forma omnes consentiunt. Steinius semper cum *ABR* facit, uno *τελευτέοντας* III 38 propterea excepto, quod etiam Celsi codices cum *PC* consentiunt. Hoc loco haec sufficiant. Sequantur haec: 14. *κομέουσι* IV 180 *Pz*, *κομέωσι* *Cd*, *κομῶσι* *ABR*; sed *κομῶσαι* IV 168, *κομῶντες* I 82. 195 omnes; *κομέουσι* II 36 *ABPC*, *κομόουσι* *R*, *κομόωσι* *d*, *κομόωσι* IV 191 omnes praeter *R* (*κομῶσι*) quo loco, ut VII 11 *ἠγορόωντο* (*ἠγορῶντο* *AB*[1]), Steinius *κομόωσι* quippe quae forma homerica sit, retinet. Nullo modo hoc concedi potest, cf. quae in prooemio dixi; certe quomodo talia a librariis homerici coloris studiosis oriri potuerint, e loco II 36 apparet, quod *R* et *d* traditum *κομέουσι* in epica *κομόουσι κομόωσι* mutant. Nihil autem impedit, quominus idem ab archetypi librariis factum esse statuamus cf. ipsius Steinii praef. XLIX.

15. *τολμέω* VIII 77 omnes; sed *τολμῶντες* IV 150 VII 10 omnes.

In his igitur duobus verbis valde fluctuatur; sed si formae numerantur, a ratione codicum formae contractae plus auctoritatis habent; tamen Steinius formas solutas scribit.

16. *ἐμηχανέοντο* VIII 7 omnes praeter *d* (*ἐμηχανῶντο*), *μηχανεόμενος* VII 172 *P*, *μηχανεώμενος* *Cdz*, *μηχανώμενος* *ABR*, VII 176 -*εό*- *P*, -*εώ*- *Rdz*, -*ώ*- *ABCd*, *ἐμηχανέοντο* VII 172 *CP*, -*έω*- *dz*, -*ῶ*- *ABR*, *ἀντεμηχανέοντο* VIII 52 *PR*, *ἀντεμηχανῶντο* *ABCb*; sed

μηχανῶνται I 60 (bis) III 11, *μηχανώμενος* II 121, 5 III 15 IV 154 V 37. 62, *ἐπιμηχανώμενος* VI 91, *ἐμηχανῶντο* VI 133, *μηχανῶ* III 85, *ἐμηχανῶ* VIII 106; *ἐμηχανέατο* V 63, *μηχανοίατο* VI 46 jure ab omnibus nunc mutantur.

Habes igitur in omnibus libris formas contractas duodeciens, semel (praeter *d*) formam solutam; fluctuant codices quater, ita ut bis *ABR* -*ω*-, *CPdz* -*εω*- vel -*εο*- (semel -*εω*- *Cdz*, -*εο*- *P*, semel -*εω*- *dz*, -*εο*- *CP*) bis *ABCd* -*ω*-, *PRz* -*εω*- -*εο*- praebeant. Steinius tamen omnibus locis praeter *μηχανῶ ἐμηχανῶ*, quorum ratio diversa est, formas solutas scribit.

Intricatior etiam quaestio de verbo *ὁρμᾶσθαι* est.

17. *ὡ ρ μ ῶ μ ε ν* quidem VII 209 in omnibus est, *ὡ ρ μ ῶ ν τ ο* VII 88 in *ABR*, *ὡρμέωντο Cz*, *ὡρμέοντο Pd*, sed participii ratio non ita simplex est. *ὁρμεόμενος* I 41 in omnibus (*ὁρμεώμενος* Aldina) I 167 in omnibus praeter *C*, qui *ὁρμεώμενος*. Quater *ὁρμώμενος* in omnibus praeter *Cz* vel *Cdz*, in quibus *ὁρμεώμενος* exstat: I 17. 36 VI 137 VIII 138. Viciens semel *ABR* in *ὁρμώμενος* consentiunt, ita quidem ut plerumque (viciens) *P ὁρμεόμενος*, *Cdz* vel *C𝔡z ὁρμεώμενος* exhibeant: II 151 III 98 IV 57 V 31. 47. 94. 125. 126 (in hoc libro *r* loco *R* est), VI 17. 26. 44. 84. 90 VII 22. 30. 42. 179. 235 IX 31. 51, semel VI 95 *ὁρμεώμενος CPdz*. — Semel *ABRd ὁρμώμενος*, *Cz ὁρμεώμενος*, *P ὁρμεόμενος* habent II 73. Semel *ὁρμώμενος AB*, *ὁρμήμενος R*, -*εω*- *C*, -*εο*- *Pz* I 158. Semel *ὁρμώμενος AB*, *ὁρμήμενος R*, -*εω*- *Cdz*, -*εο*- *P* VII 34. His duobus locis *R* sine dubio, si praesens exhiberet, cum *AB* consentiret. — Contra bis *R* cum *P* in tradendo *ὁρμεόμενος* facit VIII 112. 133, ubi *ὁρμώμενος AB*, *ὁρμεώμενος C𝔡z* praebent. Semel I 58 *Ac ὁρμώμενος*, cet. (*bPd*) *ὁρμεώμενος* habent.

Singularis est *ἀνιεῦνται* forma VII 236, quae cum futuri sensum habeat, ut Spreerius p. 16 recte vidit, ex analogia futurorum atticorum falso a librariis formata est, cum *ἰῶντο* III 132, *ἰώμενος* III 134 VII 181, *ἰῶ* III 53 in omnibus codd. legatur. Apparet, si a paucis exceptionibus recedis, quanta constantia

in tota hac quaestione *ABR*, inter se consentientes, formas contractas, *C* formas per -*εω*- *P* per -*εο*- scriptas tradant. Antequam autem de *ὁράω εἰρωτάω φοιτάω* omnium difficillimis exponam, ea verba uno in conspectu ante oculos ponam, quae semper formas contractas ostendunt.

1. *σῶσι* I 200 i. e. *σήθουσι.*

2. *αἰτιῶνται* IV 94, *αἰτιώμενος* V 27 VII 168 VIII 90, *ἐπαιτιώμενος* I 26, *καταιτιώμενος* V 92, 3, *καταιτιῶνται* VI 14.

3. *θυμιῶντες* III 107 (bis), *θυμιῶσι* III 112, *ἐθυμίων* VIII 99.

4. *ἀνιῷτο, ἀνιῴατο* III 1 IV 130.

5. *βιώμενος* I 19 III 129 IV 139, *βιῶ* IX 111.

6. *ὀφθαλμιῶντες* VII 229.

7. *ἐῶμεν* II 114, *ἐῶσι* II 36. 63 V 6, *ἔων* IV 112. 156. 201 VI 113 VII 18. 143. 219 IX 2. 77, *ἐῶν* VII 47. 104 VIII 61 IX 66, *ἐῶντες* V 96 VI 109 VII 16, 2, *ἐῶσι* (part.) VIII 101.

8. *θεώμενος* III 32 VI 67 VII 208.

9. *βοῶσι* III 117, *ἀνεβόων* III 14, *βοῶντα* II 121, 3 III 78, *βοῶσαι* II 60.

10. *ἐγγυῶ* VI 130.

11. *κραυγανώμενος* I 111 (sic *A*[1]*B*[1]*CP*, cet. *κραυγανόμενος* cf. Lob. Phryn. p. 337 not., qui *κλαγγανόμενον* mavult).

12. *διαιτώμεθα* IV 114, *διαιτώμενος* I 120. 123, *διαιτώμην* III 65.

13. *πεινῶντας* I 133.

14. *νικῶσι* VIII 94. 102, *ἐνίκων* I 82 VI 18. 113 (quater) VII 44 IX 71, *νικῶν* I 207 (bis) VI 103. 126 VIII 124, *νικῶντες* I 207 V 1. 95 VI 113 VII 9, 2 VIII 94. 102 IX 69. 76, *νικῶσι* (part.) I 144, *νικῶσαν* I 214 VII 175, *νικώμενος* III 32, *νικῷεν* IX 69. 100, *νικῷτο* IX 13.

15. *ἐξαπατῶσι* I 153.

16. *ζῶσι* II 92 IV 22 (sic *ABR*, *ζώουσι* cet.) 23 (*ζώουσι R*) 103, *ζῶντες* II 69. 162 III 10 IV 14. 22 (sic *ABRd*,

ζώοντες cet.) 23. 46 (ζώοντες *Pdz*, ζόωντες *C*) 94 VII 33. 146. 166. 238 (sic *ABR*, ζώοντι cet.) IX 119, ζῶσι (part.) VI 58. Propter fluctuationem inter ζῆν et ζώειν fortasse hanc vel illam formam omisi.

17. ἀπαντώσας II 75.
18. θηρώμενος II 77.
19. στρωφώμενος II 85, περιστρωφώμενος VIII 135.
20. περιπλανώμενος IV 151.
21. ἀλώμενος IV 97.
22. φυρῶσι II 36.
23. ἐρώμενος III 32.
24. μελετῶν III 115, μελετῶντα VI 104.
25. γελῶ IV 36.
26. νωμῶντες IV 128.
27. σιγῷτο III 82, σιγῶν VIII 26, σιγώντων IX 42.
28. ἀποχρῶσι V 31.
29. καταψῶσαν VI 61.
30. ἀνακτώμενος VI 83.
31. λωβώμενος VI 75.
32. σιωπώντων VII 10.
33. ἐρευνῶν VII 19.
34. λυσσῶντα IX 71.
35. κατέκλων IX 62.
36. ὀπτῶντι IX 120 (bis), ὀπτῷτο, ὀπτῴη VIII 37.
37. Quodam jure ἐλάω i. e. ἐλάσω adjungi potest: ἐλῶσι I 207, ἐλῶν II 162 VII 33. 37 IX 89, ἐξελῶν IV 148, ἐξελῶντες III 59 (sic *B*²; cet. ἐξελοῦντες, quod sine dubio mero errori debetur) V 63.
38. φῶσι (conj.) IV 68.

His expositis transgrediar ad verbi ὁράω formas.

αο in initio fuit

1) in imperf. prim. pers. sing., tert. plur., quae forma viciens tradita est. Legitur autem ὥρων deciens in omnibus cod. VI 79 VII 209. 213 VIII 38. 55. 78. 98. 140, 2 IX 18. 68[38]);

[38]) Differentiam inter ὥρων et ἑώρων missam facio.

semel II 106 *ὥρων* in *ACPd*, *ὥρον B*, *ὁρῶν Rd*, *ὥρεων z*; semel *ὥρων* in omnibus praeter *Cdz*, qui *ὥρεον* III 118; septiens *ABR* in *ὥρων* consentiunt ita, ut VIII 37 IV 203 ceteri *ὥρεον* praebeant, quinquiens autem *P* et *C* rursus inter se fluctuent; habes enim in *C ὥρεων*, in *Pdz ὥρεον* II 150 IV 3. 134. 195 V 28. Quibus V 91 propterea adjungendum est, quod, cum quintus liber in *R* non exstet, *ὥρων* in *ABdz*, *ἑώρεον* in *P*, *ἐσώρεων* in *C* traditur. Steinius „propter summam frequentiam atque constantiam scripturae" (praef. LXXIII) *ὥρων* ubique scribit.

2) obliquorum part. praes. casuum exempla triginta octo reperiuntur: *ὁρῶντες* in omnibus ter: IV 68 (*-εω-* Ald.) VII 36. 206; quater in omnibus praeter *C*, qui *ὡρέωντες* habet: I 82. 96. 99 VII 211; e contrario *ὁρέοντες* in omnibus semel II 37; bis in omnibus praeter *C*, qui *ὁρέωντες* I 190 VI 14; quater praeter *R*, qui *ὁρῶντες* tradit: III 159 (*-εω-* Ald.) VI 112 (ter); *ὁρῶντες ABR*, *ὁρέοντες* cet. quater: III 14. 157 IX 19. 59, *ὁρῶντες ABR*, *-έω- Cz*, *-έο- Pd*, vel *-εω- C*, *-εο- Pdz* deciens: II 162 III 35 III 41 IX 82 IV 125 VI 13 IX 37 III 48 VIII 97 V 76 (*ABr*, quod *R* hunc librum omisit); adjungere licet V 101, quem locum *R* omittit; *r* cum *P* consentire videtur; *ὁρῶντες ABRd*, *-έω- C*, *-έο- Pz* semel: II 121, 3; *ὁρῶντες ABPR*, *-έω- C*, *-έο- d* (𝔡) bis: VII 139 IX 58. Contra *ὁρέοντες* habent omnes (i. e. *CPRdz*) praeter *AB*, qui *ὁρῶντες*, semel: III 156; postremo *ὁρέοντες PRdz*, *ὁρῶντες AB*, *ὁρέωντες C* quinquiens: VIII 10 (ter). 25. 108. — Steinius ubique *ὁρέοντες* exhibet.

3) nom. sing. part. neutr. *ὁρῶν* VII 168, 3 omnes; Steinius *ὁρέον* mavult.

4) 1 pers. plur. praes. imperf. sexiens; *ὁρῶμεν* semel in omnibus I 120; *ὁρῶμεν ABRd*, *-έω- C*, *-έο- Pz* semel II 131; *ὁρῶμεν ABR*, *-έω- Cd*, *-έο- P* ter II 148 V 46 IX 58; *ὁρῶμεν ABR*, *-έω- C*, *-έο- Pdz* semel II 148.

α ω concurrunt in

1) prim. pers. sing. praes. sexiens; *ὁρέω* I 111 in omnibus, *ὁρῶ* bis in omnibus praeter *C* (*ὁρέω*) I 89. 207, *ὁρῶ* semel

in omnibus praeter *Cdz* (*ὁρέω*) V 20. Semel codices in *ὁρῶ* consentiunt praeter *Rz*, qui *ὁρέω* et B^1B^2, qui *ὁρών ὁρῶν* scribunt: VIII 140, 2. Semel *AB ὁρῶ* praebent contra ceterorum scripturam quae est *ὁρέω* VII 236. — Quamquam igitur *ὁρῶ* forma multum praevalet, Steinius *ὁρέω* in textum recepit.

2) part. praes. act. nom. masc. Usu venit duodequadragiens; *ὁρέων* testatum duodeviciens in omnibus I 68. 80. 85. 88. 111. 123. 206 II 78. 141 III 128. 145 V 19 (bis) VI 62. 69. 129 VII 116 IX 53; *ὁρῶν* in omnibus semel VII 44.

ὁρέων ABCPdz, ὁρῶν R bis: III 78 VI 1.

ὁρῶν ABR, ὁρέων CPdz quater: III 14 IV 134 V 24 IX 53.

ὁρῶν ABRd, ὁρέων CP semel: II 121, 1.

ὁρῶν ABCd, ὁρέων PR bis: VI 35 IV 36 (v. not. crit.).

ὁρῶν ABP, ὁρέων CRd semel: VIII 100.

ὁρῶν ABd, ὁρέων CPR semel: VII 47.

ὁρῶν AcP, ὁρέων b, (om. *R*) semel: I 68.

ὁρῶν AB, ὁρέων CPRd septiens: II 167 III 139 V 19. 124 VII 128 IX 33. 34. — Differentia hujus formae a ceteris in eo posita est, et quod forma soluta multo saepius tradita est quam alibi et quod codicum inter se ratio mutata est, cum *R*, qui alibi plerumque cum *AB* facit, undeciens cum conjunctis *CP* vel cum solo *C* et *P* in tradendo *ὁρέων* consentiat, quinquiens tantum *ὁρῶ* una cum *AB* exhibeat. Steinius semper *ὁρέων* legi jubet.

3) conjunctivi 3 pers. plur. IX 66, in libris *ὁρῶσι* scripta, in Aldina, quacum Steinius facit, *ὁρέωσι* legitur.

αου in hisce formis usu venit

1) in 3 pers. plur. praes. act. bis lecta; *ὁρῶσι ABRd, ὁρέωσι CPz* I 124; sed I 138, quod caput in *R* omissum est, *ABP* in *ὁρῶσι* consentiunt, cum *ὁρέωσι* in *C* habeatur; utrum *d ὁρέωσι* an *ὁρέουσι* exhibeat, e Steinii silentio colligi nequit. Steinius *ὁρέουσι* scribit.

2) in part. formis femin. et masc. dat. plur.; quinquiens eae sunt traditae. *ὁρῶσι* (*ὁρῶσα*) ter in omnibus I 185

VI 61 IX 76; *ὁρῶσι ABd* (om. *R*) *ὁρέωσι CPz* semel I 99; *ὁρῶσι AB¹Cd, ὁρέουσι PRz* VI 61. Steinius semper *ὁρέ-ουσι, ὁρέουσα* scribit.

Optativi forma *ἐνορῴη* I 89 legitur in omnibus.

Transeamus ad *εἰρωτάω, ἐπειρωτάω.*[39])

α ο.

1) 1 pers. sing., 3 plur. imperf.; reperitur duodeviciens. *εἰρώτων* in omnibus (Aldinam hic illic *εἰρώτεον* scribentem omitto) est sexiens: I 67. 86 II 160 VII 152. 169 VIII 122.

εἰρώτεον εἰρώτευν in omnibus bis: I 158 IV 131.

εἰρώτων ABR, εἰρώτεον, -ευν CPd(𝔡)*z* quinquiens: III 140 (*εἰρώτευν B²*) 156 (*εἰρώτευν B²*) IV 145 IX 89. 93.

*εἰρώτων ABRC, εἰρώτεον P*𝔡 semel: IX 94.

*εἰρώτων ABCP*𝔡, *εἰρώτεον Rz* semel: IX 11.

εἰρώτων Ac (om. *R*), *εἰρώτεον Pbdz* semel: I 47.

εἰρώτων AcR, εἰρώτεον Pbdz semel: I 53.

εἰρώτων AB¹, εἰρώτεον B²drPCz semel: V 82.

2) part. praes. act. cas. obl. octiens; *εἰρωτῶντες* ter in omnibus VI 66. 86, 3 IX 55.

εἰρωτῶντι ABR, εἰρωτέοντι CPdz semel: IV 145.

εἰρωτᾶντος ABr, -έω- Cz, -έο- Pd semel: V 13.

εἰρωτῶντι ABPR, εἰρωτέοντι Cdz semel: IV 155.

εἰρωτέοντας omnes praeter *R*, qui *εἰρωτῶντας* semel: III 62, *εἰρωτῶντας Ac¹* (om. *R*), *εἰρωτέοντας Pbd*: I 47.

3) part. praes. med. quater.

εἰρωτώμενος bis in omnibus I 86 II 121, 5 (semel Ald. *-εω-*).

εἰρωτώμενος ABR, -εώ- Cz, -εό- Pd semel: VI 3.

εἰρωτώμενος ABRd, εἰρωτεώμενος CPz semel: II 32.

α ω in solo part. masc. act. nominativo concurrunt.

Exstat ea forma quater; *εἰρωτῶν* in omnibus bis V 92, 6 VII 100; *εἰρωτῶν AB* (om. *R*), *εἰρωτέων CPz* semel: I 158, *εἰρωτῶν ABCd, εἰρωτέων PR* semel: VIII 26.

---

[39]) Neque hanc differentiam neque codicum in exhibendo augmento fluctuationem nunc curo.

Omnes has hujus verbi formas Steinius solutas exhibet, id quod non facit in *εἰρωτῶσι* participio, quod, ter usurpatum, sine ulla codicum fluctuatione scribitur: I 67. 158 VII 148.

Similem quaestionem de *φοιτάω* instituamus.

αο usu venit in

1) 1 ps. sg., 3 ps. pl. impf. sexiens; *ἐφοίτων* omnes semel VII 22, *ἐφοίτεον* omnes semel VI 126.

ἐφοίτων ABR, *ἐφοίτεων C*, *ἐφοίτεον Pdz* semel: IX 49.

ἐφοίτων AB (om. *R*), *ἐφοίτεων C*, *ἐφοίτεον Pdz* semel: I 96.

ἐφοίτων libri praeter *R*, qui *ἐφοίτεον*, semel: IX 25; semel *R ἐφοίτεον*, *C ἐφοίτεων*, cet. *ἐφοίτων*: IV 1.

2) in part. act. form. obl. deciens sexiens: *φοιτέοντες* quinquiens in omnibus: I 37 (bis). 60. 73 VI 125; *φοιτῶντες* semel in omnibus: IX 28.

φοιτέοντες ABCPR, *φοιτεῶντες d* semel: VII 126.
idem *ABRPd*, *φοιτέωντες C* semel: I 186.
φοιτέοντες ABPd (om. *R*), *φοιτέωντες C* semel: I 97.
idem *ABPd*, *φοιτέωντες C*, *φοιτῶντες R* semel: II 63.
idem *ABP*, *φοιτέωντες C*, *φοιτῶντες Rd* semel: II 1.
idem *CPRd*, *φοιτῶντες AB* semel: VI 49.
idem *PRd*, *φοιτῶντες AB*, *φοιτέωντες C* bis: II 172 VII 125.
idem *Pd* (om. *R*), *-ῶ- AB*, *-έω- C* semel: I 78.
idem *Pd*, *-ῶ- AB*, *-εω- CR* semel: IV 172.

3) in nom. sing. part. neutr. semel VII 15, ubi omnes *φοιτῶν*, praeter *R*, qui *ἐπίφοιτον* mavult.

αω habes in part. praes. nom. masc. bis:
φοιτῶν AB, *φοιτέων* ceteri III 6; *φοιτῶν BR*, cet. *φοιτέων* II 174.

αου hae formae in initio ostendebant:
1) 3 ps. pl. praes. septiens; *φοιτῶσι* in omnibus VII 103.
φοιτέουσι ABRPd, *φοιτέωσι C* bis: II 22. 66.
φοιτέουσι ABP, *φοιτέωσι Cd*, *φοιτῶσι R*: III 69 semel.

φοιτῶσι ABR, *φοιτέουσι Pz*, *-έω- Cd* bis: IV 180. 182. *φοιτῶσι ABRd*, *φοιτέωσι CPz* semel: II 60.

2) forma participialis ter. *φοιτῶσα* in omnibus: IV 116 (bis); *φοιτῶσα ABR*, *-έω- C*, *-έου- Pd*: III 119. Steinius semper *φοιτέω φοιτέοντες* exhibet.

Effeci, quod volui, ut proponerem, quam quoque loco codices praebeant formam; qua in re si fortasse unam alteramve formam omisi, propter ingentem materiei ambitum mihi ignoscatur. — Quid igitur ex eis, quae exhibui, colligendum erit? Primo id prorsus constat duodequadraginta verba e codicum conjuncta fide semper formas contractas ostendere, in uno et viginti verbis praecipue in *ὁράω εἰρωτάω φοιτάω* fluctuari. Elucet porro e toto hujus fluctuationis genere ne archetypum quidem in his verbis contractis sibi constitisse, cum eadem forma saepius in omnibus modo soluta modo contracta reperiatur. Quodsi codices diversa utuntur scriptura, plerumque *ABR* in formis contractis, quas omnibus longe saepius *AB* retinent, consentiunt contra *CP* (*d* minoris momenti est); *CP* saepe eas formas habent, quae ex analogia verborum in *εω* formatae esse videntur; saepius autem ita inter sese discrepant, ut *P* pro *αο εο*, pro *αου εου*, pro *αω εω* scribat, *C* semper vocalium *εω* conjunctione utatur. Quod ut intellegamus et explicemus, Steinii verba nobis in memoriam revocanda sunt, quae quamquam minus ad res dialecticas spectant, tamen huc quoque, ut equidem censeo, referri possunt. Dicit autem in praef. p. XXXI: „efficitur, ut quidquid *ABR* codicum conjuncta fide praestetur, id ipsum fuerit in archetypo“ et in praef. XXIV: „trium horum codicum *CPd* quae nunc multis locis apparet, communio, non stirpis est neque errorum, sed interpolationis et correctionum.“ Neque difficiles inventu causae sunt, quibus permoti librarii veterem archetypi scripturam mutaverint. — Quamquam enim *χρέωμαι χρέωνται* et ceterae hujus verbi formae per *εω* scriptae tanta constantia sint traditae, ut de eis dubitari nequeat, inde a II 77 codex *P* summa pertinacia *χρέομαι χρέονται* exhibet, qua ex re elucet librarium insolitis illis

formis obstupefactum, magis ionice sibi scribere visum esse, si χρέονται i. e. vocalium *εο* conjunctionem restituisset; id quod ab universa hujus codicis ratione alienum non est (cf. Stein. praef. XXXII). Idem in verbis contractis in *αω* exeuntibus fecit, cum grammaticus ille non indoctus sine dubio hujus formarum generis, quod jam in antiquiore Ionismo obvium postea magis magisque se extendebat latissimeque patebat, meminerit — dico formas verborum in *αω* ex analogia verborum in *εω* formatas. Quocirca codicis *P* scripturae per *εο*, nisi ceterorum quoque *ABR* testimonio firmantur, non pro veteribus archetypi scripturis, sed pro grammatici cujusdam correcturis habendae sunt.

Similis correctoris *C* ratio est (cf. Stein. praef. p. XXV), sed accedunt alia. χρέωμαι χρέωνται similia veteres (cf. Eust. ad Ψ 834) ex χρῶμαι χρῶνται *ε* pleonastice addito orta esse putabant, cujus erroris nebulae ne apud hodiernos quidem viros doctos penitus dissipatae sunt.[40] Itaque cum χρέωμαι exstare videret corrector *C* itemque perspiceret nonnumquam *αω* (*ω*) in *εω* mutari, finxit formas velut ὥρεων = ὥραον, ὥρων, *εω* ex *ω* diductum ab Ionibus cujusvis attici *ω* loco poni posse ratus. Tali modo formae illae καταρέωνται II 39, ἀρέωμαι III 65, κοιμέωνται II 95, ἐπικοιμέωνται IV 172, τιμέωσι II 50, τιμεώμενος V 20, προτιμέωντες II 37, τιμέωντες V 67, δαπανέωνται ortae sunt, quae a genuinis χρέωμαι χρέωνται toto caelo sunt diversae, quas sibi quisque facile ex verborum catalogo a me proposito colligere potest. — Quocirca si *ABR* formas contractas, *CP* formas vel per *εο* vel per *εω* (nam hae nonnumquam etiam in alios cod. irrepserunt) scriptas praebent, dubitare vix licet, quin archetypus formas contractas osten-

---

[40]) Cf. Bredovium p. 384 miserrime Buttmannum, qui ut saepe verum vidit, oppugnantem, et Kühneri gr. gr. 1² p. 603 not. 6 b, p. 606, 5. χρέωμαι sine dubio ex *χρήομαι χρᾱομαι ortum est, qua de re alio loco dicam; hic admonere sufficit in χρᾱομαι ut in πεινάω διψάω priorem vocalem longam, in eis verbis, de quibus nunc agitur, brevem itaque totam rationem diversam esse.

derit. Iam de primis verbis illis viginti uno judicium id feremus, quo ex archetypi ratione semper formas contractas legi debere statuemus, praesertim cum perpauca tantum *ἐπιτιμέων* VI 39, *τολμέω* VIII 77, *ἐμηχανέοντο* VIII 7, *ὁρμεόμενος* I 41, quae facile mutari possunt, obstent.

Hucusque omnia plana sunt. Sed verborum *ὁράω, εἰρωτάω, φοιτάω* ratio intricatior est, quam quae meis quidem viribus prorsus explicari possit. Quamquam enim hic quoque *ABR* et *CP* eodem, quod significavi, discrimine saepius inter se distincti sunt, tamen multo magis in his verbis fluctuatur quam in illis, cum omnes codices modo *ω* modo *εο εω εου* scribant, *AB* modo cum *R* modo contra *R* faciant, omniaque sint perturbata. Accedit, quod etiamsi veram archetypi scripturam enucleabimus, dubium est, num archetypi scriptura genuina herodotea sit? Minime crediderim, itaque tota res dubitationibus est plenissima. Archetypum enim et in universa horum verborum flexione et in singulis verbis quam maxime fluctuasse luce clarius est; sed Herodotum sibi hac in re non constitisse credere ridiculum est.

Quibus autem adjumentis, quibus verum indagetur, utamur? Ab Ionibus in his verbis *αο αω αου*[41]) in *εο εω εου* mutata esse constat, cum apud Homerum exstent *ἤντεον* *H* 423, *μενοίνεον* *M* 59, *ὁμόκλεον* *O* 658, *φ* 360. 367, *χ* 211, *ὁμοκλέομεν* *ω* 173; nonnulla quamvis pauca apud poetas elegiacos exempla leguntur, in Theogn. fr. 169 *μωμεύμενος*, 369 *μωμεῦνται* (cf. Renner, Stud. I 2 p. 43). E pedestrium Ionum fragmentis complura nunc afferuntur exempla velut ap. Heracl. 94 *προτιμέω*, 96 *χρεόμενος*, ap. Anax. 10 *χρέονται*, in fr. phys. 4 *ὁρέοντες*, ap. Meliss. 17 *ὁρέομεν*; apud Hippocratem magis etiam talia exstant (cf. Renner l. l., Bredov. 382). Sed cum in posteriorum potis-

---

[41]) *εω* pro *αου* nonnumquam videtur usu venisse velut *τολμέωσι* Democr. mor. 215; quae forma si vera est, id quod pervalde dubito, explicatione non caret; sumendum erit *τολμάουσι* primum assimulatione facta in *τολμάωσι* (cf. hom. *ναιετάωσαν* *Z* 415 sim.) deinde in *τολμέωσι* transiisse.

simum Ionum scriptis, de quibus Bredovius p. 50 squ. bene exponit, tales formae acceptae fuerint[42]), et quantopere hi posteriores antiquorum opera nova inculcando et immiscendo perturbaverint, notum sit itemque constet, quibus tenebris vere hippocratea adhuc obruta sint, ne illa quidem exempla e philosophorum et medicorum operibus deprompta omni ex parte certa mihi esse videntur neque absurdum est ponere morem illum verba in *αω* ex analogia verborum in *εω* flectendi praeter poetas a veteribus Ionibus omnino alienum esse; quod ad illustrandum Lucianus de domo 20 adhibendus est, qui Herodotum formas *τουτέων* et *προτιμέων* usurpantem facit, ut quomodo illa omnia in textum irrepere potuerint, cognosci possit. Nescimus igitur usque ad hunc diem, qualibus legibus Ionum consuetudo — etiam si eam omnino fuisse concedis — in his verbis *α* ante *ο ω ου* in *ε* mutandi circumscripta fuerit, itaque ex ionicorum scriptorum reliquiis herodoteae rationi enucleandae auxilium arcessiri nondum potest.

Nihilo plus subsidii grammaticorum praecepta praebent; quae qui certam regulam, nobis observandam, continere putant, in maximo versantur errore. Nam, ut exemplo utar, verba Gregorii Corinthii saepius huic quaestioni adhibita p. 397: *τὸ ὁράω ὁρέω λέγουσι καὶ τὸ ἐχράοντο ἐχρέοντο* prorsus nihil valent, cum neque quos Iones significet, addat et *ἐχρέοντο* apud Herodotum quidem omnino falsum sit et antiquiores Herodoti codices magistellum Byzantinum cum aetate tum auctoritate longe superent. Eodem modo ne huic quidem regulae Ioannis Grammatici multum tribui potest p. 374: *τὰς εἰς -ῶν ληγούσας μετοχὰς ἀπὸ τῆς πρώτης συζυγίας τῶν περισπωμένων γενομένας ...... διαιροῦσιν Ἴωνες. φρονῶν φρονέων. βοῶν δὲ οὐκ ἐθέλει διαιρεῖσθαι.*

---

42) Cf. Luc. d. d. S. *χρέονται* 1. 4 (*χρέωνται* 53, *χρεώμενος* 55), *διαιτέοντο* 26, *ἐξαπατέοιτο* 27, *φοιτέων* 15 (contra *βιώμενος* 18), de astrol. *τιμέουσι* 1, *τιμέοντες* 19, *ἐχρέοντο* 7. 23, *χρεόμενος* 15. 29, *ὁρέων* 24, *πλανεομένων* 11. 24 (sed *σταλάουσι* 19!!, *διψῶσαν* 24).

τὰ γὰρ τῆς δευτέρας φεύγουσι τὴν διαίρεσιν πλὴν ὅμως ἃ διαιροῦσι σπάνιά ἐστιν. In tali adjumentorum penuria viri docti, qui hanc rem tractarunt, praesertim cum haud idoneo uti possent apparatu critico, pro sua quisque audacia et libidine rem dijudicarunt. Quid? quod Bredovius omnes formas contractas solvit nonnullís exceptis, in quibus numerantur *σῶσι* in Et. M. testatum, *στρωφώμενος* (propter antecedens *ω*!!) *θεώμενος ἐῶσι* al., omnes optativi et verbi *ἐλῶ* formae; ne *χρεώμενος* quidem et *χρέωμαι* formis pepercit ille. Ipse autem, quantae opus audaciae faceret, sensisse videtur, cum mutato *πειρῶ* in *πειρέο, μηχανῶ* in *μηχανέο* ita pergat: *ἰέο* et *βιέο*, quae hanc ad normam formaveris pro vulgatis *ἰῶ* et *βιῶ* haud negari potest nostris quidem et auribus et oculis minus placere.

Artiores *α* in *ε* mutati fines Dindorfius praef. p. XXIX definivit, eos tamen, qui neque codicum auctoritate neque ipsa aequabili et consentanea ratione commendentur; nam praeter *ἐῶ* etiam monosyllaba, fortasse *βιώμενος ἰώμενος*, fortasse etiam *νικῶ* excipienda esse putat. Sed cur haec prae ceteris excipiantur, prorsus non liquet.

Multo propius a veritate abesse mihi quidem videtur Lhardyus, qui praeter *χρέωμαι* et nonnullas vocis *ὁράω* formas (secundum eum fortasse etiam *ὁρμεώμενος τιμέωντες τολμέω ὁρμέωντο καταρέονται* excipienda sunt) ubique formas contractas reponi jussit; tamen, quas admittit exceptiones nunc e meliore codicum cognitione omnes fere rejiciendae sunt. Steinii autem ratio vereor ne nemini probetur; quis enim Herodotum *τελευτέοντας* et *τελευτῶντας*, *ὁρέοντες* et *ὥρων, τολμῶντες* et *τολμέω* simul usurpasse sibi persuadebit? — Denique Spreerius, cujus catalogis formarum non omni ex parte hac in quaestione fides haberi potest, prorsus fere a codicibus pendet, cum interiore ut ita dicam ratione huic quaestioni non adhibita ex archetypi ratione modo hoc modo illud verbum solvat vel distrahat. Certam regulam ne ille quidem invenit (nisi quod *αου* non

in *εου* sed in *ω* mutari jure contendit), neque dubito dicere tali via numquam quicquam profectum iri.

Equidem quid de hac re censeam, jam dictum; si in re tam lubrica certius quid affirmare licet, multo facilius ubique formae contractae quam solutae restitui possunt.

Si autem, id quod vix credo, haec verba per *εο εω εου* pronuntiabantur, hanc *α* in *ε* mutationem euphoniae causa factam esse contractio docet formarum *ὁρᾷς ὁρᾷ*, quorum loco *ὁρέεις ὁρέει* non usu veniunt.

Peculiaris ratio verbo *ξυρᾶν* est, quod huic quaestioni adnectam, cujus formae non solum per *ευ* sed etiam per *ου* scribuntur. Et legitur quidem

ξυρῶντες II 65 in *ABR*, *ξυροῦντες* in *CPz*
III 8 in *AB*, *-οῦ-* in *CPRz*, ib. in *ABR*, *-οῦ- CPz*
ξυρῶνται II 37 in *ABR*, *ξυρεῦνται CPz*
II 66 in *ABP*, *ξυροῦντες C*, *ξυρέονται Rz*, *ξυρέωνται d*; III 12 in *ABR*, *ξυρεῦνται CPz*, *ξυρέονται d*; II 36 *dR*, *ξυροῦνται AB*, *ξυρεῦνται CPz*. Iam vides magnam fluctuationem, quae e solito codicum inter se conexu non intellegitur. Steinius eique assensus Spreerius semper formas per *ω* scriptas praeferunt, cum Lhardyus p. 3, Bredovius p. 372 Herodotum ut Atticos *ξυρέειν* non *ξυρᾶν* dixisse putent. Sed fortasse res aliter sese habet. *ξυράω* apud posteriores demum scriptores legitur, itaque Herodoto imputare non ausim. *ξυρῆσαι* autem V 35, *ἀποξυρήσας* ib., *ἐξυρημένοι* ex *ξυρέω* aeque atque ex *ξυράω* explicantur: offendo autem in *-ου-* scriptura saepius in singulis codicibus exstanti, quae in verbis in *εω* admodum rara est (cf. cap. I § 7), quapropter praeter *ξυρέω ξυρόω*, a *ξυρὸν* bene derivandum, usu venisse, *ξυρεῦνται* similesque scripturas e codicum consuetudine interdum *ευ* pro *ου* in verbis in *-οω* scribendi, ortas esse, in *ξυρῶντες* vero librarios ad posteriorum usum aberrasse censeo. Quod idem fortasse valet in *σταθμεύμενος* VIII 130 (cf. *σταθμώσασθαι* III 15. 38 IV 58 VII 10) contra *σταθμεόμενος* II 150, *σταθμώμενος* VII 237 (*σταθμεώμενος dz*), quarum formarum Steinius nullam sollicitat.

§. 4. De *α* cum sequenti vocali contracto.

Ut quod proxime cum antecedenti paragrapho conexum est, prius tractem, *αο αω* praeter verba contracta jam allata contrahitur in stirpibus vere in *-ας* exeuntibus velut in *κρέας* cf. *κρέως* II 41, *κρεῶν* I 59. 73. 119 (bis) II 37. 47. 168 III 18. 99 IV 61 (ter) (sed ne *βούκερων* II 41 sim. huc revoces, accentus monet cf. Brugman in Stud. IV 161 squ.) dein in nominibus illis propriis *Συλοσῶντι Συλοσῶντος* III 139, *Συλοσῶν* III 139. 140. 141 al. *Εὐρυφῶντος*, nisi fortasse hoc ad *-φοϝων* retrahendum est (cf. Brugman Stud. IV 157, Mangold VI 201) postremo fortasse *σῶς* I 24 III 124 IV 76, quod ex *σόος* contractum esse nequit (cf. Herodian. I 403, 21 II 53, 29) ex *σῶος* potest (Stud. IV 155 sqq. VI 198).

ᾰ cum *ᾱ* concurrit in 3 ps. pl. perfecti a verbo *ἑστάναι* formati, quae forma utrum *ἑστᾶσι* an *ἑστέασι* scribenda sit, dubitari potest et dubitatum est, quoniam per se utramque stare posse patet. Dindorfius p. XXXVIII semper *ἑστέασι* scribi vult nulla addita causa, quae tamen sola ea videtur fuisse, quod Iones vocales solutas magis quam contractas adamasse putabat. Bredovius contra p. 398, quocum Steinius in ed. crit. facit, semper *ἑστᾶσι* exhibet tribus de causis: primo propter analogiam formae *ἱστᾶσι*, quae analogia prorsus nulla est, cum *ἑστᾶσι* ex *ἑστέασι*, *ἱστᾶσι* autem ex *ἵσταντι* ortum sit; dein propter grammaticam rationem herodoteam, ex qua „vocales *αα* non nisi in *ᾱ* transire possunt"; sed haec lex omnino ficta est, cum in hac sola forma *αα* concurrant praeter *ἐπιστέαται* similesque formas, in quibus adversus hanc ipsam legem bredovianam *αα* in *εα* transierunt; postremo propter codicum auctoritatem, quae causa re vera causa dici potest. *ἑστᾶσι* enim in omnibus libris legitur deciens septiens: I 14. 51. 199 II 26. 63 (bis). 83. 91. 124. 127. 130 (bis). 149. 170. 176 IV 15 VIII 121, *ἀπεστᾶσι* I 155, *ἐνεστᾶσι* I 179, *ὑπεστᾶσι* II 153, *διεστᾶσι* VIII 98, *κατεστᾶσι* I 200. Contra *κατεστέασι* I 196 (sic

CP, κατεστέαται cet.), II 70 (κατεστεᾶσι *z*), 84 (κατεστεᾶσι *C*), IV 162 (κατεστεᾶσι *d*), ἀνεστέασι III 62. Quocirca sana via et ratio postulat, ut Herodotum semper ἑστᾶσι scripsisse statuamus, quamquam ἑστέασι genuina forma ionica esse potest; in codicibus autem κατεστέασι ex incredibili et valde inepta posteriorum consuetudine ε, ubi fieri possit, in voces ionicae verborum speciei causa inserendi procreatum est, quae consuetudo monstra illa αὐτέων τουτέων (masc.) τουτέοισι sim. peperit (cf. not. 22). Sine dubio autem, quamvis ἱ-στέ-αται dicatur, ἑστᾶσι non ἑστέασι ea de causa pronuntiabatur, quod in illa forma alterum α breve, in hac longum est; ᾰᾰ enim multo facilius in εα mutari poterat, quam ᾰᾱ, qua in vocalium conjunctione contractio ipsa vocis et linguae natura commendatur.

αε αει, nisi spirante quadam posteriore demum tempore extrita incontracta manent, semper in verborum quidem conjugatione contrahuntur neque umquam apud Herodotum in εε εει transeunt. Rem simplicissimam accuratius tractare vix opus esset, nisi apud eos scriptores, qui Ionum dialectum affectabant, formae quaedam exstarent, quales sunt φοιτέεις ap. Diog. Laert. I 43 (Thaletis fragm.??), ὁρέει Luc. d. d. S. 30 (ib. ὁρῇ i. e. ὁρᾷ(!!) 31. 32. 48) ἐσορέῃς ib. 33, ὁρέεσθαι de astr. 21, προσεδόκεε ap. Aret. p. 78 A, μηχανέεσθαι p. 75 A. Hae formae non magis verae sunt quam αὐτέοισι, τουτέον al. neque ullo modo vel ab Ionibus pronuntiatae vel ab Herodoto scriptae esse putandae sunt. Quamvis enim α nonnumquam ante ο ω ου in ε transiisse putaveris, hoc etiam ante ε ει factum demonstari non potest. Quantopere autem ei errent, qui ex his scriptis aliquem fructum emendandi textus herodotei exspectant, ex hac sylloga e Luciani libellis de dea Syria et de astrologia carptim petita colligi potest (cf. not. 22 et quae modo attuli ὁρῇ juxta ὁρέει sim.): ἱερέων I 4. 36. 39, βασιλέων 39, ἱρέες 13. 31 (τοκέες de astr. 20); sed βασιλῆος 4. 17, βασιλῆα 20. 23, juxta ἐσαγγελέος 25 (Ὀρφέος d. astr. 10, Ἀστρέος ib. 12), Ἀχιλλέως 40, Νιρέως 40; οἰκήσιος d. astr. 3, κινή-

σιος 29 sim., κινήσεως 5, μάντεων 23, πόλει d. d. S. 56. 60; Ἡρακλέος d. d. S. 3 (bis), Ἑρμοκλέους 26, θηλέην 15, θηλείης 27, παρακέαται (3 ps. sg.) 6, ἀποκέαται 10, juxta ἀπικέετο 20, ἀνακέεται 27, κέεται 34. 35. 39, adde ἀτρεκέει (!) 32, γενειήτεω 35, ἐθέλησι 36, εἴαρος 49, νεώ 39 juxta saepissime traditum νηός νηόν etc.; nihil igitur ex hisce scriptoribus de Herodoto concludere licet. Mirari autem non debemus, quod talia interdum etiam in libros herodoteos irrepserint; id quod potissimum in χρᾶσθαι verbo factum est. Sed antequam de hujus verbi formis agam, enumerare licet eas verborum formas, quae αε αει contracta ostendunt, de quibus omnibus accuratissime Lhardyus egit. Et sine ulla fere varietate infinitivi in ᾶν leguntur nonagiens velut φοιτᾶν I 11. 182 (bis) II 140 III 115, ὁρᾶν I 33. 105. 209 II 64 IV 7. 184, ἐπειρωτᾶν I 53. 86. 90 IV 9. 15, κομᾶν I 82, χρᾶν IV 155 VIII 135 (bis), ἀποχρᾶν III 138 VI 137 VII 148 IX 48. 94; φοιτῆν autem II 73 in *Rd*, φοιτῇν *z*, ἐκπηδέειν VIII 18 in *R* posteriorem prae se ferunt originem. Sed διψῆν II 24, ζῆν V 6 in omnibus sunt, qua de re mox dicam. In inf. pass. habes ἀνακτᾶσθαι I 61 III 73, ἐπιμηχανᾶσθαι I 94, ὁρᾶσθαι I 99, πειρᾶσθαι I 207 II 73. 111 (bis) III 52 IV 163, διαιτᾶσθαι II 147 VIII 41 (solus *R* ἐνδιαιτέεσθαι), ἀνιᾶσθαι V 93, προσκτᾶσθαι III 21; in conj. praes. (αη) πειρᾶσθε IV 127; in 3 ps. sg. impf. act. itemque in imper.: ὥρα I 11 (bis). 87 III 72 IV 76, ἐπειρώτα I 11. 30. 31. 55. 159 al., ἐφοίτα III 190, ὅρα III 134, ὁρᾶτε III 137, προσδόκα I 42, κατέχρα VII 70, in 3 ps. sg. praes. impf. med.: μηχανᾶται I 21. 59 IV 201, ἀπεπειρᾶτο I 46 III 119, διεπειρᾶτο III 14 (διεπειρεᾶτο *R*) etc., sed praeter ἐχρῆτο ἐχρέετο, VIII 112 ἐκτέατο in *ABCd*, ἐκτέετο *PR*, ἠτέετο *z*, IV 75 θυμιῆται (θυμιᾶται A^2R); tandem 2 et 3 ps. sg. praes. act.: ἐπορᾷ I 10, νικᾷς I 40. 207, χρᾷς IV 155, χρᾷ I 55. 62. 63. 66. 174 IV 67. 150. 155. 157. 163 (bis) V 43. 67 VII 140. 141. 220, καταχρᾷ I 164, ἀποχρᾷ IX 79, ἱστᾷ II 143 V 103, κιρνᾷ IV 52. 66 al. semper.

Omnia igitur plana sunt praeter verbi *χρᾶσθαι* formas nonnullaque alia: *διψῆν* II 24, *ζῆν* V 6, *ἐκτέατο ἐκτέετο* VIII 12, *θυμιῆται* IV 75. Formas per *εε* et *εα* (in 3 pers. sing.) scriptas (cf. praeter alios diligentissimam de *-εαται -εατο -αται* in singulari numero usurpatis commentationem Bredovii p. 332 squ.) e posteriorum usu ficticias esse hoc tempore nemo ignorat itaque vel cum Dindorfio *ἔκτητο* vel cum Bredovio et Steinio *ἐκτᾶτο* scribendum est, quaeritur autem de *η* illo. *ᾰε* plerumque in *α*, interdum ut in *πεινῆν κνῆν διψῆν χρῆσθαι* „dorico more" in *η* contrahi posse olim credebant neque hodie quidem omnibus inveteratus ille error ereptus est[43]); quod si verum esset, Herodoto aut semper *α* aut *η* restituendum esset. Res autem sine ullo dubio ita se habet, ut ex priore *-αjο -αjε* et *ᾰο ᾰε* et *ᾱο ᾱε* vel primum semper *ᾱο ᾱε*, tum correptione facta *ᾰο ᾰε* (cf. Mangold Stud. VI 159—163, Curtius Stud. III 378—401) tum in dialecto ionica aut *ᾰε* contracto *ᾱ*, aut *ᾱε ηε* (quoniam *ᾱ* in *η* transit) *η* fieret. Quaeritur igitur, num ut apud Atticos ita apud Iones spirans modo cum productione suppletoria modo sine illa evanuerit. *διψῆν* i. e. **διψᾱεν*, **διψηεν*, cujus verbi aliae formae apud Herodotum non reperiuntur, propter homericum *διψάων* (*λ* 584) et atticas formas *διψῇς διψῇ* non sollicitaverim, e quibus in hoc verbo jam antiquissimis temporibus apud omnes Iones *α* longum fuisse elucet; *ζῆν* autem, quamquam stare possit, propterea damnaverim, quod plerumque brevioribus verbi *ζάω* formis Herodotus nisi in participio non utitur et quod *ζώειν* ter I 31 III 22 VII 46 exstat, scriptorem autem hac in re fluctuasse veri simile non est. — *θυμιῆται* IV 75 et codicum *A²R* scriptura *θυμιᾶται* corrigitur et repugnat analogiae verborum *ἐπαιτιᾶται* II 121, 2, *βιᾶται* III 80, *ἱστιᾶν* II 100, *ἀνιᾶσθαι* V 93; quare summa injuria Buttmannus in gr. gr. maj. § 105, 12 *αε* post *ι* in *η* contrahi docet.[44]) Restant

---

[43]) Cf. Kühneri gr. gr. I² p. 599.

[44]) Scriptores ionici non eandem sequuntur normam, cum apud

igitur solius verbi *χρᾶσθαι* formae. In activo quidem *χρᾷς, χρᾷ,* quae supra attuli, tanto cum omnium consensu exhibentur, ut *ἀπέχρη* I 66 a codicibus b. d. et Aldina traditum talium formarum copia prorsus obruatur; sed de medio dubitari potest. Nam et *χρέωμαι χρεώμενος* ad **χρήομαι* referenda sunt et *χρῆσθαι* i. e. **χρήεσθαι* haud raro in libris legitur; habes enim *χρῆσθαι* in omnibus libris sexiens I 47. 153. 206 (*χρέεσθαι z*) 210 III 36 (*καταχρήσασθαι R*) IV 110, ter in plurimis, ubi ceteri *χρέεσθαι* exhibent, I 21 (*χρέεσθαι CP*) 187 (*χρέεσθαι CPz*) 196 (*χρέεσθαι* B^2C). Contra *χρᾶσθαι* viciens bis in omnibus: I 24. 172. 202. II 15. 52. 91. 92. 146. 173 III 13. 20. 117 (bis). 127 IV 26. 76 V 36 VI 21. 77 VII 177. 209 IX 51; *χρέεσθαι* omnes testantur ter: I 99. 157. 171; *χρῆσθαι ABd,* cet. *χρέεσθαι* VIII 134; *χρῆσθαι ABCPd, χρᾶσθαι R* ter: VII 10, 1. 16, 1 VIII 20, *χρῆσθαι ABCd, χρᾶσθαι PR* semel VI 56; *χρῆσθαι ABz, χρᾶσθαι* cet. II 173; contra *χρᾶσθαι ABCRP, χρῆσθαι d*: III 99; *χρᾶσθαι ABCRd, χρῆσθαι Pz*: VII 18; *χρᾶσθαι ABCPd, χρῆσθαι Rz*: VII 141; *χρᾶσθαι* igitur aliquantum praevalet. Accedunt *χράσθω* II 123, *χράσθων* III 8, *παραχρᾶσθε* V 91, 1, ubi tamen *ABd παραχρῆσθε* malunt; *χρᾶται* in omnibus octiens: I 58 (*διαχρέεται z*) 132. 137 II 95 III 78 (*χρῆται z*) IV 65 (bis). 172; semel in *ABCd* IV 50, *χρέεται PR*; *ἐχρᾶτο*[45]) octiens in omnibus: I 102. 187 II 159. 181 III 3 IV 44. 78. 135; semel VIII 118 in *ABCd,* ubi *διαχρέετο* in ceteris. contra *ἐχρῆτο* in omnibus semel: III 41; semel in *ABCPd,* ubi *ἀπεχρέετο* in *Rz*: VIII 14; semel in plerisque III 129, ubi *ἐχρᾶτο* in solo *R*; *ἐχρᾶτο ABC, ἐχρῆτο PRdz* semel: II 173;

Hippocratem formae per *η* scriptae multo magis usu veniant: C. V. 4 *ζῆ; ὁρῆν, ἐναριστῆν, μελετῆν, φοιτῆν, ὀδυνῆται, ἰῆται* (Luc. d. d. S. 20 *ἰῆτο*), *διαιτῆσθαι ἐθεῆτο βιῆται ὑποθυμιῆσθω*: Kühner a. G. I^2 p. 167.

[45]) Grammatici cujusdam notae (Bekk. an. I p. 423, 26): *ἀπεχρᾶτο· Ἡρόδοτος μὲν ἀντὶ τοῦ ἀρκεῖν ἡγεῖτο,* ib. 439, 20 *ἀποχρᾶν· ἐξαρκεῖν Ἡρόδοτος* ad formam constituendam nihil valent.

ἐχρᾶτο in solo *R*, *ἐχρέετο* in *Pz*, *ἐχρέατο* inaudita illa forma in ceteris semel IX 37. — Codices ergo *χρᾶσθαι χρᾶται* formis in universum favent, quare Bredovius Dindorfius Steinius eas semper receperunt; neque formis *χρεώμενος χρέωνται* i. e. **χρηομενος* **χρήονται* cogimur *χρῆσθαι* reponere; nam cum in activo solae formae per *α* scriptae tradantur, jam ab initio hoc in verbo fluctuatum esse haud inepte conjicias, et cum codices plerumque *χρᾶσθαι* testentur, *χρῆσθαι* autem et *χρέεσθαι* similesque formas librariorum dorica attica *ἰωνικώτερα* saeva libidine arripientium more in Herodoti libris bene explicentur, sumere licet *ᾱ η* antiquum ante *ο* diutius mansisse, ante *ε* autem et *ει* in *ᾰ* jam antiquis temporibus correptum esse, qua ex correptione eae formae, quas nunc apud Herodotum reperimus, ortae sunt.

Hactenus de *ᾰ* priore vocalium.

CAPUT TERTIUM.

DE *O* PRIORE VOCALI.

Postrema brevis vocalis, de qua exponendum erit (nam *ι* et *υ* vocales, quippe quae nihil singulare prabeant, prorsus omitti possunt), *ο* est, quam tamen, in vocalium concursu priore loco positam propterea brevius quam *ε* et *α* tractabo, et quod hic omnia simpliciora neque eisdem obnoxia sunt dubitationibus et quod inter *α* et *ο* ratio simillima intercedit ita, ut *ο* ante sequentem vocalem plerumque non servetur, sed contrahatur. Eo autem *α* et *ο* inter se differunt, quod, cum *α*, ut e vocalium ipsa natura evadit, saepius in *ε* mutetur, ea mutatio vocalis *ο* numquam facta est. Quae enim in verborum flexione obvia, huc revocari posse videntur, ut videbimus, rejicienda erunt. Altera differentia in eo posita est, quod saepius *ο* quam *α* in compositorum priore parte

exstat, itaque etiam saepius hoc nomine solutum manet. Nam *οε οο* etc. tum quidem semper contrahuntur, cum spirans aliqua, maxime *j*, in initio quidem pronuntiata, jam antiquis temporibus extrita est, sed si talis spirans posteriore tempore velut aetate homerica nondum evanuit, vocales concurrentes saepius, maxime in commissura verborum offensioni non sunt. Nulla tamen constantia; nam cum *πρό* praepositio, etiamsi ante vocalem numquam spiranti instructam ponitur, semper contractioni resistat[46]), itemque *δημιοεργός, ἀγαθοεργός* sim. legantur, pari jure *ὑπουργέειν, ἱρουργίαι, ξυλουργέειν* usu veniunt. Haec omnia ad unius regulae normam redigere fas non est, cum lingua ionica sicut omnes ceterae dialecti hac in re eo minus sibi constare potuerit, quod maxime digamma non uno eodemque tempore sublatum est, sed modo hic modo illic labefactatum paullatim demum evanescebat. Item singulorum scriptorum usui et historicorum consuetudini jam ante Herodotum sine dubio paullum constitutae aliquantum concedendum erit, ut cavendum sit, ne Herodoto ea vitio dentur, quae universae linguae rationi tribui debent, praesertim cum in nullis vocabulis magis fluctuetur quam in nominibus propriis. — Tali modo cum in ipsa lingua aequabilitas non exstet, fieri non potest, ut semper accurate, quae in prima et quae in secunda paragrapho tractanda sunt, inter se separentur; sed saepenumero in illa eae formae enumerandae sunt, de quibus fortasse majore jure in secunda agi poterat.

Sed ad singula transibo.

---

[46]) Sequantur libri noni exempla, cetera vide ap. Bredov. p. 191: *προέπεμψε* 1, *προεκρίθη* 26, *προέθηκε* 27, *προετείνατο* 34 (bis), *προεθυμέετο* 38 (*προθυμέετο ABC*b), *προελήλατο* 44, *προεξαναστάντες* 62, *προεξαΐσσοντες* 62, *προέτραπε* 90, *προέθεσαν* 94, *προεφυλάσσοντο* 99, *προέκειτο* 101, *προεξαγαγόντες* 106, *προέστησαν* 107, *προέβαλε* 112, *προελθοῦσα* 14, *προάγοιεν* 90, *προηγόρευε* 98, *προειρημένη* 71, *προέχων* 4. 22, *προέχει* 27, *προεστεῶτας* 41, *προεδρίη* 73, *προόπτῳ* 17, *προορᾶν* 79 (*πρώραν B*), *προεῖπαι* 6, *προειδώς* 16. 41.

§ 1. De *ο* ante vocalem servato.

Tribus potissimum locis tale *ο* usu venit
I in commissura verborum
II inter stirpem et terminationem
III inter radicem et suffixum.

I.

De *πρό* numquam cum sequenti vocali, qualiscumque est, contracto jam dixi.

ο et *ει* in commissura verborum si concurrunt, numquam contrahuntur, qua in re lingua summa agebat constantia[47]: *ἀνθρωποειδέα* II 86. 142, *τροχοειδής* II 170 (cf. Theogn. v. 7); *χερσονησοειδές* VII 22, *ἰχθυοειδέος* VII 61, *μηνοειδής* II 32 IV 191. In *οε* autem fluctuatur. Solutum quidem legitur in *ὁμοεθνέων* I 91 (de *ἔθνος* vocis etymo et quae fuerit extrita spirans, nondum constat), *τριηκοντοέτιδας* VII 149 (*τριηκονταέτιδας Bdz*), in hisce compositis, quorum altera pars vocem *ἔργον* continet (cf. Grdz.[3] p. 171), *ἀγαθοεργός* I 67, *ἀγαθοεργίαν* III 160, ut etiam III 154 cum *PR ἀγαθοεργίαι* scribendum sit, cum Antiatticistae (Bekk. anecd. I p. 78, 14) adnotatio *ἀγαθουργίαν· Ἡρόδοτος πρώτῳ* ad formam verbi nihil valeat (cf. ib. I p. 209, 4 *ἀγαθοεργοί εἰσιν οἱ ἐκ τῶν ἱππέων ἐξιόντες ὡς Ἡρόδοτος κ. τ. λ.*); *δημιοεργός* VII 31 traditur, contra IV 134 *δημιουργός* in libris est, quod omnes jam correxerunt suo jure, cum in uno eodemque verbo Herodotum sibi non constitisse nequaquam credi possit. Accedit *λυκιοεργέας* VII 76, quod nunc ab omnibus receptum est, quamquam *ABCd λυκεργέας* sensu carens, *PRz* falsum *λυκοεργέας* praebent; *ι* enim *λύκιος* vocis omitti non debet.

Contra *ου* contractum habes in hisce: *πατροῦχος* VI 57,

---

[47]) Terminationem *-ωδης* velut *ψαμμώδης* II 32 IV 191 al. non ex *-οείδης* contractam esse et forma et significatio docent cf. Lob. ad Buttm. II p. 450, Kühner gr. gr. I[2] p. 170 not. 2.

εὐνοῦχος ubique, *Φαρνούχης* VII 88 (ter), ubi spirans *s* (Grdz.[3] p. 182) jam antiquissimo tempore evanuit, *κακοῦργος* I 41, quod verbum saepius usitatum Iones e duobus compositum esse vix jam sentiebant, *ξυλουργέειν* III 113, *κρεουργηδόν* III 13, *κατακρεουργήθη* VII 181 (*κατακρεοργήθη AB*), *ὑπουργῆσαι* sim. VII 38 (bis) (*ὑποργῆσαι AB*) VIII 110. 143 IX 108 (*ὑποργημάτων R*), *ἱρουργίαι* V 83 (*ἱροργίαι ABC*, *ἱροεργίαι* male Dindorfius), quae omnia, quamvis cum *ἔργον* composita, notione antiqua paullum mutata non bina verba esse videbantur; partes enim compositi tam arte inter se cohaerebant, ut his verbis unius vocabuli instar Iones uterentur.[48]) Ne ceterae quidem dialecti sibi constabant neque hanc contractionem aversabantur, cum *παμῶχος*, *δαιδῶχορ*, *γερωχία* apud Dorienses (Ahr. II 204) exstet et in tab. heracl. II 43 *ἀμπελωργικά*, in tit. locr. oz. v. 15 *δαμιωργός* legatur, quamquam ibidem saepe digamma servatum est.

Item, quamquam Herodotus *νεοάλωτοι* IX 120 (*νεάλωτοι Rz* Eust. cf. Lob. Phryn. p. 675), quod verbum compositum esse nemo non intellegebat, dixit, in *χειρωναξιέων* III 67 quod verbum simplex esse videbatur, ut omnes ceteri Graeci contractionem admisit. — Cum in *χειροήθης* (Grdz.[3] p. 236) II 69 III 28 omnes dialecti consentiant, Herodotus non *ὀγδοήκοντα*, sed *ὀγδώκοντα* pronuntiavit (I 163 praeter *AB*, 176 (bis). 178. 189 II 9 III 22. 95 (bis) VI 8. 46 VII 184. 202 VIII 8. 44. 82), quae forma etiam a poetis, quorum ad metrum *ὀγδοήκοντα* non quadrabat, usurpatur cf. *B* 568. 652, Sol. 20, 4. Simon. 146, 2. 147, 6. Theogn. 434.[49])

---

[48]) Ceterum cf. Lob. Phryn. p. 675 squ. Quas hic illic codices formas *ἱροργίαι ὑποργῆσαι* exhibent, si pluribus niterentur testibus, pro formis vero herodoteis acciperem, cum ante duplicem consonam saepius vocales corripiantur cf. *δέξω κρέσσων ἑσσοῦσθαι*.

[49]) In C. I. n. 1030 *ὀγδοήκοντα* scribitur, sed propter metrum *ὀγδώκοντα* vel *ὀγδοήκοντα* pronuntiandum est.

II.

Inter stirpem et terminationem *ο* cum sequenti vocali concurrit in verbo *βοῦς βο(ϝ)-ός*, in quo verbo dialectus herodotea a sermone vulgari haud dissentit cf. *βοός* II 40. 71. 130, *βόες* I 92 IV 69. 183 VII 126; eodem pertinet *μελάγχροες* II 104 (accusativi *βοῦν, βοῦς, χοῦν* I 185 VII 23, *φλοῦν* III 98 non contracti, sed ex *βοῦ-ν βοῦ-νς* nati sunt). — Contrahuntur autem genetivi stirpium in *-οϝι* (Curtius Erläut.[2] 54): *ἠοῦς* II 8 VII 167, *Βουτοῦς* II 111. 133 III 164 al. semper, quod mirari non debes cum *όο* i. e. paene *ŭŭ* facillime in *û* congruant; ceterum cf. Bredov. p. 272.

Item *οα*, si inter has vocales *σ* evanuit, contrahuntur, id quod factum est in accusativis sing. plur. stirpium in *σ* exeuntium velut *ἀμείνω* I 37 VII 145. 172 IX 19, *ἐλάσσω, πλέω, καλλίω, μέζω, ἠῶ* I 142. 201. 204 al. *αἰδῶ* I 8 sim., quae omnia afferre supervacaneum est (cf. Erläut.[2] p. 67); in *πλέους* II 8. 120, *ἀμείνους* V 78 *ο* et *ε* contracta sunt; praeter has formas *πλέονες ἀμείνονες* usurpantur.

E verborum flexione huc pertinent formae nonnullae, quae contractae proferri omnino nequibant: *ἀκήκοα* i. e. **ἀκήκοϝα* VIII 109, *ἀκήκοας* V 106 VI 69, *ἀκηκόεσαν* II 52. — *ἐκδιδόαται* autem II 47, quod analogia formarum *τιθέαται ἱστέαται* sim. quodammodo postulatur, itaque a Curtio (Verb. p. 95) probatur, solo codice *C* nititur, ut, praesertim cum etiam *τίθενται προτίθενται* usu veniant et Iones vocabulis *οα* ab initio concurrentibus non faveant, spurium habendum sit.

III.

Si cum stirpe quadam in *ο* exeunti suffixum *-ϝεντ -ϝετ* i. e. *-vant -vat* conectitur, extrito digammo *ο* et *ε* vel *ει* concurrunt. Formae quae digamma adhuc servant, perrarae sunt, ut per se patet; nescio an nulla praeter *στονόϝεσσα*

in Arniadae sepulcro (Fleckeis. ann. 89 p. 544) reperta sit; neque eae formae, quae *ο* et *ε* vel *ει* soluta praebent, frequentantur praeterquam apud poetas, cum, quamquam in titulo cretico, lytto-oluntico v. 2. 10 *Βολοεντίοι Βολοέντιος* legitur, jam in multo antiquioribus titulis locricis *Ὀπωντίοι* usu veniat (sed *Ὀπόεντι* in tit. hyp. v. 33).

Quare etsi apud Herodotum incontracta quidem haec sunt: *εὐνοέστερον* V 24, *μελιτόεσσα* VIII 41 (bis), *Αἰγιρόεσσα* I 149, *Σολόεντος* II 32, *Σολόεις* IV 43, *Μολόεντα* IX 57, *Σκολοπόεντα* IX 97, tamen haec nomina propria contracta reperiuntur: *Οἰνούσσας* I 165 (bis), *Ἀνθεμοῦντα* V 94, *Μυοῦντα* V 36, *Σελινούσιος* V 46, *Σελινοῦντος* ib., *Ἀμαθούσιοι* V 104 sim., quam contractionis consuetudinem jam in antiquo titulo milesio sub finem saeculi sexti exarato, *Τειχιούσης* praebenti, observatam esse videmus.

Ne apud Atticos quidem contrahuntur formae, quales sunt *βοήν* IV 135, *βοή* III 14, *βοῇ* III 79 IV 139 VII 211 VIII 99, *ζόη* I 32. 38. 85 (cujus loco Attici *ζωή* dicebant), *χοάς* VII 43, *ἀκοή* I 38. 171 II 29. 123. 148, *ὀγδόη* in quibus omnibus digamma, *στοῇσι* III 52 (*στολῇισι* *C*, *στοιῇσι* *R*), *χλόην* IV 34 in quibus *j* excidit; huc etiam *γόησι* VII 191, *γόητας* II 32 IV 105 (Grdz.[3] p. 435) revocanda sunt. De *νοήσας* *βοηθεῖν* cf. paragr. sec. Etiam in *ἀκηκοότα* I 3. 69 IV 145 VI 16, *προακηκοόσι* V 86, *ἀκηκοώς* I 37 II 112 VII 238 IX 94. 113 contractio, id quod nemo mirabitur, omissa est.

Postremo commemoranda sunt substantiva *νόος* *πλόος* *ῥόος* quaeque ab his derivantur adjectiva *εὔνοος* sim. nonnullaque alia, quae apud Atticos mutato accentu contrahuntur, apud Herodotum semper soluta manent, quare recte, si quibus locis nonnulli codices contractas exhibent formas, eae ab omnibus fere sunt mutatae. Exempli gratia affero *νῷ* I 27 IV 125 in omnibus, *νῶι* vel *νῶ* I 181 in *ABCd*, III 64 in *d*, VI 48 in *ABd*, VII 157 in *R*; contra *νόῳ* in omnibus est I 60. 77. 86. 109 II 100. 151 III 41. 51 (bis). 143 V 91. 92, 7 VI 44 etc., *νόου* III 86. 135 VI 12 VIII 97,

νόον I 27. 71. 117 III 21. 122 sim. Porro mutata sunt *ἔσπλου* VI 33, *ἀνάπλους* II 4 cf. *ἀνάπλοος* II 9, *συμπλόους* II 115 multa alia. Ex adjectivorum numero affero *ἀντίξοον* I 174 IV 128 VI 7 VII 49. 218 VIII 119, *ἀντιξόους* VII 150. 192 (utroque loco *ABCd ἀντίξους*), *εὔνοοι* VIII 10. 69 IX 42, *εὔνοος* V 24 VII 173. 239 etc. etc., quare *εὔνου*, VI 205 a codicibus traditum ab omnibus correctum est; neque dubito, quin eodem jure pro *χειμάρρῳ* III 181, quod nunc exstat, *χειμαρρόῳ* legendum sit.

Dubitatur autem quam maxime de vocis *διπλόος* formis, quae ita fere traduntur:

διπλόον VI 104 (*διπλοῦν* male *R*), *διπλᾶ* II 148 VIII 87, *διπλέη* III 42, *διπλῆν* V 90, *διπλᾶς* III 28 (*χειρὶ διπλῇ* VI 72 egregia Wesselingii conjectura in *χειρίδι πλέῃ* mutatum est). Has omnes formas simul usurpasse Herodotum quis est, qui credat? Dindorfius igitur pro *διπλᾶ διπλόα* propter *διπλόον*, sed *διπλέην διπλέας* propter *διπλέη* restitui vult, cum Steinius juxta *διπλόον* contractas formas *διπλῆν διπλᾶς διπλᾶ* non sollicitet, quin etiam *διπλέη* in *διπλῇ* mutet, Bredovius autem (p. 249) omnes formas solvat in *διπλόα διπλόη διπλόας*. Quo cum viro docto prorsus consentio; formae enim contractae omni analogiae ceterarum similium formarum repugnant, *διπλέη* autem, quam Dindorfius voluit, forma feminini omnino explicari nequit. An *ο* propter sequens *η* in *ε* attenuatur? Quis quaeso hoc umquam contendit vel potius demonstravit? Numquam *ο* euphoniae causa vel quamcunque causam finxeris, in *ε* debilitatur, quare *διπλέη*, fortasse ex confusione quadam cum *πλέη* natum (Bred. l. l.), rejiciendum est et ubique formae *διπλόα διπλόη διπλόην διπλόας* restituendae sunt.

§ 2. De *ο* cum sequenti vocali contracto.

Multae res cum jam in prima paragrapho tractatae sint, pauca tantum restant, ante omnia verborum in *-οω* formae. Eorum flexio in universum ab attica ratione non discedit:

οει in *οι*, *οε οο οον* in *ου*-, *οω* in *ω*-, *οοι* in *οι*-, *οῃ* in *οι* contrahuntur, quarum contractionum pauca exempla afferre sufficit: *διδοῖς* V 18 VIII 137, *δικαιοῖς* VII 159, *πληροῖ* II 7, *δηλοῖ* II 44. 106. 116. 117. 144, *καινοῦν* II 100, *ἐξορκοῦν* VI 74 (cf. not. crit., *ὁρκοῦν* in tit. halic. v. 26), *παρεδίδου* I 45 IV 119, *κατορθοῦσθαι* I 120, *ἐξισοῦσθαι* II 34, *ἐμισθοῦτο* I 68. 154, *ἀλλοτριοῦται* I 120, *ἑσσοῦντο* I 67, *ἑσσούμενος* I 82 V 66. 70, *ἐπλήρουν* I 171, *κακοῦντες* III 82, *γυμνοῦσι* IV 161, *δικαιῶ* III 142, *ζημιῶν* III 53, *ὀρθοῖτο* VII 103; *ἐπιδιδοῖ, ἀποδιδοῖ* II 13, quae formae conjunctivi, ab omnibus cod. traditae, nullo jure ab editoribus in *ἐπιδιδῷ ἀποδιδῷ* mutantur, cum *δίδωμι* in analogiam verborum in -*οω* transierit.

Exstant autem quaedam formae, quas alibi non repertas (praeterquam apud posteriores Iones) dialecti herodoteae proprias esse diu credebant et adhuc credunt, in quibus soni *ου* loco *ευ* apparet. Sunt autem hae in omnibus cod.: *δικαιεῦσι* I 133 II 47 III 8 IV 186, *δικαιεῦντος* IX 42, *ἐδικαιεῦντο* III 29 (*ἐδικεῦντο R*), *ἐδικαίευν* III 79 VI 73, (*ἐδίκευν R*) 138 IX 19, *ἐξομοιεῦντες* III 24, *ὁμοιεύμενος* VII 50, *ἀξιεύμεθα* IX 26, *ἀξιεῦμαι* V 106, *ἀξιεύμενος* I 199 VII 16 IX 111, *ἀποσιεύμενος* IV 203, *οἰκηιεύμενος* IV 148, *ἀντιεύμεθα* IX 26, *ἀνδρευμένῳ* I 123, *σταθμεύμενος* VIII 130 (cf. cap. II par. 2).

Fluctuatur in hisce: *ἐδικαίουν* VI 15 IX 26 *AB*, *ἐδικαίευν* ceteri; *ἐδικαίου* I 100 *A*, *ἐδικαίευ* ceteri; *ἐδικαίου* III 52. 148 *ABR*, *ἐδικαίευ CPdz*; III 118 *ἐδικαίευ C*(?)*z*, *ἐδικαίου* cet.; *ἐδικαίευ* IV 154 *sz*, *ἐδικαίου* ceteri; *δικαιεῦν* VI 82 *dz*, *δικαιοῦν* ceteri.

ἀποσιεύμενος IV 154 omnes praeter *R* (*ἀποσιούμενος*)
ἐναντιεύμενος VII 49 omnes praeter *R* (*ἐναντιούμενος*)
ἀντιεύμενος VII 139 *R*, *ἀντιούμενος* ceteri.
οἰκειεῦνται I 4 omnes praeter A^1C^1 (*οἰκειοῦνται*)
idem III 2 s. *Adz*, *οἰκειοῦνται* ceteri.
μισθεῦνται III 31 *CPdz*, *μισθοῦνται* ceteri.
στεφανεῦνται VIII 59 *R*, *στεφανοῦνται* ceteri.

ἐδήευν V 89 *r*, ἐδήιουν ἐδήουν ceteri.

παρισεύμενος IV 166 VIII 140, 1 *R*, παρισούμενος ceteri.

Accedit περιεκυκλεῦντο VIII 78, ut *R* et Steinius scribunt, περιεκυκλέοντο *ABC*𝔟, περιεκυκλοῦντο *Pz*, qua cum forma comparandum est περικυκλέοντο in *R* exstans VIII 16, ubi cet. cod. περιεκυκλεύοντο, editores περιεκυκλεῦντο exhibent. De ξυρεύμενος cf. cap. II § 3.

Suntne hae formae vere herodoteae? suntne re vera graecae? Bredovius (p. 391) et Steinius eas genuinas esse existimant, cum Dindorfius p. XXXII „magnopere dubitari posse“ censeat, „an diphthongus ευ in illis verbis omnibus non sit ab Herodoto profecta, sed pravae debeatur sedulitati librariorum“. Priusquam certi quid statuamus, quaerendum est, quomodo illae formae explicari possint. Num sumere licet ευ ex ου tum demum factum esse, cum formae contractae δικαιοῦσι ἐδικαιεῦντο jam formatae erant? Nullo modo hoc demonstrari potest e monophthongo *ū* diphthongum ευ *eŭ* in lingua graeca oriri potuisse, quoniam talis rei exempla plane desunt. — Fortasse igitur eo tempore, quo *δικαιόουσι *ἐδικαιόοντο adhuc pronuntiabantur, ο in ε euphoniae causa attenuabatur? Sed ejus attenuationis causa quae esse potuit, cum multo saepius οο οου contrahantur? Neque quisquam ο in ε ante vocales debilitari posse exemplis allatis demonstravit. Praeterea tali modo formae ἐδικαίευ, δικαιεῦν non explicantur, quoniam ex *ἐδικαίοε *ἐδικαίεε non ἐδικαίευ fieri poterat, sed *ἐδικαίει evadere debebat. Itaque haec quoque via derelinquenda est. — An haec verba non analogiam verborum in οω, sed in εω sequuntur?

Talis fluctuatio, ut jam vidimus, per se spectata offensioni esse non potest, ut οἰδέω ionice pro οἰδάω, τιμέω συλέω delphice pro τιμάω, συλάω, ἑσσοῦσθαι ionice pro ἡσσᾶσθαι sim. dicebatur. Sed praeterquam quod e *δικαιέω ἐδικαίευ forma explicari nequit, obstant huic explicationi eorundem verborum multo saepius traditae formae,

quae a verbis in *οω* derivari debent. Hae autem apud Herodotum usu veniunt:

ἐδικαίου III 19 VIII 126, *δικαιοῦν* II 173 VI 86, *δικαιοῖς* VII 159, *δικαιοῖ* IX 93, *δικαιῶ* I 89 III 142, *ὁμοιούμενος* I 123 (cf. *ἑτεροιοῦτο* VII 225 IX 102), *ἠξίου* III 42, *ἀξιοῦν* II 162, *ἀξιοῖ* VI 126, *ἀξιοῦντες* VI 87, *ἀξιοῦτε* IV 115, *ἀξιοῦσι* III 20, *ἀξιῶ* II 20, *ἀξιῶν* V 42, *οἰκηιοῦνται* I 94, *ἠντιοῦτο* I 76 VII 139, *ἐναντιοῦσθαι* VII 168, *ἠντιοῦντο* IV 3, *ἀντιούμενος* I 207 IV 1 (bis), *ἐμισθοῦτο* I 68. 154, *μισθοῦνται* V 62, *ἐμισθοῦντο* IX 34, *ἐδηίουν* VIII 33, *ἐδηίου* VIII 50, *ἐξισοῦσθαι* II 34, *ἐξισοῦτο* VII 23, *ἐξισούμενος* VI 111 VII 186, *ἐκυκλοῦντο* VIII 10, *κυκλούμενος* VIII 76.

Quo ex catalogo apparet de solis *ὁσιεύμενος ἀνδρεύμενος στεφανεῦνται* (quod ab uno *R* traditur) dubitari posse, num verborum in *εω* analogiam sint secuta; formae autem *ἀποσιωσαμένη* I 199, *ἀνδρωθῆναι* IV 10, *ἠνδρώθη* IV 155, *ἀνδρωθείς* V 92, 5 VI 52, *ἐστεφανωμένοι*, *ἐστεφάνωτο* VII 55, *περιεστεφάνωται* VII 130 demonstrant ne haec quidem verba a vulgaris sermonis ratione recessisse.

Quae cum ita sint, facere non possum, quin omnes eas formas per *ευ* scriptas, quippe quae neque herodoteae neque graecae sint, rejiciam librariorumque et posteriorum scriptorum tribuam imperitiae.[50]) Ex eis formis, in quibus codices fluctuant *ἐδήευν, στεφανεῦται* sim. elucet, quanta posteriore aetate novandi libido hos illosve invaserit librarios, quam a veteribus, qui archetypum vel archetypi archetypum scribebant, alienam fuisse contendere nimis audax est, praesertim cum in nonnullis verbis velut in *κυκλοῦσθαι, σταθμοῦσθαι, ξυροῦσθαι* perfacile confusio formarum a *κυκλεῖσθαι* et *κυκλοῦσθαι*, *σταθμᾶσθαι* et *σταθμοῦσθαι*, *ξυρεῖσθαι* et *ξυροῦσθαι* derivandarum oriri potuerit.

---

[50]) Idem Spreerius saepius commemoratus existimat, cum p. 19 dicat: si grammaticum quendam, cum Iones diphthongo *ευ* pro *ου* usos esse sciret, etiam in verbis in *οω* pro *ου* falso *ευ* scripsisse sumimus, ratio qua egerit, facile cognoscitur etc.

Cum in hac dissertationis parte maxime id ostendere voluerim Iones vel Herodotum vocalium hiantium praeter alios studiosos non fuisse, restant formae quaedam, nunc commemorandae, quas, in prosa oratione attica[51]) itemque in ceteris dialectis solutas, dialectus ionica contractas profert; dico verbi *βοάω* aoristos et perfecta, in quibus *ο* stirpis cum vocali *η*, ex *α* producta, congruit; *οη* enim, ut etiam ex *ὀγδώκοντα* contracta forma patet, Ionum auribus non gratum erat; habes igitur: *ἀνέβωσε* I 10 III 155 IX 27, *ἀνέβωσας* III 114, *βῶσαι* I 146, *ἀμβώσας* VII 18, *ἀμβώσαντες* III 38, *βώσας* VIII 92, *βώσαντες* [illegible]1 VI 105 VIII 118, *ἐπιβώσωνται* V I, *ἐπεβώσαντο* IX 23, *προςεβώσατο* VI 35, *καταβωσόμενος* VI 85, *ἐπιβώσασθαι* I 87, *βεβωμένα* III 39, *ἐβώσθησαν*[52]) VI 13, *ἐβώσθη* VIII 124 (*ἐβοήθη* *C*). — Praeter *βοάω* verbi *νοέω* formae hae contractae traduntur: *ἐννώσας* I 68. 86, *ἐννενώκασι* III 6, *ἐνένωτο* I 77 (*ἐνενῶτο* *B*²); *ἐνενόωντο,* quod *ABCd* VII 206 (*ἐννενῶντο* vel *ἐνενῶντο* *PRz*), *διενενόωντο*, quod eidem VII 207 (*-ῶντο* *PRz*) praebent ex *ἐνενόηντο* et ex *ἐνένωντο* corrupta esse possunt. His formis fretus Dindorfius p. VIII, quae solutae formae reperiuntur, eas contrahi vult (praeter *νοήμων* III 34, *νόημα* III 180): *ἐπινοήσας* I 48, *ἐπενόησαν* II 150, *νοήσας* II 104, *νοήσαντες* IV 118, *διανοηθῆναι* II 126, *ἐπενοήθη* III 122, *ἐπινοηθῆναι* VI 115, *νοήσωσι* VIII 97, *ὑπονοήσαντες* IX 99, *ἀνόητος* I 87 VIII 24, cum Bredovius et Steinius utrasque formas ab Herodoto profectas esse existiment. Bredovium sic judicasse valde miror, quoniam

---

[51]) Poetae metri gratia aliam ingrediuntur viam cf. Et. M. 601, 20 *νένωται· ἢ κατὰ συγκοπὴν τοῦ η ἀπὸ τοῦ νενόηται ἢ ἀπὸ τοῦ νένωται κατὰ συστολήν. ἔστι γὰρ νῶ ῥῆμα τρίτης συζυγίας ὡς παρὰ Σοφοκλεῖ· οἷον Ἑλένης γάμῳ· νένωται κ. τ. λ.* Cf. Emped. 231 *νώματος αἶσαν; νῶμα· νόημα, ἐνθύμημα* Hesychius. Dind. praef. p. VIII. Steph. thes. II p. 301.

[52]) Hoc *σ* aoristi *ἐβώσθη* — ex falsa analogia ortum — demonstrat Iones non tam verbum quoddam *βοάω* quam *βώω* in hac forma latere credidisse. Quae res meam sententiam, ex qua analogia quaedam inter *βοάω* et *νοέω* non intercedit, quam maxime confirmat.

scriptorem pedestrem modo sic modo aliter loqui non potuisse ipse saepissime statuit.

Neque tamen cum Dindorfio fecerim; *βοάω* verbi analogia formas contractas minime postulat, quod *η* in *βοήσας* ex *ᾰ ᾱ* natum aliter atque *η* in *νοήσας* ex *ε* factum pronuntiabatur, ut mox ostendere conabor. Itaque cum librarios analogia formarum *βώσας βώσαντες* permotos etiam *ἐννώσας* sim. scripsisse facilius sit ponere quam formas jam contractas denuo solvisse, semper *ἐννοήσας ἐνενόητο* restituerim.

Etiam minus cum Dindorfio in eo consentio, quod *βοηθέειν* semper *βωθέειν* legi vult, cujus verbi ratio jam propterea diversa est, quod *ο* et *η* hic in ipsa stirpe concurrunt. Codices autem plerumque omnes (cf. Bred. p. 196) velut IX 23. 26. 60 (bis). 61 (bis) VIII 72 etc. etc. *βοηθῆσαι βοηθέειν* exhibent, raro in singulis libris maxime in *R* (cf. VIII 1. 14. 47. 71. 144 IX 23) *βωθῆσαι* sim. exstant. Quapropter, cum Bredovius, id quod miror, utrasque formas Herodoto permittat, Steinius sine dubio recte facit, quod *βοηθέειν βοηθῆσαι* scribit ubique.